ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ನುಡಿ ಕನ್ನಡ

ತೃತೀಯ ಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ

೧೦

ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ

೨೦೧೫

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ನಂ.೪, ೧೦೦ ಅಡಿ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ, ಬನಶಂಕರಿ ೩ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು – ೫೬೦ ೦೮೫

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ಗುಂಡೂರಾವ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು, ಸರ್.ಎಂ.ವಿ. ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ವಿಮಾನಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ವಿ.ಬಿ. ರಡ್ಡೇರ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು, ಬಾಲಿಕೆಯರ ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಕೊಪ್ಪಳ.

ಶ್ರೀ ಟಿ.ಕೆ. ಜಯಪ್ರಕಾಶ್, ಸ.ಶಿ. ಕೆ.ಎಲ್.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯ, ಶ್ರೀಮತಿ ವಿ. ನಂಜಮ್ಮ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಮಾಲೂರು ತಾಲೂಕು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಚ್.ಸಿ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಉಪ–ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಶಾರದಾ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಕೂ.ಗಿ. ಗಿರಿಯಪ್ಪ, ಸ.ಶಿ. ಮಾಜಿ ಪುರಸಭೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಕನಕಪುರ ಪಟ್ಟಣ, ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ಶಾಂತಪ್ಪ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸೆಂಟ್ ಅಂಥೋನಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಮೈಸೂರು – ೧೯

ಪರಿಶೀಲಕರು

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಡೀನರು, ಕಲಾನಿಕಾಯ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರು

ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ್, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಸಂಕ್ರಮಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಎಲಚೇನಹಳ್ಳಿ, ಜೆ.ಪಿ. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು–೭೮.

ಡಾ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ನಂ ೧೩೭, ೧೫ನೆಯ ಕ್ರಾಸ್, ಜೆ.ಪಿ. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು–೭೮.

ಡಾ. ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ರಾಗಿಣಿ, ಹಂಪಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರೊ. ಅ.ರಾ.ಮಿತ್ರ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕೆ.ಎಚ್.ಬಿ. ಕಾಲೋನಿ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಎಂ. ಶಿಂದೆ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ವಿಜಯಾಪುರ.

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು

ಪ್ರೊ. ಜಿ.ಎಸ್.ಮುಡಂಬಡಿತ್ತಾಯ, ಪಠ್ಯವಸ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕರಚನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು–೮೫

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು–೮೫

ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಪ್ರಭಾರಿ), ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು–೫೬೦ ೦೮೫

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು

ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು–೮೫

ಮುನ್ನುಡಿ

೨೦೦೫ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘವು ೨೦೧೦ ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೨ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ೭ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೧ ರಿಂದ ೪ ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ೫ ರಿಂದ ೧೦ ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳಾದ ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

೨೦೦೫ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

- ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು
- ಕಂಠಪಾಠ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು
- ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು
- ಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಲಿಕಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು
- ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೀತಿಯನ್ವಯ ಮಕ್ಕಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು
- ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು
- ವಿಷಯಗಳ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು
- ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು.
- ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.

ನೂತನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಅಂತರ್ಗತ ವಿಧಾನ (Integrated Approach), ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ (Constructive Approach) ಹಾಗೂ ಸುರುಳಿಯಾಕಾರದ ವಿಧಾನ (Spiral Approach) ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೂತನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಸ್ಥಸಮಾಜದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಭಾಷಾಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳಾದ ಆಲಿಸುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರವಾರು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೌಶಲ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರಶಂಸಾ ಮನೋಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಂಠಪಾಠಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಭಾಷಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಒಂದು ಪೂರಕವಸ್ತುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು,

ಮಕ್ಕಳ ಮನೋವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗು ಸಂವಹನ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಯೇ ಕಲಿಕೆಯ ಗುರಿಯೆಂದು ಅಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಕಲೆ (learning to learn) ಹಾಗೂ ಕಲಿತುದುದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ (learning to do) ಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಇತರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಂತೆಯೇ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ೧೦ನೇ ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಒಂದು ಹಂತದ ಅಂತ್ಯದಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘವು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಕರಿಗೆ, ಸಂಯೋಜಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮುದ್ರಕರಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ ಆಭಾರಿಯಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುಡಂಬಡಿತ್ತಾಯ
ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು
ಪಠ್ಯವಸ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು

ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಕನ್ನಡವನ್ನು ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪಠ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಕಾರ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಭಾಷಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬೋಧಕರಿಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಸಮಾಜ ಏನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಕಲಿಸುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತು: ತಾವು ಬೋಧಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅವರು ಕಲಿಯುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ, ಅವರು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ. ಮಕ್ಕಳು ತಾವೇ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ, ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಕಾರವಿರಲಿ.

ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಅನುಭವದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಭಾಷೆಯದು. ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಾವು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಿನ್ನಹ. ಅವರನ್ನು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಿಸಲು, ಮಾತನಾಡಲು, ಓದಲು ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ಕೇವಲ ಕೇಳುವುದಷ್ಟೇ ಅವರ ಕೆಲಸ ಆಗಬಾರದು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಆರು ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಆರು ಪದ್ಯಗಳು ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಘಟಕಗಳು ಪೋಷಕ ಪಠ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ (ಓದಿ, ಗ್ರಹಿಸಿ ಆನಂದಿಸುವುದಕ್ಕೂ) ಮೀಸಲಿವೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಭಾಷಾರಚನೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪಾಠಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಗ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ-೨ರಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಪೋಷಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹಳಗನ್ನಡ ಪದ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದು ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕತೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೇ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಇದು ಪಠ್ಯಪೋಷಕ ಅಧ್ಯಯನ: ಈ ಹಿಂದೆ ವಿಸ್ತೃತ ಪಠ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿತಿರುವ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಾವೇ ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಬರೆಯಲು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಆಶಯ. ಹಳಗನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಸರಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನೂ ನೀಡಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗೆ ಮೀಟುಗೋಲುಗಳಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡವು ನಮ್ಮ ಉಸಿರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕವಿವಾಣಿಯು ನಿಜವಾಗಲೆಂದು ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷೆ.

ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ/ಕಲಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪವೈವಿಧ್ಯ ಇದೆ. ಕಲಿಕೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾದರೂ ಬಳಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಕಲಿಸುವವರಿಗೆ ಇದೆ. ಪ್ರಶ್ನಾ ವೈವಿಧ್ಯವು ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನಾ ವಿಧಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕ. ತಮ್ಮ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನ ರೂಪಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬಳಸುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಆಶಯ, ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ, 'ಗಮನಿಸಿ' ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆ-ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಲಿಖಿತ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ರಚನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂಜಲಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಸಮಿತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಹಾರ್ದಿಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಬಿ.ಎಸ್. ಗುಂಡೂರಾವ್

ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ನುಡಿ ಕನ್ನಡ – ೧೦

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

ಗದ್ಯ–ಪದ್ಯ ಪಾಠಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಭಾಗ - ೧ - ಪಠ್ಯಪ್ರಧಾನ ಅಧ್ಯಯನ

ಭಾಗ - ೨ - ಪಠ್ಯಪೋಷಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಭಾಗ–೧ ಪಠ್ಯಪ್ರಧಾನ ಅಧ್ಯಯನ

ಪಾಠ – ೧

ಲಾಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ

– ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಆಶಯ :ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಪ್ರವಾಸ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗುವಂತಹದು. ಪ್ರವಾಸಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರವಾಸಗಳಿಂದ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಭಾಷೆ, ಊಟ–ಉಪಚಾರಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ **'ದೇಶ ಸುತ್ತು ಕೋಶ ಓದು'** ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರವಾಸಗಳು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿ.

ಅಮೆರಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶ. ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗಿ ಬರುವುದೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರು ಅಮೆರಿಕ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಈ ಗದ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

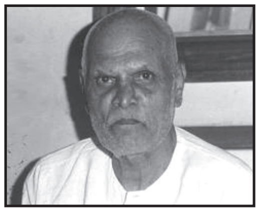
ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೂ ಒಂದು. ಇದು ಹಳೆಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಡಿ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವು ಒಂದು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕ್, ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಓದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

ನಾನು ಮಿನಿಪೊಲೀಸ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಲಾಕಪ್‌ನಲ್ಲಿರಬೇಕಾಯಿತು. ನಾನು ನೋಡಲು ಹೋದವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪರಿಚಿತರೊಬ್ಬರು ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹೊರಟಾಗ, ನಾನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಕಾರಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಅವರು ಅದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ರಾತ್ರಿ 2 ಗಂಟೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ದೀಪ ಹೊತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಗರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಬಣ್ಣದ ಬಲ್ಬುಗಳು, ಕಮಾನುಗಳು, ಕಿಟಕಿಗಳು, ದೀಪರಾಶಿ, ಕಿಟಕಿಗಳ ದೀಪಾಲಂಕಾರ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ ಮಿತ್ರರು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಚೆ, ಈಚೆ ಹೊರಟುಹೋದೆ. ಅನಂತರ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಿರುಗಾಟದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ೯ ಗಂಟೆ ಆಗಿಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಿಟರ್ನ್ ಟಿಕೆಟ್ ಮತ್ತು 2 ಡಾಲರು ಮಾತ್ರವಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಶೀತ ತಣ್ಣಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಬಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಶಾಲು ಮತ್ತು ಮೊಣಕೈ ಹತ್ತಿರ ಹರಿದಿದ್ದ ಒಂದು ಖಾದಿ ಉಣ್ಣೆ ಜುಬ್ಬ. ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆಗೆ ಕೈಕಾಲು ಕೊರಡಾಗಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯಂತೆ ಛತ್ರವೇ, ಧರ್ಮಶಾಲೆಯೇ, ದೇವಾಲಯವೇ, ತೋಪೇ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಾವಡಿಯೇ, ಅಂಗಡಿ ಬಾಗಿಲೇ, ಸಮಶೀತ ವಾತಾವರಣವೇ? ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್, ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣವೇ? (ಅಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅಲೆಮಾರಿ vagabond ಎಂದು ಲಾಕಪ್‌ಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ).

ಹೀಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಪೋಲೀಸಿನವ ಬಿದ್ದ. ಆಗತಾನೇ ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ನಾನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ತಿರುಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವರ ವಿಳಾಸ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಳಾಸವಿದ್ದ ನನ್ನ ಕೈಚೀಲ ಅವರ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಗೆ ೨೫ ಡಾಲರು ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಐದು ಡಾಲರಿನ ಹೋಟಲು ಕೊಠಡಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳಾವುವೂ ಖಾಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸಿನವನು "ಈಗ ನೀವು ನನ್ನ ವಶವಾದಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನೆಗೇ ಹೋಗೋಣ ನಡೆಯಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಳು ಮೈಲಿ" ಎಂದು ತನ್ನ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರೆಡ್, ಹಾಲು, ಹಣ್ಣು, ಬಿಸ್ಕತ್‌ಗಳ ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾಯಿತು. ಆಪತ್ಕಾಲೇತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯನ್ಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರಮೇವ ತತ್ (ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಯಾರು ಸ್ನೇಹಿತನೋ ಅವನೇ ಮಿತ್ರ).

ಊಟವಾದ ನಂತರ ಪೋಲೀಸಿನವ "ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಾಸಿಗೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಧೂಳು ತುಂಬಿದೆ. ನೀವು ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಲಾಕಪ್ ಇದೆ. ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಹಾಸಿಗೆ, ವಾರಕ್ಕೆರಡು ಸಲ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ಸಾರಣೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಡಿ. ನಿಮಗೆ ಸೊಗಸಾದ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಖೈದಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೆ" ಎಂದನು. ನಾನೂ "ಪೋಲೀಸಿನವರ ಸಹವಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಲಾಕಪ್ ಆಗಲೇ ಬೇಕಷ್ಟೇ" ಎಂದೆ. ಪೋಲೀಸಿನವನು ಭಾರತದ ಪೋಲೀಸರ ಸಂಬಳ, ಸಾರಿಗೆ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದ. "ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದರು ಕಾನೂನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪೋಲೀಸರೂ ಹಾಗೆಯೇ" ಎಂದನು. ರಾತ್ರಿ ಸೊಗಸಾದ ನಿದ್ರೆ ಬಂತು. ಬೆಳಗಾದ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರ ಮನೆಯೂ ದೊರಕಿತು.

ಕವಿ–ಕೃತಿ–ಪರಿಚಯ

ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರು ೧೯೦೪ನೇ ಜುಲೈ ೪ರಂದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೊರೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜೈಲುವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ೬೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನಮ್ಮ ಊರಿನ ರಸಿಕರು, ಗರುಡಗಂಬದ ದಾಸಯ್ಯ, ಹೇಮಾವತಿ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು, ಬೂತಯ್ಯನ ಮಗ ಅಯ್ಯು, ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು' ಇವು ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಗೌರವ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಪದವಿ, ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ 'ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು' ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ೨೮ನೆಯ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೯೧ರಂದು ನಿಧನರಾದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಇವರ **'ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು'** ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ					
ಲಾಕಪ್	ಟಿಕೆಟ್	ಖಾದಿ	ಸಂಬಳ	ಕೊರಡಾಗು	ಟ್ರಾಫಿಕ್
ಛತ್ರ	ಚಾವಡಿ	ಡಾಲರ್	ತೋಪು	ಧರ್ಮಶಾಲೆ	ದೇವಾಲಯ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ರಿಟರ್ನ್‌ಟಿಕೆಟ್ – ವಾಪಾಸಾಗಲು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುಂಗಡ ಟಿಕೆಟ್, **ಡಾಲರ್** – ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಣ್ಯ, (ಹಣ); **ಕೊರಡಾಗು** – ಮರಗಟ್ಟು;, ರಕ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟು; **ಲಾಕಪ್** – ಜೈಲು; **ಟ್ರಾಫಿಕ್** – ಸಂಚಾರ; **ತೋಪು** – ಮರಗಳ ಗುಂಪು; **ಛತ್ರ** – ಉಚಿತವಾಗಿ ಊಟ, ವಸತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳ; **ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ** – ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಔಷಧಿ; **ಉಣ್ಣೆ** – ಕುರಿಯ ತುಪ್ಪಳ; **ಚಾವಡಿ** – ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಭೆ ಸೇರುವ ಸ್ಥಳ, ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಜಗಲಿ; **ಮೈಲಿ** – ಮೈಲು ದೂರವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಒಂದು ಮಾನ. (1.6 ಕಿ.ಮೀ.).

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪದ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆಗೆ ________ ಕೊರಡಾಗ ಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ.

೨. ಹೀಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಬ್ಬ ____________ ಬಿದ್ದ.

೩. ನೀವು ಏನೂ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು _________ ಇದೆ.

೪. ಪೋಲೀಸ್‌ನವನು ಭಾರತದ ಪೋಲೀಸರ _________ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದ.

ಆ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಲೇಖಕರು ಮಿತ್ರನನ್ನು ನೋಡಲು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು?

೨. ಲೇಖಕರ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಇತ್ತು?

೩. ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾರ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು?

೪. ಪೋಲೀಸ್‌ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಏನು ದೊರೆಯಿತು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಲೇಖಕರು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಲಾಕಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು?

೨. ದೀಪ ಹೊತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಏನೇನನ್ನು ನೋಡಿದರು?

ಈ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಐದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಲೇಖಕರು ಮಿನಿಪೊಲೀಸ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾವುವು?

೨. ಪೊಲೀಸ್‌ನವನು ಲೇಖಕರನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದನು?

ಉ) ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ಈಗ ನೀವು ನನ್ನ ವಶವಾದಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ"

೨. "ನನ್ನ ಖೈದಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೆ"

೩. "ಪೊಲೀಸ್‌ನವರ ಸಹವಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಲಾಕಪ್ ಆಗಲೇ ಬೇಕಷ್ಟೆ"

೪. "ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದರು ಕಾನೂನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ"

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದು ಸಂಧಿ ಹೆಸರಿಸಿ.

ದೇವಾಲಯ, ದೀಪಾಲಂಕಾರ, ಧರ್ಮಾರ್ಥ, ಊಟವಾಯಿತು, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು, ಬೇಕಷ್ಟೇ, ಅರಿವಿಲ್ಲ.

ಆ) ಈ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಪದಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉದಾ: ಪೊಲೀಸ್

ಇ) ಈ ಪದಗಳ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪರಿಚಿತ, ಹಗಲು, ಧರ್ಮ, ಮಿತ್ರ, ಬೆಳಕು

ಈ) ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳ ಬಹುವಚನರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.

ಕುಟುಂಬ, ಮಗು, ನಗರ, ಮಿತ್ರ, ದೀಪ, ಹುಡುಗ.

ಉ) ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳ ಲಿಂಗ ಹೆಸರಿಸಿ.

ಕವಿ, ಮರ, ಹುಡುಗಿ, ಮನೆ, ಅಣ್ಣ, ತಂಗಿ, ಕವಯಿತ್ರಿ, ರಾಮ.

ಊ) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ.

ಅಮೆರಿಕ, ಕರ್ತವ್ಯ, ದೇವಾಲಯ, ಡಾಲರ್, ರಕ್ಷಣೆ, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ.

ವ್ಯಾಕರಣ

ವರ್ಣಮಾಲೆ

- ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು–೧೩
  - ಹ್ರಸ್ವ
  - ದೀರ್ಘ
  - ಪ್ಲುತ
- ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳು–೩೪
  - ವರ್ಗೀಯ
    - ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ
    - ಮಹಾಪ್ರಾಣ
    - ಅನುಸಾಸಿಕ
  - ಅವರ್ಗೀಯ
- ಯೋಗವಾಹಗಳು–೨
  - ಅನುಸ್ವಾರ
  - ವಿಸರ್ಗ

ಹ್ರಸ್ವ	ದೀರ್ಘ	ಪ್ಲುತ	ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ		ಮಹಾಪ್ರಾಣ		ಅನುಸಾಸಿಕ	ಅವರ್ಗೀಯ	ಅನುಸ್ವಾರ	ವಿಸರ್ಗ
ಅ	ಆ	ಆ SS						ಯ್	ಂ	ಃ
ಇ	ಈ	ಈ SS						ರ್		
ಉ	ಊ	ಊSS	ಕ್	ಗ್	ಖ್	ಘ್	ಙ್	ಲ್		
ಋ	ಏ		ಚ್	ಜ್	ಛ್	ಝ್	ಞ್	ವ್		
ಎ	ಐ		ಟ್	ಡ್	ಠ್	ಢ್	ಣ್	ಶ್		
ಒ	ಓ		ತ್	ದ್	ಥ್	ಧ್	ನ್	ಷ್		
	ಔ		ಪ್	ಬ್	ಫ್	ಭ್	ಮ್	ಸ್		
								ಹ್		
								ಳ್		

ಪ್ಲುತ = ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಸ್ವರ:

ಉದಾ: ಓ, ಗೆಳೆಯಾ ಬೇಗ ಬಾ..SS

ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳು

ಒಂದು ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ವರಸೇರಿ ಆಗುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಗುಣಿತಾಕ್ಷರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಕ್+ಅ= ಕ ; ಕ್+ಆ=ಕಾ ; ಯ್+ಉ=ಯು ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು

ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು ಸೇರಿದಾಗ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಾಗುವುವು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಜಾತೀಯ ಮತ್ತು ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಸಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು – ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ಅಜ್ಜ, ಅಪ್ಪ ಇತ್ಯಾದಿ

ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು – ಶಸ್ತ್ರ, ಅಸ್ತ್ರ, ಅಕ್ಷರ, ಪುಸ್ತಕ ಇತ್ಯಾದಿ

ನಾಮಪದ

ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ನಾಮ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಸೇರಿ ಆಗುವ ಪದವೇ **ನಾಮಪದ.**

ಉದಾ : 'ಮರ' ಎಂಬುದು ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿ. ಮರವನ್ನು ಎಂಬುದು **ನಾಮಪದ.**

ನಾಮವಾಚಕಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಾಚಕ, ಗುಣವಾಚಕ, ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ, ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕ, ಭಾವನಾಮ, ಪರಿಮಾಣ ವಾಚಕ, ದಿಗ್ವಾಚಕ, ಸರ್ವನಾಮ ಎಂಬ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

ವಸ್ತುವಾಚಕಗಳನ್ನು ರೂಢ, ಅಂಕಿತ, ಅನ್ವರ್ಥ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧. **ರೂಢನಾಮ** – ನದಿ, ಪರ್ವತ, ಊರು, ಮನುಷ್ಯ, ದೇಶ

೨. **ಅಂಕಿತನಾಮ** – ಸಹದೇವ, ಧರ್ಮರಾಯ, ರಾಹುಲ, ಕಮಲಾಕ್ಷ

೩. **ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ** – ವ್ಯಾಪಾರಿ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಪೂಜಾರಿ

ಗುಣವಾಚಕ – ಒಳ್ಳೆಯ, ಕೆಟ್ಟ, ದೊಡ್ಡ, ಹಳೆಯ

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ – ಹನ್ನೆರಡು, ಐವತ್ತು, ಎಂಬತ್ತು

ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕ – ಹನ್ನೆರಡನೆಯ, ಎಂಬತ್ತನೆಯ, ಮೂರನೆಯ

ಭಾವನಾಮ – ಕೆಂಪು, ಹಿರಿಮೆ, ನೋಟ, ಆಟ, ಮಾಟ

ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ – ಅಷ್ಟು, ಎಷ್ಟು, ಹಲವು, ಅನಿತು, ಇನಿತು

ದಿಗ್ವಾಚಕ – ಮೂಡಣ, ತೆಂಕಣ, ಪಡುವಣ,ಬಡಗಣ

ಸರ್ವನಾಮ

ನಾಮ ಪದದ ಬದಲಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದವೇ ಸರ್ವನಾಮ

ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಪುರುಷಾರ್ಥಕ, ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ, ಆತ್ಮಾರ್ಥಕಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪುರುಷಾರ್ಥಕಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಪುರುಷಾರ್ಥಕಗಳು	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
೧.	**ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ**	ನಾನು	ನಾವು
೨.	**ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ**	ನೀನು	ನೀವು
೩.	**ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ**	ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು ಇವನು, ಇವಳು, ಇದು	ಅವರು, ಅವು ಇವು, ಇತರರು

ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ – ಯಾರು?, ಏನು?, ಯಾವುದು?

ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ – ತಾನು, ತಾವು, ತನ್ನ, ತಮ್ಮ

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ನೀವು ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಶಾಲಾ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. 'ದೇಶ ಸುತ್ತು : ಕೋಶ ಓದು' ಈ ಗಾದೆ ಮಾತನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೩. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ?

೪. ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ?

"ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಕೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ."

* * *

ಪಾಠ – ೨

ಕೋಗಿಲೆ (ಪದ್ಯ)

– *ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ*

ಆಶಯ : ಸಂಗೀತವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕಿವಿದೆರೆದು ಕೇಳಿದರೆ "ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸಂಗೀತವೆ". ಈಗಲೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ರಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ, ಹಾಗೂ ವಿಹಾರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅರಸಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಡು, ಎಲೆಗಳ ಮರ್ಮರ, ಹರಿವ ಜಲಧಾರೆಯ ಜಲ ಜಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನೂ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಹುರಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ನಾವೂ ಸಹ, ಪ್ರಕೃತಿಯು ನಮಗೆ ನೀಡುವ ಮುದವನ್ನು ಸವಿಯುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂತಹ 'ಕಿವಿ' ಯನ್ನೂ 'ಕಣ್ಣ'ನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಕೃತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸವಿಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ನೀವು ಕೇಳಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಕೃತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ. ನಿಮ್ಮನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ "ಅನ್ನಿ".

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕಲರವವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೀರಾ? ಇಂಪಾದ ದನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಯಾವುವು? ಅತ್ಯಂತ ಇಂಪಾದ ದನಿಯನ್ನು ಯಾವ ಹಕ್ಕಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ? ಈ ಹಕ್ಕಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಿಯ. ಅದರ ಹಾಡು ಅವರನ್ನು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ. ಶಿಕ್ಷಕರೇ ಕೆಲವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು; ಧ್ವನಿಸುರುಳಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಬಹುದು.

ಈಗ ತಾನೆ
ಬಂದಿತೇನೆ
ಮಧುರ ಕಂಠ ಕೋಗಿಲೆ?
ಜಗದ ಬಿನದ
ನಿನ್ನ ಮುದದ
ಗಾನವಾಯ್ತೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ? ॥೧॥

ಕೆಂಪು ತಳಿರು
ಕಂಪಿನಲರು
ಸೂಸುತಿಹುದು ಮಾಮರಾ;
ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಎಲ್ಲ ಮರೆತು
ಉಲಿಯುತಿರುವೆ ಸುಮಧುರಾ. ॥೨॥

ಗಾನ ಕೇಳಿ
ಮೌನತಾಳಿ
ಮೂಕವಾಯ್ತು ಭಾವನಾ;
ಮನುಜಲೋಕ
ದಿವಿಜ ನಾಕ –
ಗೈದ ಕುಹೂ ಕೂಜನಾ. ॥೩॥

ಎದೆಯು ಮಿಡಿದು
ತಾಳ ಹಿಡಿದು
ಕುಣಿಯುತಿಹುದು ಈ ಚಣಾ;
ರಸದ ಕಡಲು
ಹಿಗ್ಗಿನೊಡಲು
ತರತರಂಗ ಬಾಜನಾ. ॥೪॥

ರಸದ ಚಿಲುಮೆ
ಹರಿಸಿ ಒಲುಮೆ
ಸುಧೆಯ ನೀಡು ಕೋಗಿಲೆ;
ಮೌನ ಧ್ಯಾನ
ನಿನಗೆ ಊನ
ಕುಕಿಲು ಜಾಣ ಕೋಗಿಲೆ. ॥೫॥

ಕವಿ–ಕೃತಿ–ಪರಿಚಯ

ಕನ್ನಡದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಕ ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಅವರು ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಂಬಳದಲ್ಲಿ ಜೂನ್ ೨೮, ೧೯೨೮ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಸಂಕ್ರಪ್ಪ, ತಾಯಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ. ಕಣವಿ ಅವರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯಾಭಿರುಚಿ ಇತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಅದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಾಂಗದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮೇಣ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಹುದ್ದೆಯವರೆಗೆ ಬಡ್ತಿ ಹೊಂದಿ ವಿಶ್ರಾಂತ ಜೀವನವನ್ನು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ‘ಆಕಾಶ ಬುಟ್ಟಿ, ಭಾವಜೀವ, ಜೀವಧ್ವನಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ನೆಲಮುಗಿಲು’. ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿಗಳು ‘ಸಮತೋಲನ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಾನುಸಂಧಾನ’, ‘ಚೆಂಬೆಳಕು’ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಅಭಿನಂದನಾ ಕೃತಿ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗೌರವಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ. ಕಣವಿಯವರ 'ನೆಲಮುಗಿಲು' ಕೃತಿಗೆ ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇವರ 'ಜೀವಧ್ವನಿ' ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. 'ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ' ಕವನಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಬೊಂಬಾಯಿ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೬೫ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಅವರ **'ಹೂವು ಹೊರಳುವವು ಸೂರ್ಯನ ಕಡೆಗೆ'** ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ

- ಜಗದ ಬಿನದ ನಿನ್ನ ಮುದದ ಗಾನವಾಯ್ತೆ?
- ಮಾಮರ – ತಳಿರು, ಕಂಪು
- ಎಲ್ಲಮರೆತು ಉಲಿಯುತಿರುವೆ ಸುಮಧುರಾ
- ಮೂಕವಾಯ್ತು ಭಾವನಾ
- ಮನುಜಲೋಕ (ವನ್ನು) ದಿವಿಜನಾಕಗೈದ ಕುಹೂ ಕೂಜನ.
- ಮೌನಧ್ಯಾನ, ನಿನಗೆಊನ,

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಮಧುರ ಕಂಠ – ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿ. **ಬಿನದ** – ವಿನೋದ, ಸಂತೋಷ, ಆನಂದ. **ಸುಮಧುರ** – ಇಂಪಾದ. **ಮಾಮರ** – ಮಾವಿನಮರ. **ಭಾವನಾ** – ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿಂತನಶಕ್ತಿ. **ಮನುಜಲೋಕ** – ಭೂಮಿ, ಪ್ರಪಂಚ. **ದಿವಿಜನಾಕ** – ದೇವತೆಗಳಸ್ವರ್ಗ. **ಕೂಜನ** – ಕೋಗಿಲೆಯು ಹೊರಡಿಸುವ ಧ್ವನಿ. **ಈ ಚಣ** – ಈ ಕ್ಷಣ (ವರ್ತಮಾನ). **ತರತರಂಗ** – ವಿವಿಧ ರಾಗಗಳ ನಾದದ ಅಲೆ. **ಬಾಜನ** – ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿದಾಗ ಮೂಡುವ (ಒಟ್ಟು) ನಾದಸಾಮರಸ್ಯ. **ಸುಧೆ** – ಅಮೃತ. **ಕುಕಿಲು** (ಕ್ರಿ) – ನಾದವನ್ನು ಹೊರಡಿಸು. **ಊನ** – ಕಡಿಮೆ (ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ)

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಂಠ ಹೇಗಿದೆ?

೨. ಜಗತ್ತಿನ ಸಂತೋಷವು ಕೋಗಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಏನಾಗಿದೆ?

೩. ಕೋಗಿಲೆಯು ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಾಡುತ್ತಿದೆ?

೪. ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೂಕವಾದದ್ದು ಏನು?

೫. ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನವು ಮನುಜಲೋಕವನ್ನು ಏನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದೆ?

ಆ) ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು–ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಈ ಕ್ಷಣವು ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದೆ?

೨. ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಡಿನ ತರಂಗಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಗಿದೆ?

೩. ಕೋಗಿಲೆಯು ನಮಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ?

ಇ) ಈ ಸಾಲುಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ಜಗದ ಬಿನದ ನಿನ್ನ ಮುದದ ಗಾನವಾಯ್ತೆ?"

೨. "ಗಾನ ಕೇಳಿ ಮೌನತಾಳಿ ಮೂಕವಾಯ್ತು ಭಾವನಾ"

೩. "ಎದೆಯು ಮಿಡಿದು ತಾಳಹಿಡಿದು ಕುಣಿಯುತಿಹುದು ಈ ಚಣಾ"

೪. "ಮೌನಧ್ಯಾನ ನಿನಗೆ ಊನ ಕುಕಿಲು ಜಾಣ ಕೋಗಿಲೆ."

ಈ) 'ಕೋಗಿಲೆ' ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಏಳೆಂಟು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಗಾನವಾಯ್ತೆ, ಸೂಸುತಿಹುದು, ಉಲಿಯುತಿರುವೆ,

ಆ) ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ (ತತ್ಸಮ)ಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಎದೆ, ಬಿನದ, ಚಣ

ಇ) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರಿ.

ಮುದ, ಸೂಸುತಿಹುದು, ಮೌನ, ರಸದಕಡಲು

ಈ) ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಮಧುರ, ಅಲ್ಲಿ, ನಾಕ.

ವ್ಯಾಕರಣ

ಅಲಂಕಾರ

ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳು. ಮಾನವ ತನ್ನ ದೇಹ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದಂತೆ ತಾನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ – "ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಸೂರ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆಯ ಹಣೆಯ

ಕುಂಕುಮದಂತೆ ಕಂಡನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಮಾತಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ "ಗಿಳಿಯ ಮರಿಗಳು ಭತ್ತದ ಕಾಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಂದವು" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬದಲಿಗೆ "ಎಳೆಗಿಳಿಗಳ ಬಳಗಗಳು ಕಳವೆಯ ಎಳೆಯ ಕಾಳಿಗೆ ಎಳಸಿ ಬಂದವು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೇಳುವ ಕಿವಿಗೆ ಅದಾವುದೋ ಮಧುರ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ! ಇದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರ,. ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ, ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ

ಶಬ್ದ ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾತಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಅದೇ **ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ**.

ಉದಾ : ೧. ನನ್ನಾನೇನೂ ನಿನ್ನಾನೇನೂ
ನಾನೂ ನೀನೂ ನೋನೋನೆ

೨. 'ಲಲಿತ ಲವಂಗ ಲತಾ ಪರಿಶೀಲನ ಕೋಮಲ ಮಲಯ ಸಮೀರೇ'.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಕೋಗಿಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ ಮುಂತಾದವರು ಬರೆದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಿರಿ.

೨. ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಹಾಡು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಿ.

೩. ಪ್ರೊ. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್ ಅವರ "ಹಕ್ಕಿಗಳು" ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೋಡಿ, ಓದಿ.

೪. ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಿ.

"ಹೆತ್ತತಾಯಿ ಹೊತ್ತನಾಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲು"

* * *

ಪಾಠ – ೩

ಕರ್ನಾಟಕ (ತ್ವ)

– ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಆಶಯ : ತಾಯಿ, ತಾಯಿನಾಡು – ಇವು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ಸೂಕ್ತಿ ಒಂದಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ, ವಾಸಿಸುವ, ಸಕಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು, ಆಶ್ರಯವನ್ನು, ಅನ್ನವನ್ನು ತಾನು ಪಡೆದು, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೂ ಪಡೆಯುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ ಎಂದೆನ್ನಿಸುವ ತಾಯಿನಾಡು (ನೆಲ–ಜಲ–ಜನ–ಭಾಷೆ). ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಸದಾ ಋಣಿಗಳಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಕರುಳುಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೆನೆಯದ ನರಪ್ರಾಣಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಭಾವಬಂಧನ. ಸದಾ ನಮ್ಮ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಈ ಭಾವಕ್ಕೆ **"ದೇಶಭಕ್ತಿ", "ಭಾಷಾಪ್ರೀತಿ"** ಎನ್ನುವರು. ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಲಿ ಎಂಬುದು ಈ ಪಾಠದ ಆಶಯ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಮಕ್ಕಳೆ, ನೀವು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳಾವುವು?

- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ನೀವು ಎಂದು ಆಚರಿಸುವಿರಿ? ಏಕೆ? ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಂದಿತೆ?
- ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವವನ್ನು ಎಂದು ಆಚರಿಸುವಿರಿ?
- ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಏಕೀಕರಣ ಏಕೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?
- ಕರ್ನಾಟಕತ್ವ ಎಂದರೇನು?

"ವಸುಧಾವಳಯವಿಲೀನವಿಶದವಿಷಯವಿಶೇಷಂ"

ತನ್ನ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು **ನೃಪತುಂಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿ** ಹೀಗೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ. ಇದು ಆ ನಾಡಿಗೆ ಆತನು ಕೊಟ್ಟ **ಅಷ್ಟಾದಶಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರವೆಂದು** ನಾವು ಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ೧೮ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ; ಮೂರು ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪದಗಳಿವೆ; ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಆರು ಪದಗಳೂ **ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ** ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೋದರಿಕೆಯಿಂದಿದ್ದು ಒಂದು ಮಹಾ **ಸಮಸ್ತಪದವಾಗಿದೆ.** ಈ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಾವು **ಪರಿಭಾವಿಸಿ,** ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ **ನುಡಿವಳಿಯನ್ನೂ, ನಡೆವಳಿಯನ್ನೂ** ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳದೆಹೋದರೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಉದಯವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆದರೂ ಒಂದೇ. "ಕರ್ನಾಟಕ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರೂ ಒಂದೇ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಬೇರೆ ಏನೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟರೂ ಒಂದೇ.

ನೃಪತುಂಗ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ – ವಸುಧಾ, ವಳಯ, ವಿಲೀನ, ವಿಶದ, ವಿಷಯ, ವಿಶೇಷ ಎಂಬ ಬಿಡಿ ಪದಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ "ವಿಷಯ" ಎಂದರೆ ದೇಶ, "ಕನ್ನಡಮೆನಿಪ್ಪಾ ನಾಡು".

"ವಿಶೇಷ" ಎಂದರೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳದ್ದು. ತನ್ನದೇ ಆದ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳದ್ದು. ಇಂಥದು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನಾಡು.

ಇದು "ವಸುಧಾವಳಯ"ದ ಎಂದರೆ ಬಳೆಯಂತೆ ಗುಂಡಗಿರುವ, **"ಅಖಂಡಮಂಡಲಾಕಾರ"**ದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾದ ಭಾಗ. "ವಸು" ಎಂದರೆ ಚಿನ್ನ. ಚಿನ್ನದಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಇದು "ವಸುಧಾ", "ವಸುಂಧರಾ". "ವಳಯ"ವೆಂದರೆ ಬಳೆ. ಬಳೆ ಮುತ್ತೈದೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ಎರಡೂ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಉಳ್ಳದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ "ವಸುಧಾವಳಯ".

ಇಂತಹ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ "ವಿಲೀನ"ವಾದದ್ದು, ಅದರೊಡನೆ ಒಂದಾದದ್ದು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡವೆಂಬ "ವಿಷಯವಿಶೇಷ", ತನ್ನದೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದೇಶ. ಹೀಗೆ "ವಿಲೀನ"ವಾದರೂ, ಕಾಣದಂತೆ ಕರಗಿಹೋಗದೆ, "ವಿಶದ"ವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನತನದಿಂದ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ದೇಶ ನಮ್ಮ "ಕರ್ನಾಟಕ".

ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ೧೮ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಸಿರು ಕೆಡದೆ ಅಖಂಡವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಕಷ್ಟವೋ, ಇದರೊಳಗಿನ ಶ–ಷ–ಸ ಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸದಂತೆ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಸುಲಭವಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ **ರಾಜಕೀಯ ಏಕೀಕರಣ ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಮಕರಣ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟತರವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟತಮವಾದ ಭಾವೈಕ್ಯ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾದ್ದಿದೆ.**

ಕಷ್ಟತಮವಾದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ **ಒರೆಗಲ್ಲು** ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಾಗ **ಕರ್ನಾಟಕ ಜ್ಞಾನರಾಜ್ಯೋದಯ**ವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಹನುಮನುದಿಸಿದ ನಾಡು" ಆದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತದೆ.

"ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕತ್ವ" ಎಂದು ಒಂದು ಮತ; "ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ" ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಮತ. ಮೊದಲನೆಯದಕ್ಕಿಂತ ಎರಡನೆಯದು ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಸುಷ್ಠುವಾದದ್ದು.

ಹಿಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯವಾದ ಗುಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ದೊಡ್ಡದೆನಿಸಿದರು. ಅಂಥ ದೇಶವನ್ನು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ನಾವು ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತೇವೆಯಲ್ಲದೆ, ಬರಿಯ ಒಡಕುಗಂಟೆ ಅಳ್ಳಾಡಿಸಿದರೆ ಅಪಶ್ರುತಿಯೊಂದೇ ಲಾಭ. ಆದ ಕಾರಣ "ಕರ್ನಾಟಕ"ಕ್ಕಿಂತ "ಕರ್ನಾಟಕತ್ವ" ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯದಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ದಿನದಂದು, ಅದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದ **ಮೊದಲನೇ ಗುಣ: ಅಭಿಮಾನ.** ಇದು ನಮ್ಮ ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾನಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಕ್ಷರವಾಗಿದೆ; "ತೇಜಸ್ವಿಯಾದವನಿಗೆ ಮಾನಭಂಗಕ್ಕಿಂತ ಮರಣವೇ ಮೇಲು. ಏಕೆಂದರೆ – ಮರಣವೆಂಬುದು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಬರುವ ಸಾವಾದರೆ, ಮಾನಭಂಗವು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾವು."

ಇನ್ನು **ಎರಡನೆಯ ಗುಣ:** ಕರ್ನಾಟಕವು "ವಸುಧಾವಲಯವಿಲೀನವಿಶದವಿಷಯ ವಿಶೇಷಂ!" ಈ ನಾಡಿನ ಜನ ತಾವು **ಸುತ್ತಿನ ಜನರೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು** ಒಂದಾಗಿ ಹೋದರೂ **ತಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಲ್ಲ.**

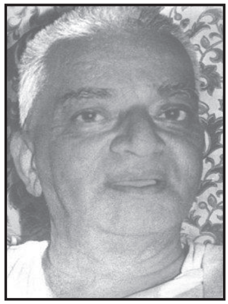
ಮತ್ತೆ **ಮೂರನೆಯ ಗುಣ: ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ನಿರ್ಮತ್ಸರರು.** "ಸುಕವಿಯಶೋ ನಿರ್ಮತ್ಸರನ್" ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದ ಪಂಪ ನಮ್ಮ "ನಾಡೋಜ". ಪಂಪನ ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನು ಯಾರಿಗೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ಅಭಯ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಿಷ್ಟಗುಣ: ಅಲ್ಲಿನ **ಜನರ ಭಾಷಾಸಾಮರಸ್ಯ.** ಮನೆ ಮಾತು ಕನ್ನಡ ಅಲ್ಲದವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ, ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಅಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡದವರು ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪುರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾರ್ಗ ಅನುಕರಣೀಯವಾದದ್ದು.

ಅದರ ಹಾಗೆಯೇ ಅದೆಷ್ಟು ಮತಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಿತ್‌ಸಾಗರವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿರುವರೊ! ನೋಡಿದರೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. **ಮತಗಳ ಮಳೆಬಿಲ್ಲು** ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಷ್ಟು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣವಾಗಿ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸದು.

ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಕವಿ–ಕೃತಿ–ಪರಿಚಯ

ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರು ಜನಿಸಿದ್ದು ಈಗಿನ ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮನಗರದಲ್ಲಿ. ಆಗಿನ ಹೆಸರು ಕ್ಲೋಸ್ ಪೇಟೆ. ಅವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಗುಂಡ್ಲು ಪಂಡಿತ ರಾಜರತ್ನಂ. ಜನನ: ಡಿಸೆಂಬರ್ ೫, ೧೯೦೮. ತಂದೆ ಗುಂಡ್ಲು ಪಂಡಿತ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್. ಜೀವನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿ ಹೊದೆಯುವಷ್ಟು ಬಡತನ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ತೇರ್ಗಡೆಯಾದರೂ ಅನೇಕ ಕಾಲ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶಿಶು ವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರು. ಮಕ್ಕಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ೨೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರ 'ರತ್ನನ ಪದಗಳು, ನಾಗನ ಪದಗಳು, ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ, ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತ, ಗಂಡುಗೊಡಲಿ' ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಗಳು. ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿತು. ೧೯೭೦ ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ೫೦ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ೧೯೭೯ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರು ದೈವಾಧೀನರಾದರು. ಈ ಗದ್ಯವನ್ನು ಇವರ **"ವಿಚಾರ ರಶ್ಮಿ ಭಾಗ – ೨"** ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ

ನೃಪತುಂಗ	:	ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟದೊರೆ. ಇವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀವಿಜಯನು "ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ" ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದನು. (ಕ್ರಿ.ಶ.೮೪೦–೮೭೭)
ಮಂತ್ರ	:	ಶಕ್ತಿಪೂರ್ಣ ಶಬ್ದಗಳ ಸಮೂಹ. ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಜಪಿಸಿದರೆ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯು ಜಪಿಸುವವರಿಗೆ ಬರುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.
ನಡೆವಳಿ–ನುಡಿವಳಿ	:	ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ, ಆಡುವ ಮಾತುಗಳ ರೀತಿ ನೀತಿ.
ಅಖಂಡಮಂಡಲಾಕಾರ	:	ಏಕಾಕಾರದ ಪರಸ್ಪರ ಸರಸ ಸಂಪರ್ಕವುಳ್ಳ ವರ್ತುಲ ರಚನೆ
ಒಡಕುಗಂಟೆ	:	ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟ ಗಂಟೆ
ಶಿಲಾನಿಕ್ಷಿಪ್ತ	:	ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೊರೆದ
ಸುಕವಿಯಶೋನಿರ್ಮತ್ಸರ	:	ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಗಳು ಕೀರ್ತಿಭಾಜನರಾದರೆ ಸಂತೋಷಪಡುವವನು.
ಕನ್ನಡಮೆನಿಪ್ಪಾನಾಡು	:	ಕನ್ನಡಂ ಎನಿಪ್ಪ ಆ ನಾಡು (ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ನಾಡು)

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಅನ್ಯೋನ್ಯ : ಸ್ನೇಹದಿಂದ, ಸೋದರಿಕೆಯಿಂದ, ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಂತೆ ; **ವಿಲೀನ** : ಕರಗಿದ ಸ್ಥಿತಿ ; **ಮತ** : ಅಭಿಪ್ರಾಯ; **ಪಂಪನ ಪತಾಕೆ** : ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನ ಪ್ರಭಾವ ; **ನಾಡೋಜ** : ನಾಡಿನ ಗುರು ; **ಒರೆಗಲ್ಲು** : ನಿಕಷ, ಚಿನ್ನದ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ತಿಕ್ಕುವ ಕಲ್ಲು ; **ಸುಷ್ಠು** : ಸರಿಯಾದದ್ದು ; **ಜ್ಞಾನರಾಜ್ಯ** : ಕನ್ನಡ ಬಗೆಗಿನ ಅರಿವು ; **ಸರಿತ್**: ನದಿ ; **ಭಾವೈಕ್ಯ** : ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಏಕೀಕರಣ : ವಿವಿಧ ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಂದು ಆಡಳಿತದಡಿ ಸೇರಿದ್ದು ೧೯೫೬ರ ನವಂಬರ್ ೧ನೇ ದಿನಾಂಕದಂದು.

ನಾಮಕರಣ : ೧೯೫೬ರ ನವೆಂಬರ್ ೧ರಂದು ರಚನೆಯಾದ ಹೊಸ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ "ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು" ಎಂದು ಹೆಸರಿತ್ತು. ಅದು ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳನಂತರ ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ "ಕರ್ನಾಟಕ" ಎಂಬ ನೈಜ ನಾಮವನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪಡೆಯಿತು.

ಮತಗಳ ಮಳೆಬಿಲ್ಲು : ಎಲ್ಲ ಮತದವರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಿದಾಗ ಮೂಡುವ ಶಾಂತಿಯ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

೧. ತನ್ನ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ ದೊರೆ ಯಾರು?

೨. ಅಷ್ಟಾದಶಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವು ಯಾವುದು?

೩. "ಕನ್ನಡಮೆನಿಪ್ಪಾನಾಡು" ಎಂದರೇನು?

೪. ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ ಯಾವುದು?

೫. ಹಿಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕಜನ ತಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ದೊಡ್ಡದೆನಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ?

೬. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ ಯಾವುದು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಉದಯವಾದದ್ದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜರತ್ನಂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ?

೨. ನೃಪತುಂಗನು ಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

೩. ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರು ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾವುವು?

೪. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ನಾವು ಪಾತ್ರರಾಗುವುದು ಯಾವಾಗ?

ಇ. ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:

೧. ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಮತ್ತು ಸೋದರಿಕೆಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲು ನಾವು ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು?

೨. ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ:

೧. ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ೨. ಉದಯವಾಗಿ ೩. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ೪. ಗುಂಡಗಿರುವ

ಆ. ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬರೆದು ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ:

೧. ಅವಿಭಾಜ್ಯ+ಆದ ೨. ಭೂಮಿ+ಅಲ್ಲಿ ೩. ಸ್ಪಷ್ಟ+ಆಗಿ ೪. ಒರೆ+ಕಲ್ಲು

ಇ. ಕೊಟ್ಟ ಪದಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:

೧. ಯುಕ್ತ ೨. ಅರ್ಥ ೩. ಸ್ಪಷ್ಟ ೪. ದೊಡ್ಡ ೫. ತಗ್ಗಿಸು

ವ್ಯಾಕರಣ

ಲಿಂಗಗಳು

'ಲಿಂಗವೆನ್ನುವುದರ ಮೂಲ ಅರ್ಥ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಗುರುತು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಲಿಂಗವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೩ ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಲಿಂಗಗಳು

↓

೧) ಪುಲ್ಲಿಂಗ   ೨) ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ   ೩) ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ

೧) **ಪುಲ್ಲಿಂಗ :** (ಪುರುಷ) 'ಗಂಡಸು' ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು **'ಪುಲ್ಲಿಂಗ'** ವೆನಿಸುತ್ತವೆ.
ಉದಾ : ಸುರೇಶ್, ಪಂಡಿತ, ಕೃಷ್ಣ, ಭೀಮ, ಕವಿ, ಶಿಕ್ಷಕ, ಹುಡುಗ ಇತ್ಯಾದಿ.

೨) **ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ :** (ಸ್ತ್ರೀ) 'ಹೆಂಗಸು' ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು **'ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ'** ವೆನಿಸುತ್ತವೆ.
ಉದಾ : ರಾಣಿ, ಸೀತೆ, ತಾಯಿ, ಹುಡುಗಿ, ಕವಯಿತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

೩) **ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ :** ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗಂಡು ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾರವೋ ಅಂತಹ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು **'ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ'** ಎನ್ನುವರು.
ಉದಾ : ಮಗು, ಕರು, ಪ್ರಾಣಿ, ಕಲ್ಲು, ಜನ ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಚನಗಳು

ವಚನ ಎಂದರೆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ವಚನಗಳಿವೆ. ೧) ಏಕವಚನ ೨) ಬಹುವಚನ

ಏಕವಚನ : ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಕ್ಕೆ **'ಏಕವಚನ'** ಎನ್ನುವರು.
ಉದಾ : ಹುಡುಗ, ಶಾಲೆ, ಮಗು, ಹುಡುಗಿ, ಗಿಡ, ಪ್ರಾಣಿ

ಬಹುವಚನ : ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದವನ್ನು **'ಬಹುವಚನ'** ಎನ್ನುವರು.
ಉದಾ : ಹುಡುಗರು, ಶಾಲೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳು, ಹುಡುಗಿಯರು, ಗಿಡಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು

ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಮುಂದೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅರ್ಥ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಕಗಳು ಎಂದೂ ಹೆಸರಿದೆ. ಇವು ಸಂಬಂಧಕಾರಕಗಳು. ಅದಕ್ಕೇ ಈ ಹೆಸರು.

ಏಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಏಳು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ.

	ವಿಭಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು	ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು	ಉದಾಹರಣೆ
೧.	ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ	ಉ	ಮರ+ಉ = ಮರವು
೨.	ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅನ್ನು	ಮರ+ಅನ್ನು = ಮರವನ್ನು
೩.	ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ	ಇಂದ	ಮರ+ಇಂದ = ಮರದಿಂದ
೪.	ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ಗೆ/ಕೆ/ಇಗೆ/ಕ್ಕೆ	ಮರ+ಕ್ಕೆ = ಮರಕ್ಕೆ ಮನೆಗೆ, ಹೆಸರಿಗೆ. ಅದಕ್ಕೆ
೫.	ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ದೆಸೆಯಿಂದ	ಮರ+ದೆಸೆಯಿಂದ=ಮರದ ದೆಸೆಯಿಂದ
೬.	ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅ	ಮರ+ಅ = ಮರದ
೭.	ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ	ಅಲ್ಲಿ	ಮರ+ಅಲ್ಲಿ = ಮರದಲ್ಲಿ

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) ಈ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಓದಿ.

೧. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕತ್ವವೊ? ಅಥವಾ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವೊ? ಚರ್ಚಿಸಿ.

೨. ಡಾ॥ ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರ "ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆ" ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿ.

ಆ) ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಗಳು ಯಾವುವು?

೨. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ವಚನಗಳು ಯಾವುವು?

೩. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಎಷ್ಟು?

"ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಅರಸಾಗು, ನೀತಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾಗು, ನನಕಂದ ಜ್ಯೋತಿಯೇ ಆಗು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗು ಜಗಕೆಲ್ಲ"

***

ಪಾಠ – ೪

ಒಂದೇ (ಪದ್ಯ)

(ಭೂಮಿತಾಯ ಕುಡಿಗಳು)

– ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

ಆಶಯ : ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ತೋರಿದರೂ ಸ್ವಭಾವತಃ ಏಕತೆ ಇರುವಂತೆ ಭೂಮಿತಾಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆ, ರೂಢಿ–ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಮಾನವರಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ. ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ನಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಪಂಚಭೂತಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಗಾಳಿ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಈ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

'ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ' ಎಂಬುದು ಕವಿವಾಣಿ. ಮಾನವ ಹುಟ್ಟುವಾಗ 'ವಿಶ್ವಮಾನವ', ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ 'ಅಲ್ಪ ಮಾನವ'ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಭಾರತವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಅನೇಕ ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೋದರರಂತೆ ಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಒಂದು ದೇಶದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ನಾವು ನೀವು ಅವರು ಇವರು
ಒಂದೆ ಒಂದೆ ಒಂದೆ
ಭೂಮಿ ತಾಯ ಕುಡಿಗಳೆಂದು
ಪಣವ ತೊಡಿರಿ ಇಂದೆ. ೧

ಸ್ವಸ್ವಭಾವ ಚಹರೆ ಬೇರೆ
ತಾಯ ಬಸಿರು ಒಂದೆ.
ಕಳಸ ಶಿಲುಬೆ ಬಿಳಿ ಮಿನಾರು
ಧರ್ಮದುಸಿರು ಒಂದೆ. ೨

ಆಂಗ್ಲ ಆಫ್ರಿಕನ್ನರಲ್ಲಿ
ಹರಿವ ನೆತ್ತರೊಂದೆ.
ಅಕ್ಕಿ ರಾಗಿ ಬಿಳಿದು ಕರಿದು
ಹುಲ್ಲು ಬಣ್ಣ ಒಂದೆ. ೩

ಬಾಣ ಬಿರುಸು, ಕುಂಡ, ಹಣತೆ:
ಬೆಳಕ ಸತ್ವ ಒಂದೆ.
ಕಂದ ವೃತ್ತ ತ್ರಿಪದಿ ವಚನ:
ರಸ ಕವಿತ್ವ ಒಂದೆ. ೪

ಕರ್ನಾಟಕ ವಂಗ ಆಂಧ್ರ:
ಭಾರತೀಯರೊಂದೆ.
ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪಡು ತೆಂಕಣ
ಗಾಳಿ ಮುಗಿಲು ಒಂದೆ. ೫

ಕವಿ–ಕೃತಿ–ಪರಿಚಯ

ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್ ಅವರು ದೇವನಹಳ್ಳಿಯವರು. ೧೯೩೬ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ೫ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈಗ ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾವನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಲಯ–ಗೇಯತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಳಸುವ ರೀತಿ ವಿನೂತನವಾದದ್ದು. ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಇವರು ಗಣನೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಡಿ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮನಸು ಗಾಂಧಿ ಬಜಾರು', **'ನೆನೆದವರ ಮನದಲ್ಲಿ'**, **'ಸುಮುಹೂರ್ತ'**, **'ಸಂಜೆ ಐದರ ಮಳೆ'**, **'ಸ್ವಯಂ ಸೇವೆಯ ಗಿಳಿಗಳು'**, **'ನಾನೆಂಬ ಪರಕೀಯ'**, **'ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ'**, **'ಅನಾಮಿಕ ಆಂಗ್ಲರು'**, **'ನವೋಲ್ಲಾಸ'** ಮುಂತಾದವು ಇವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. 'ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದ' ಕವಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಇವರ ಮಕ್ಕಳ ಪುಸ್ತಕ 'ಹಕ್ಕಿಗಳು' ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಸೋವಿಯತ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ನೆಹರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೭೩ನೆಯ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನವನ್ನು ಇವರ **'ಸಮಗ್ರ ಕವಿತೆಗಳು'** ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ

ಕುಡಿ ರಸಕವಿತ್ವ ಕುಂಡ ವಂಗ ಚಹರೆ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಕುಡಿ – ವಂಶ, ಚಿಗುರು, **ಚಹರೆ** – ಲಕ್ಷಣ; **ಪಣ** – ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ **ಕ್ರಿಮಿ** – ಹುಳು; **ಕುಂಡ** – ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವ ಪಟಾಕಿ; **ವಚನ** – ಮಾತು; **ಸಾರ** – ತಿರುಳು; **ನೆತ್ತರು** – ರಕ್ತ; **ಹಣತೆ** – ದೀಪ; **ವಂಗ** – ಬಂಗಾಳ; **ತ್ರಿಪದಿ** – ಮೂರು ಸಾಲಿನ ಪದ್ಯ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಮನಸು ಗಾಂಧಿ ಬಜಾರು	ನೆನೆದವರ ಮನದಲ್ಲಿ	ರತ್ನನ ಪದಗಳು	ನಾನೆಂಬ ಪರಕೀಯ
ನಾವು	ನೀವು	ಕೃಷ್ಣ	ಅವರು

ಆ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಯಾರು ಯಾರು ಒಂದೆ?

೨. ಯಾರು ಯಾರಲ್ಲಿ ಹರಿವ ನೆತ್ತರೊಂದೆ?

೩. ಯಾವ ಯಾವ ಬೆಳಕಿನ ಸತ್ವ ಒಂದೆ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?

ಇ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು–ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಯಾವ ಯಾವ ಧರ್ಮದುಸಿರು ಒಂದೆ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?

ಈ) ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ಭೂಮಿತಾಯ ಕುಡಿಗಳೆಂದು ಪಣವ ತೊಡಿರಿ ಇಂದೆ"

೨. "ಸ್ವಸ್ವಭಾವ ಚಹರೆ ಬೇರೆ ತಾಯ ಬಸಿರು ಒಂದೆ"

೩. "ಕರ್ನಾಟಕ ವಂಗ ಆಂಧ್ರ ಭಾರತೀಯರೊಂದೆ"

ಉ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಐದು–ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

ಈ ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಭೂಮಿ, ತಾಯಿ, ಮುಗಿಲು

ಆ) ಈ ಪದಗಳ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.

ಹಗಲು, ಬಿಳಿ, ಬೆಳಕು, ಧರ್ಮ

ಇ) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಪೂರ್ವ	–	ತೆಂಕಣ
೨. ಪಶ್ಚಿಮ	–	ಬಡಗಣ
೩. ಉತ್ತರ	–	ಐರಗಣ
೪. ದಕ್ಷಿಣ	–	ಪಡುವಣ
	–	ಮೂಡಣ

ವ್ಯಾಕರಣ

ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾತಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಅದೇ **ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ**. ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕು ಅಲಂಕಾರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಮಾ ಮತ್ತು ರೂಪಕ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಉಪಮಾಲಂಕಾರ : ಉಪಮಾ ಎಂದರೆ ಹೋಲಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ. ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನಗಳೊಳಗೆ ಉಪಮಾ (ಹೋಲಿಕೆ) ಇರುವ ಅಲಂಕಾರವೇ ಉಪಮಾಲಂಕಾರ.

ಉಪಮೇಯ : ಇದನ್ನು **ವರ್ಣ್ಯ** ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಅದೇ ವರ್ಣ್ಯ ಅಥವಾ ಉಪಮೇಯ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಉಪಮಾನ : ಇದನ್ನು **ವರ್ಣಕ** ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಥವಾ ಅಳತೆಯನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಪಮೇಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಆ ವಸ್ತುವೇ ವರ್ಣಕ ಅಥವಾ ಉಪಮಾನ.

ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನಗಳೊಳಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದರಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಯಾವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು.

ಉದಾ: ಸೀತೆಯ ಮುಖ ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿತು.

ಇಲ್ಲಿ ಸೀತೆಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಉಪಮೇಯ	:	ಸೀತೆಯ ಮುಖ
ಉಪಮಾನ	:	ಕಮಲ
ಉಪಮಾವಾಚಕ	:	ಅಂತೆ
ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ	:	ಅರಳುವಿಕೆ
ಅಲಂಕಾರ	:	**ಉಪಮಾಲಂಕಾರ**

ಸಮನ್ವಯ : ಇಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯುವಾದ ಸೀತೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಉಪಮಾನವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಉಪಮಾಲಂಕಾರ.

ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ

ಉಪಮಾನವೇ ಉಪಮೇಯವೆಂದು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ (ಅಭೇದತೆಯನ್ನು [ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು] ಹೇಳುವುದು) **ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ**. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯಕ್ಕೂ ಉಪಮಾನಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ, ಏಕೀಭಾವವಿದೆ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವರು.

ಉದಾ: "ಸೀತೆಯ ಮುಖಕಮಲ ಅರಳಿತು".

ಇಲ್ಲಿ ಸೀತೆಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಉಪಮೇಯ : ಸೀತೆಯ ಮುಖ

ಉಪಮಾನ : ಕಮಲ

ಅಭೇದ ಕಲ್ಪನೆ : ಮುಖ ಮತ್ತು ಕಮಲ ಎರಡೂ ಒಂದೇ

ಅಲಂಕಾರ : ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ

ಸಮನ್ವಯ : ಇಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯವಾದ ಸೀತೆಯ ಮುಖಕ್ಕೂ ಉಪಮಾನವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೂ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇದು **ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ.**

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. **ಒಂದು** ಮತ್ತು **ಐದನೆಯ** ಪದ್ಯಗಳನ್ನು **ಕಂಠಪಾಠ** ಮಾಡಿರಿ.

೩. ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್‌ರವರ 'ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ' ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

೪. ಭಾವೈಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕವನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

೫. ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ.

೧. ಹೂವಿನ ಹಾಗೆ ಸುಂದರ, ೨. ಜೇನಿನಂತೆ ಸಿಹಿ ೩. ಹೃದಯ ಕಮಲ

"ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಲವಿದೆ"

***

ಪಾಠ – ೫

ಸ್ಪಿನ್ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ

– ಸಂಪಾದಿತ

ಆಶಯ : ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗಾಧ ಪರಿಶ್ರಮ, ಗುರಿ ಸಾಧನೆಯ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಏಕಾಗ್ರತೆ ಆವಶ್ಯಕ. ಇಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೇರಿರುವಂತಹವರ ಜೀವನವು ಇಂದಿನ ಯುವಕರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ. ಲೋಕದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಮೂರು ತತ್ತ್ವಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮುಖ್ಯ. ಕ್ರೀಡೆ, ಸಾಹಸ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಕ್ರೀಡೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡುವವರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಕ್ರೀಡಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯೇನಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಡುವೆಯೇ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ಪರಿಚಯ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಪಾಠದ ಹಿಂದಿದೆ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ನಿಮಗೆ ಆಟವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟವಲ್ಲವೇ? ಯಾವ ಯಾವ ಆಟಗಳು ಇಷ್ಟ? ಕೆಲವು ಆಟಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ. ಯಾವ ಯಾವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ? ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪಟುಗಳ ಕೆಲವು ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ – ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಕೆಟಿಗರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ. ಇವರಲ್ಲಿ – ದಾಂಡಿಗರು (ಬ್ಯಾಟ್ಸ್‌ಮನ್) ಯಾರು ಯಾರು? ಇವರಲ್ಲಿ ಚೆಂಡೆಸೆಯುವವರು (ಬೌಲರ್‌ಗಳು) ಯಾರು ಯಾರು ? ವಿಶ್ವದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಬೌಲರ್, ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದವರೇ ಆದ, ಶ್ರೀ ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ನಗೆಹನಿ :

ಹತ್ತು ವಿಕೆಟ್ಟು | ಕಿತ್ತನು ಕುಂಬ್ಳೆ
ಅಂದ್ರೆ ನಂಬೋರ್‍ಯಾರು?
ಆ ಕಡೆ ಮೂರು | ಈ ಕಡೆ ಮೂರು
ಒಟ್ಟು ಇರೋದೇ ಆರು. – ಡುಂಢಿರಾಜ್

ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೯೭೦, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೭ ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜ. ಕುಂಬ್ಳೆ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಸರು. ಇವರ ವಂಶಜರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವರಾದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಕುಂಬ್ಳೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ. ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷದವರಿದ್ದಾಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯಂಗ್ ಕ್ರಿಕೆಟರ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೋಲಿ ಸೇಂಟ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೂ, ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ಪದವೀಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮುಗಿಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವಿಯನ್ನು ೧೯೯೧-೯೨ರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದ ಭಾರತದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ತಂಡಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಇವರು ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಪಿನ್ ಬೌಲರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಸ್ಪಿನ್ ಮಾಂತ್ರಿಕರಾಗಿಯೂ ಇವರು ಮಧ್ಯಮ ವೇಗದ ಚೆಂಡುಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ದಾಂಡಿಗರ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲರು. ಇವರ ಶೈಲಿ ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಎಂದು ಕೆಲವರ ಭಾವನೆ. ಆದರೆ ಆ ಚೆಂಡುಗಳು ಎದುರಾಳಿ ದಾಂಡಿಗರಿಗೆ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನವಂತೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವರು ಚೆಂಡನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖಚಿತತೆ, ಗತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಪುಟಿತದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ 'ಜಂಬೋ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರನ್ನು ಅವರ ತಂಡದವರು ನೀಡಿದ್ದರು.

ಭಾರತೀಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ತಂಡ ಪಂದ್ಯವನ್ನು ಜಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಭಾರತ ತಂಡದ ನಾಯಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಟೆಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಒಂದು ದಿನದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೯೫೬ ವಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಭಾರತದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಬೌಲರ್ ಆಗಿ ವಿಶ್ವಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಸ್ಟ್ ೧೦, ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ವಿರುದ್ಧದ ಟೆಸ್ಟ್ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ಔಟಾಗದೆ ೧೧೦ ರನ್ ಗಳಿಸಿ ಭಾರತ ತಂಡವು ೬೬೪ ರನ್ ಗಳಿಸಲು ಸಹಯೋಗ ನೀಡಿದರು. ಬೌಲರ್ ಒಬ್ಬರು ಟೆಸ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶತಕ ಗಳಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಇವರು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವರು. ೧೦, ಆಗಸ್ಟ್, ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ತಂಡದ ನಾಯಕರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ದೆಹಲಿಯ ಫಿರೋಜ್ ಷಾ ಕೋಟ್ಲ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಎದುರು ಒಂದೇ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಹತ್ತು ವಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ಪಡೆದು ವಿಶ್ವದಾಖಲೆ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜಿಮ್ ಲೇಕರ್ ಅವರು ಈ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೆ!

೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್ ಷಾ ಕೋಟ್ಲ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪಂದ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರಿಕೆಟಿನಿಂದ ಟೆಸ್ಟ್ ಜೀವನದ ೧೮ ವರ್ಷಗಳ ಸಾಧನೆಯ ನಂತರ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಇವರು ಆಟದ ಅಂಗಳದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೂ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಚುನಾಯಿತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನ ವಿಶಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಾಯಲ್ ಚಾಲೆಂಜರ್ಸ್ ತಂಡದ ಪ್ರಮುಖ ಆಟಗಾರರಾಗಿದ್ದು ಐಪಿಎಲ್ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಎರಡನೇ ವರ್ಷವೇ ಸ್ವತಃ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಕೆಟ್ ಪಡೆದ ಎರಡನೇ ಬೌಲರಾದ ಹಿರಿಮೆಯೂ, ಮೂರನೆಯ ವರ್ಷ ತಂಡವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಇವರದಾಗಿದೆ.

ಆಟಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ತಂಡಕ್ಕೂ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರದ್ದು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಬದ್ಧತೆ. ವೆಸ್ಟ್‌ಇಂಡೀಸ್ ವಿರುದ್ಧ ಕಲ್ಕತ್ತದ ಈಡನ್ ಗಾರ್ಡನ್ಸ್ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಿಲಯನ್ಸ್ ಕಪ್ ಅಂತಿಮ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೦ ಓವರಿನಲ್ಲಿ ೧೩ ರನ್ ನೀಡಿ ೬ ವಿಕೆಟ್ ಪಡೆದ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಅದ್ಭುತ !

ವೆಸ್ಟ್‌ಇಂಡೀಸಿನಲ್ಲಿ ವೇಗದ ಬೌಲರ್ ಒಬ್ಬರ ಚೆಂಡು ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ದವಡೆಗೆ ಬಡಿದು ಗಾಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆದು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬ್ರಯನ್ ಲಾರಾ ಅವರ ವಿಕೆಟನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ! ಇವರ ಕೆಲವು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಕ್ಷಣಗಳು.

ಗೌರವಗಳು/ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು

ಸ್ಪಿನ್ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಸಾಧನೆ–ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಅರಸಿಬಂದು ಅಲಂಕರಿಸಿವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅರ್ಜುನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್‌ನ ವಿಸ್ಡೆನ್ ವರ್ಷದ ಕ್ರಿಕೆಟರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ ರಸ್ತೆಯ ವೃತ್ತವೊಂದಕ್ಕೆ ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ವೃತ್ತವೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನೇಮಕ, ೨೦೧೫ರ ಜುಲೈ ೬ರಂದು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ತನ್ನ ೯೫ನೆಯ ಘಟಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗ್ರಹಣ ಕಲೆಯಿಂದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಚಿತ್ರಗ್ರಾಹಕರಾಗಿಯೂ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಗಮನಿಸಿ

ಕ್ರಿಕೆಟ್,	ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್,	ಮೈದಾನ,	ಟೆಸ್ಟ್ ಪಂದ್ಯ,
ಏಕದಿನ ಪಂದ್ಯ,	ಓವರ್,	ಸ್ಪೀನ್ ಬೌಲರ್,	ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ –ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ; **ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸ** – ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಲು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದು; **ಮಾಂತ್ರಿಕ** – ತನ್ನ ಕೈ ಚಳಕದಿಂದ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸುವವನು/ಳು ; **ಸ್ಪಿನ್ ಬೌಲರ್**– ಎಸೆದ ಚೆಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು ; **ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ** – ಪರಂಪರೆಗೆ ಹೊರತಾದ; **ದಾಂಡಿಗ** – ಬ್ಯಾಟ್ಸ್‌ಮನ್ ; **ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನ** – ತನ್ನ ನೆನಪಿನಿಂದಲೇ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವವ ; **ಟೆಸ್ಟ್** – ಐದು ದಿನ ನಡೆಯುವ ಪಂದ್ಯ ; **ಏಕದಿನ ಪಂದ್ಯ** – ಒಂದೇ ದಿನ ಪ್ರತಿ ತಂಡವೂ ಒಮ್ಮೆಗೆ ೫೦ ಓವರ್‌ಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಪಂದ್ಯ ; **ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್** – ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಂಡವು ಔಟ್ ಆಗುವವರೆಗಿನ ಆಟದ ಅವಧಿ ; **ಐಪಿಎಲ್** –ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಲೀಗ್, ೨೦ ಓವರ್‌ಗಳ ಚುಟುಕು ಪಂದ್ಯ ; **ಬದ್ಧತೆ** –ನಿಷ್ಠೆ **ಜಂಬೋ:** ದೊಡ್ಡ ಆನೆ, ಅತಿ ಬಲಶಾಲಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಕಲಿತ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾವುದು?

೨. ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಎಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು?

೩. ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಉನ್ನತ ಪದವಿ ಯಾವುದು?

೪. ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ಭಾರತೀಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ತಂಡಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಆದದ್ದು ಯಾವಾಗ?

೫. ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ಟೆಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಶತಕ ಗಳಿಸಿ ಔಟಾಗದೇ ಉಳಿದದ್ದು ಯಾವ ತಂಡದ ವಿರುದ್ಧ?

೬. ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ಟೆಸ್ಟ್ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನ ಒಂದೆ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹತ್ತು ವಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಯಾವ ತಂಡದ ಎದುರಿಗೆ?

೭. ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದದ್ದು ಯಾವಾಗ?

೮. ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರವೂ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು–ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

೨. ಐ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕ್ರೀಡಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರ ಪಾತ್ರವೇನು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಆಟದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ

೨. ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು?

ಈ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಐದು–ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. 'ಆಟಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ತಂಡಕ್ಕೂ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಬದ್ಧತೆ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು' ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕ್ರೀಡಾರಂಗ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸರಕಾರ ಹೇಗೆ ಗೌರವಿಸಿವೆ? ವಿವರಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದು ಸಂಧಿ ಹೆಸರಿಸಿ.

ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ, ತಂಡವಾಗಲು, ಬೆಳೆಸಿದವರು, ಸ್ಥಾನವನ್ನು

ಆ) ಈ ಪದಗಳ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.

ಶ್ರೇಷ್ಠ; ಸಮೀಪ; ವಿದೇಶ; ಹುಟ್ಟು;

ವ್ಯಾಕರಣ

ಸಂಧಿಗಳು:

ಎರಡು ಪದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸೇರುವಾಗ ನಡುವಿನ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಾಲ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೆ 'ಸಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

೧) ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದರೆ 'ಸ್ವರಸಂಧಿ' ಎನಿಸುವುದು.

೨) ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ವ್ಯಂಜನ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದರೆ 'ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ' ಎನಿಸುವುದು.

೧) ಸ್ವರಸಂಧಿ = ಸ್ವರ + ಸ್ವರ ಉದಾ : ಊರು+ಊರು= ಊರೂರು

೨) ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ = ಸ್ವರ + ವ್ಯಂಜನ ಉದಾ : ಮನೆ+ಕೆಲಸ= ಮನೆಗೆಲಸ

ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು

ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಪ, ಆಗಮ, ಆದೇಶ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧಗಳುಂಟು.

೧) **ಲೋಪ ಸಂಧಿ –** ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಾಗ ಒಂದು ಸ್ವರವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅದು ಲೋಪಸಂಧಿ

ಉದಾ: ೧) ಬೆರಳು + ಇಂದ = ಬೆರಳಿಂದ

೨) ಬೇರೆ + ಒಬ್ಬ = ಬೇರೊಬ್ಬ

೩) ಅರಿವು + ಇಲ್ಲ = ಅರಿವಿಲ್ಲ

(ಸೂಚನೆ: ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಬರಬಾರದು.)

೨) **ಆಗಮ ಸಂಧಿ –** ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವುದನ್ನು ಆಗಮ ಸಂಧಿ ಎನ್ನುವರು.

೧] ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ 'ಯ'ಕಾರವು ಆಗಮವಾದರೆ ಅದು 'ಯ'ಕಾರಾಗಮ ಸಂಧಿ.

ಉದಾ: ಶಕ್ತಿ + ಅನ್ನು = ಶಕ್ತಿಯನ್ನು

ನಾಚಿಕೆ + ಆದೀತು = ನಾಚಿಕೆಯಾದೀತು

೨] ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ 'ವ'ಕಾರವು ಆಗಮವಾದರೆ ಅದು 'ವ'ಕಾರಾಗಮ ಸಂಧಿ.

ಉದಾ: ಸ್ಥಿರ + ಆಗಲಿ = ಸ್ಥಿರವಾಗಲಿ

ಜಗಳ + ಆಡು = ಜಗಳವಾಡು

೩) **ಆದೇಶ ಸಂಧಿ –** ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಾಗ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಹೋಗಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರ ಬಂದರೆ ಅದು ಆದೇಶ ಸಂಧಿ ಎನಿಸುವುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ **ಕತಪ** ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ **ಗದಬ** ವ್ಯಂಜನಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆದೇಶವಾಗುವುವು.

ಉದಾ: ತಲೆ + ಕೂದಲು = ತಲೆಗೂದಲು

ಬೆಟ್ಟ + ತಾವರೆ = ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ

ಹೂ + ಪುಟ್ಟಿ = ಹೂಬುಟ್ಟಿ

ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವ

ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರವು ಬಂದರೂ ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯವಾಗದೆ ಹಾಗೆಯೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವ.

ಉದಾ: ಅಣ್ಣ + ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು = ಅಣ್ಣ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು

ಓಹೋ, ಅವನೇನು: = ಓಹೋ ! ಅವನೇನು?

ಆ ಅಂಗಡಿ = ಆ ಅಂಗಡಿ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳು

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿವೆ. ವ್ಯಾಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

೧) **ಸವರ್ಣ ದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ –** ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ವರ್ಣಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪರವಾದಾಗ ಅದೇ ವರ್ಣ ದೀರ್ಘವಾದರೆ ಅದು **'ಸವರ್ಣ ದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ'** ಎನಿಸುವುದು.

ಉದಾ: ದೀಪ + ಅಲಂಕಾರ = ದೀಪಾಲಂಕಾರ (ಅ+ಅ=ಆ)

ರವಿ + ಇಂದ್ರ = ರವೀಂದ್ರ (ಇ+ಇ=ಈ)

ಗುರು + ಉಪದೇಶ = ಗುರೂಪದೇಶ (ಉ+ಉ=ಊ)

೨) **ಗುಣಸಂಧಿ –** 'ಅ ಆ'ಕಾರಗಳ ಮುಂದೆ 'ಇ ಈ'ಕಾರವು ಬಂದಾಗ 'ಏ'ಕಾರವೂ; 'ಉ ಊ'ಕಾರವು ಬಂದಾಗ 'ಓ'ಕಾರವೂ; 'ಋ'ಕಾರವು ಬಂದಾಗ 'ಅರ್'ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ **'ಗುಣಸಂಧಿ'**ಯಾಗುವುದು.

ಉದಾ: ಸುರ + ಇಂದ್ರ = ಸುರೇಂದ್ರ (ಅ+ಇ=ಏ)

ಜೀವನ + ಉತ್ಸಾಹ = ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ (ಅ+ಉ=ಓ)

ಪೂರ್ವ + ಉತ್ತರ = ಪೂರ್ವೋತ್ತರ (ಅ+ಉ=ಓ)

ರಾಜ್ಯ + ಉತ್ಸವ = ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ (ಅ+ಉ=ಓ)

ಮಹಾ + ಋಷಿ = ಮಹರ್ಷಿ (ಅ+ಋ=ಅರ್)

೩) **ವೃದ್ಧಿ ಸಂಧಿ –** 'ಅ ಆ'ಕಾರಗಳ ಮುಂದೆ 'ಏ'ಕಾರವು ಬಂದಾಗ 'ಐ'ಕಾರವೂ; 'ಓ ಔ'ಕಾರವು ಬಂದಾಗ 'ಔ'ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ **ವೃದ್ಧಿ ಸಂಧಿ**ಯಾಗುವುದು.

ಉದಾ: ಏಕ + ಏಕ = ಏಕೈಕ (ಅ+ಏ=ಐ)

ಸಕಲ + ಐಶ್ವರ್ಯ = ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ (ಅ+ಐ=ಐ)

ಸಿದ್ಧ + ಔಷಧ = ಸಿದ್ಧೌಷಧ (ಅ+ಔ=ಔ)

ಮಹಾ + ಔನ್ನತ್ಯ = ಮಹೌನ್ನತ್ಯ (ಅ+ಔ=ಔ)

೪) **ಯಣ್ ಸಂಧಿ**

'ಇ' ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ 'ಅ' ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ 'ಯ್' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ ಆದೇಶವಾದಲ್ಲಿ ಯಣ್ ಸಂಧಿ ಎನಿಸುವುದು.

ಉದಾ: ಗತಿ + ಅಂತರ = ಗತ್ಯಂತರ (ಇ+ಅ=ಯ್)

ಮನು + ಅಂತರ = ಮನ್ವಂತರ (ಉ+ಅ=ವ್)

ಪಿತೃ + ಆರ್ಜಿತ = ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ (ಋ+ಆ=ರ್)

ತತ್ಸಮ – ತದ್ಭವಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪದಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡು ಬಂದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪೂರ್ತಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ತತ್ಸಮ–ತದ್ಭವಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ರೂಢಿಯಿದೆ.

ತತ್ಸಮಗಳು : ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬರುವಾಗ ವಿಕಾರ ಹೊಂದದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ಪದಗಳನ್ನು **'ತತ್ಸಮ'**ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. **'ತತ್'** ಎಂದರೆ **'ಅದಕ್ಕೆ'** (ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ) **'ಸಮ'** ಎಂದರೆ **'ಸಮಾನ'** ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು ಎಂದರ್ಥ. **ತದ್ಭವಗಳ** ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪವನ್ನೂ **ತತ್ಸಮ** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ರಾಮ, ವಸಂತ, ಸೋಮ, ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹ, ಸ್ತ್ರೀ, ಶ್ರೀ ಭುವನ, ಶ್ರುತಿ, ಕಾವ್ಯ, ಪಶು – ಇತ್ಯಾದಿ.

ತದ್ಭವಗಳು : ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವಿಕಾರವನ್ನಾಗಲೀ, ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾರವನ್ನಾಗಲೀ ಹೊಂದಿ ಬಂದಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು **'ತದ್ಭವ'** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. **'ತತ್'** ಎಂದರೆ ಅದರಿಂದ, ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ **'ಭವ'** ಎಂದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದರ್ಥ.

ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ತದ್ಭವರೂಪಗಳು : ಶಶಿ–ಸಸಿ, ಶಿರ–ಸಿರ, ಕಲಶ–ಕಳಸ, ಅಂಕುಶ–ಅಂಕುಸ, ವರ್ಷ–ವರುಸ ಇತ್ಯಾದಿ

ಪೂರ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದ ತದ್ಭವರೂಪ : ದ್ಯೂತ–ಜೂಜು, ವಂಧ್ಯಾ–ಬಂಜೆ, ವಿದ್ಯಾಧರ – ಬಿಜ್ಜೋದರ, ವೈಶಾಖ–ಬೇಸಗೆ, ಕುಠಾರ–ಕೊಡಲಿ, ಪಾದುಕಾ–ಹಾವುಗೆ, ಅರ್ಕ–ಎಕ್ಕ–ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ನೀವು ನೋಡಿದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪಂದ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

೩. ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಎಂದರೇನು? ಚರ್ಚಿಸಿ

೪. ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು ಎಷ್ಟು? ಯಾವುವು?

೫. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳು ಯಾವುವು?

೬. 'ತತ್ಸಮ' ಎಂದರೇನು? ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

"ಚಟುವಟಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಪಾಠ ಹೂಗಳಿಲ್ಲದ ತೋಟವಿದ್ದಂತೆ."

***

ಪಾಠ – ೬

ಮಾಯಾದೀಪ (ಪದ್ಯ)

– ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್

ಆಶಯ : ಮಾನವನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೊರಕುವ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕ. ಅದಕ್ಕೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಮೂಲ ಸಾಧನವೇ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ. ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವು. ವಾಚಿಸುವ ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರದ ಕೀಲಿಕೈ. ಇದು ನಮ್ಮ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದೇ ಈ ಕವನದ ಉದ್ದೇಶ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಈಗೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪದ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳುವಿರಾ?

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆ ಬಾಲ್ಯದೊ
ಳಕ್ಕರವಿದ್ಯೆಗಳನರಿಪದಿರ್ದೊಡೆ ಕೊಂದಂ
ಲಕ್ಕಧನಮಿರಲು ಕೆಡುಗುಂ
ಚಿಕ್ಕಂದಿನಾವಿದ್ಯೆ ಪೊರೆಗು ಚೂಡಾರತ್ನ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆಯು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದ ಹಾಗೆ. ಲಕ್ಷ ಧನವಿದ್ದರೂ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರು ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯು ಅವರನ್ನು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರು ಸರಳ–ಸುಂದರವಾಗಿ ತಮ್ಮ **"ಮಾಯಾದೀಪ"** ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

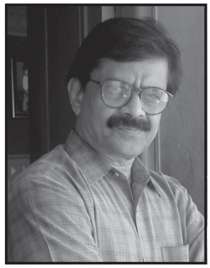
ಅಕ್ಷರವೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಾದೀನನ
ಅದ್ಭುತ ಮಾಯಾದೀಪ
ಅದು ವಶವಾದರೆ ನಿನಗೆ ನೀಡುವುದು
ಹೊಸ ಜೀವನ, ಹೊಸ ರೂಪ ॥ ೧ ॥

ದೀಪ ಉಜ್ಜಿದರೆ ಅವತರಿಸುವನು
ಸರ್ವಶಕ್ತದೂತ
ಅವನ ಬೆನ್ನೇರಿ ನೀ ಸಂಚರಿಸುವೆ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಮಸ್ತ॥ ೨ ॥

ಅವನ ನೆರವಿಂದ ನೀಗಿಹೋಗುವುದು
ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯ,
ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುದು ದಾಸ್ಯ ಸಂಕೋಲೆ
ನೀನು ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯ ॥ ೩ ॥

ಹನುಮನಂತೆ ನೀ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವೆ
ಅರಿತು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ
ನೀನೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬು, ನೀ ಬಲವಾದರೆ
ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿ. ॥ ೪ ॥

ಕವಿ ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಂತಾಮಣಿಯವರು. ಜನನ: ೯ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೪೬. ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಎಡ್. ಪದವೀಧರರು. ಇವರ ಏಳು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ಎರಡು ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹಗಳು, ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಕವನ ಸಂಕಲನ 'ಕ್ಯಾಮೆರಾಕಣ್ಣು' ಬೆಳಕು ಕಂಡಿದೆ.

ಕೃತಿಗಳು : ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡಲೀನ, ಟುವಟಾರ, ಶಾಂಗ್ರಿ–ಲಾ, ಭಾರತ ಬಿಂದು ರಶ್ಮಿ

ಬಿ.ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್‌ರವರಿಗೆ : ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗೊರೂರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಪುತಿನ ಕಾವ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂದಿವೆ.

ಮಾಯಾದೀಪ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಅವರ **'ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರ ಮಗಳೇ'** ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ

ಅದ್ಭುತ	ಸರ್ವಶಕ್ತದೂತ	ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ	ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯ	ಪ್ರಗತಿ	ಸಂಕೋಲೆ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಅಕ್ಷರ– 'ಅ'ಕಾರ ದಿಂದ 'ಳ' ಕಾರದವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆ ; **ಅದ್ಭುತ** – ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ; **ಅವತರಿಸು** – ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬರುವುದು ; **ಅವನ ಬೆನ್ನೇರಿ** – ಸವಾರಿಯಿಂದ [ಭಾಷಾ ಪ್ರಭುತ್ವ] ; **ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ** – ಪ್ರಪಂಚ ; **ಕಷ್ಟ** – ದುಃಖ, ಸಂಕಟ ; **ದಾಸ್ಯ** – ಪರಾಧೀನತೆ ; **ಸಂಕೋಲೆ** – ಸರಪಣಿ, ದಾಸ್ಯ ಸಂಕೇತ ; **ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯ**– ಬದಲಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ; **ಹನುಮಂತ** – ಆಂಜನೇಯ, **ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳು** – ಅರಳು, ವಿಸ್ತಾರವಾಗು.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) 'ಅ' ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ 'ಬ' ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ	ಬ
೧. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ	ಅ. ನೀಗಿ ಹೋಗುವುದು
೨. ದೀಪ ಉಜ್ಜಿದರೆ ಹೊಸ ಜೀವನ	ಆ. ದಾಸ್ಯ ಸಂಕೋಲೆ
೩. ಹೊಸ ಜೀವನ	ಇ. ಸಮಸ್ತ
೪. ಹನುಮಂತನಂತೆ ನೀ	ಈ. ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ
೫. ಅರಿತು	ಉ. ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವೆ
	ಊ. ಹೊಸ ರೂಪ
	ಋ. ಅವತರಿಸುವುದು

ಆ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಅಕ್ಷರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಗುವ ಲಾಭವೇನು?

೨. ಸರ್ವಶಕ್ತಿದೂತ ಯಾವಾಗ ಅವತರಿಸುವನು?

೩. ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಯಾರ (ಯಾವುದರ) ನೆರವಿನಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ?

೪. ದಾಸ್ಯ ಸಂಕೋಲೆ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದರೆ ನಾವು ಏನಾಗುತ್ತೇವೆ?

೫. ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಯಾವಾಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು–ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಅಕ್ಷರವು ಹೇಗೆ ನಮಗೆ ಹೊಸ ಜೀವನ, ಹೊಸರೂಪ ಕೊಡುತ್ತದೆ?

೨. ಮನುಷ್ಯನು ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) "ಅಕ್ಷರವೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಾದೀನನ
ಅದ್ಭುತ ಮಾಯಾದೀಪ"
ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರುವ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಿರಿ

ಆ) "ಹನುಮನಂತೆ ನೀ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವೆ" – ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರ ಯಾವುದು?

ಭಾಷಾ ರಚನೆ

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಆಯ್ದ ಪದ್ಯಗಳ ಭಾವಾರ್ಥ

ಇದು ಪಠ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಒಂದು ಅಂಶ. ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲಾದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ ಎಂದರೆ, ಪದ್ಯವನ್ನು ಪದಶಃ ಓದಿ, ಅನಂತರ ಪುನಃ ಓದಿದಾಗ ತಿಳಿಯುವ ಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವಿತಿರುವ ಅರ್ಥ. ಇದೇ ಪದ್ಯದ ಹೃದಯ. ಇದನ್ನು ಅರಿತರೆ ಆಗುವ ಆನಂದವೇ ಕಾವ್ಯಾನಂದ.

ಈಗ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರ ಒಂದು ಕಿರುಗವನವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಅಭ್ಯಸಿಸೋಣ.

ಅಡವಿ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ

ಅಡವಿ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ
ನನ್ನೊಡನೆ ಕೆಡೆದಲ್ಲಿ
ಇನಿಯ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೊರಲ
ತನ್ನ ಕೊರಲಲಿ ತಂದು ನಲಿವನಾರ್ಕೈ –

ಇತ್ತ ಬಾ, ಇತ್ತ ಬಾ, ಇತ್ತ ಬಾರ್ಕೈ
ಎತ್ತ ನೋಡಿಲ್ಲೆಲ್ಲ
ಮತ್ತೆ ಹಗೆಯೊಂದಿಲ್ಲ
ಕೊರೆವ ಚಳಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲದಿಲ್ಲೈ

ಆಸೆ ಬಲೆಯನು ತೊಲಗಿ
ಬಿಸಿಲಕಾಯುತ ಮಲಗಿ
ಉಣ್ಣುವೂಟವ ಕಂಡು
ತಣ್ಣನೆಯೆ ನಲಿದುಂಡು ನಲಿವರಾರ್ಕೈ –

ಇತ್ತ ಬಾ, ಇತ್ತ ಬಾ, ಇತ್ತಬಾರ್ಕೈ
ಎತ್ತ ನೋಡಿಲ್ಲೆಲ್ಲ
ಮತ್ತೆ ಹಗೆಯೊಂದಿಲ್ಲ
ಕೊರೆವ ಚಳಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲದಿಲ್ಲೈ

– ಮೂಲ : ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್

ಇದೊಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಗೀತ . . .

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನು ಆನಂದವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬರುವ ಗೆಳೆಯನು ಅಂಜಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಹಗೆವವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿ ಮತ್ತು ಬೀಸುವ ಕುಳಿರ್ಗಾಳಿ ಅಷ್ಟೇ. ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಯ ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ದನಿ ಸೇರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತ ಆನಂದಿಸಬಹುದು ಬಾ.

ಆಸೆಗಳ ಕಾಟವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಕಾಯಿಸುತ್ತ ಮಲಗಿ, ತಂದ ಊಟವ ಉಂಡು, ತಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಯೊಡ್ಡಿ ಆನಂದಿಸೋಣ.

ಸುತ್ತಲೂ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಕೊರೆವ ಚಳಿ, ಶೀತಗಾಳಿ ಎರಡೇ ಎಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಆನಂದಾನುಭವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಕಿರುಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಿ.

೨. ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರ ಇತರೆ ಕವನಗಳ ಧ್ವನಿಸುರುಳಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ

೩. ೧ ಮತ್ತು ೨ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು **ಕಂಠಪಾಠ** ಮಾಡಿರಿ.

೪. 'ಮಯಾದೀಪ' ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

"ವಿದ್ಯೆ ಸಾಧಕನ ಸ್ವತ್ತೇ ಹೊರತು ಸೋಮಾರಿಯ ಸ್ವತ್ತಲ್ಲ."

***

ಪಾಠ – ೭

ದ್ವಜ ರಕ್ಷಣೆ (ನಾಟಕ)

– ಎಸ್.ಆರ್. ರೋಹಿಡೇಕರ್

ಆಶಯ : ೧೯೪೨ರ ಭಾರತದ 'ಚಲೇಜಾವ್' ಚಳುವಳಿಯು ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲೇ ಅತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕರು ಸೆರೆಮನೆ ಸೇರಿದಾಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹೋರಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಡ ಹುಡುಗನ ಕೆಚ್ಚು, ತಾಯಿಯ ತ್ಯಾಗ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾರತೀಯರ ದೇಶ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಈ ನಾಟಕ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ನೀವೆಲ್ಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಆಚರಿಸುತ್ತೀರಿ. ಅಂದು ನೀವು ಯಾವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಗೌರವ ಅರ್ಪಿಸಿದಿರಿ?

ಪಾತ್ರಗಳು:

ರಾಮ್‌ಸಿಂಗ್	–	ತುಳಜಾಬಾಯಿಯ ಮಗ
ತುಳಜಾಬಾಯಿ	–	ರಾಮ್‌ಸಿಂಗನ ತಾಯಿ
ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ.	–	ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ
ಕುಲಕರ್ಣಿ	–	ಭಾರತೀಯ ಅಧಿಕಾರಿ
ಶಿಪಾಯಿ	–	ಸೈನಿಕ
ಸೋಮಣ್ಣ	–	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ

ಸಂದರ್ಭ

ಮೋಹನಪುರವೆಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿಯ ಕಾವು ಉಕ್ಕೇರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಿ॥ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಸಿಂಗ್ ಮೋಹನಪುರದ ಉತ್ಸಾಹೀ ತರುಣ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಲು ಸರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ದಿನದ ಬೆಳಗಿನ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು (ಪ್ರಭಾತ ಫೇರಿ) ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಅವಕಾಶ ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನರಿತ ಊರಿನ ಹುಡುಗರ ದಂಡೇ ಹೋರಾಟದ ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಪುಟಿದೆದ್ದು ನಿಂತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಪೊಲೀಸರ ದೊಡ್ಡ ಪಡೆಯೇ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದಿದೆ.

ಮಗನನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅರಿವಿದ್ದರೂ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಷ್ಟೆ ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿ ಗತಿಸಿದ್ದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತುಳಜಾಬಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಮೋಹನ ಪುರದಲ್ಲಿನ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಶುಭ ಕೋರಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಓದಿ, ಆನಂದಿಸಿ.

* * * * * *

(ಮೋಹನಪುರದ ಎರಡು ರಸ್ತೆಗಳು ಕೂಡುವ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜನ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಜಯ ಜಯಕಾರ ಕೂಗುತ್ತಾ ಬಂದು ಸೇರುವರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಶಿಪಾಯಿಗಳು ಪೊಲೀಸ್ ಸಮವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವರು.)

ಶಿಪಾಯಿ(೧) : ಇಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಕೂಡದೆಂದು ಡಂಗುರ ಸಾರಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ?

ರಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ : ಹಾಗೆ ಡಂಗುರ ಸಾರಲು, ಇದು ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲ : ಇದು ನಮ್ಮ ಊರು.

ಶಿ (೨) : ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುವವರು ನೀವಲ್ಲ, ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರ.

ರಾ : ನೀವು ಬ್ರಿಟಿಶ್‌ರಲ್ಲವಲ್ಲ !

ಶಿ (೧) : ನಾವು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರದ ನೌಕರರು.

ರಾ : ನೌಕರರಲ್ಲ, ಗುಲಾಮರು; ಜನರೊಪ್ಪದೆ, ಬ್ರಿಟಿಶರ ಆಟ ಇನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಾರದು. ಇದನ್ನು ಸೆರಗಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಿ.

(ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಿಸ್ತೂಲು ಹಿಡಿದು ಫೌಜುದಾರ, ಕುಲಕರ್ಣಿ ದರ್ಪದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಕುಲಕರ್ಣಿ : ಬ್ರಿಟಿಷರ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆಂದು ತೋರಿಸಲು, ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ.

ರಾ : ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾರಲಿಕ್ಕೇ ನಾವು ಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದೇವೆ.

ಕು : ಎಷ್ಟು ಉದ್ಧಟನಾಗಿದ್ದೀಯಾ !

ರಾ : ನಿಮ್ಮಷ್ಟಲ್ಲ.

ಶಿ (೧) : ನೀನು ಯಾರ ಎದುರು ಮಾತನಾಡುತ್ತೀ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇರಲಿ !

ರಾ : ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೇ ಇವರೂ ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮರು.

ಶಿ (೨) : ಇವರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಫೌಜುದಾರರು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮುಂದಾಳುಗಳೇ ಇವರಿಗೆ ಹೆದರುತ್ತಿರುವಾಗ ಹುಡುಗನಾದ ನೀನೆಷ್ಟರವನು ?

ರಾ : ಇಂತಹ ಕವಡಿ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನ ಗುಲಾಮರಿಗೆ ಮುಂದಾಳುಗಳೇಕೆ? ನನ್ನಂತಹ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಸಾಕು.

ಕು : ಮುಚ್ಚುಬಾಯಿ.

ರಾ : ಬಿಚ್ಚೆಂದಾಗ ಬಿಚ್ಚಲು, ಮುಚ್ಚೆಂದಾಗ ಮುಚ್ಚಲು ಈ ಬಾಯಿ, ನಿಮ್ಮಂತಹ ಗುಲಾಮರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲ.

*(ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು : **'ಬೋಲೋ ಭಾರತ ಮಾತಾಕಿ ಜೈ', 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ'** ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುವರು.)*

ಕು : ಸುಮ್ಮನೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ. ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರುತ್ತಿದೆ.

ರಾ : ಅದನ್ನು ಇಳಿಸುವ ಮಾಂತ್ರಿಕರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಕು : ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ನೋಡಿದೆಯಾ? *(ಪಿಸ್ತೂಲು ತೋರಿಸುವನು)*

ರಾ : ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ? *(ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜವನ್ನೆತ್ತಿ ತೋರಿಸುವನು)*

ಕು : *(ಪಿಸ್ತೂಲು ತೋರಿಸಿ)* ಇದರ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ನೀನು ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆಯಾ?

ರಾ : ಈ ಧ್ವಜದ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ನೀವು ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲಿರಾ?

ಕು : ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಳಗಿಡು ಅದನ್ನು

ರಾ : ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೆ ಇದನ್ನು ಕೆಳಗಿಡಲಾರೆ.

ಕು : ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವ ಧೈರ್ಯವಿದೆಯೇ ನಿನಗೆ?

ರಾ : ನನ್ನನ್ನು ಪಿಸ್ತೂಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಕ್ರೌರ್ಯವಿದೆಯೇ ನಿಮಗೆ?

ಕು : ನಮ್ಮದು ಪೊಲೀಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟು.

ರಾ : ನಮ್ಮದು ಅದನ್ನು ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟು.

ಕು : ಈಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚುವೆನು *(ಪಿಸ್ತೂಲಿನ ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವನು)*

ರಾ : **'ಮಾಡು, ಇಲ್ಲವೆ ಮಡಿ'** ಎಂಬುದೇ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರ. ಬದುಕುಳಿದು ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸತ್ತು ಬದುಕುಳಿಯುವುದೇ ಮೇಲು.

ಕು : ಯಾವುದು ಮೇಲೋ, ಯಾವುದು ಕೀಳೋ, ನೋಡು ಹಾಗಾದರೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವೆ, ಚದುರಿರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ.

ರಾ : ಸಭೆ ಸೇರಿ, **'ಬ್ರಿಟಿಶರೇ, ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿರಿ'** ಎಂದು ಸಾರಲು ನಾವು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಣ ತೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಕು : ಹೀಗೆ ಹಟ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ, ಚದುರಿರಿ ಮೊದಲು.

ರಾ : ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮೋಹನಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಿಳ್ಳೆ ಜೀವಂತವಿರುವವರೆಗೆ, ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ನಡೆಯಲಾರದು ಇಲ್ಲಿ.

ಕು : ನಡೆಯುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಪಣ ತೊಟ್ಟು ಬಂದಿರುವೆ.

ರಾ : ನಾವೂ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿಯೇ ತೀರುವೆವೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟು ಬಂದಿರುವೆವು.

(ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು **'ಬೋಲೋ ಭಾರತ ಮಾತಾಕೀ ಜಯ್, ವಂದೇ ಮಾತರಂ'** *ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುವರು.)*

ಕು : ಸಾಕು ಮಾಡು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು. ಕೊನೆಯ ಸಾರಿ ಹೇಳುವೆ. *(ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವನು.)* ಚದುರಿರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ.

ರಾ : ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. **'ಬೋಲೋ ಭಾರತ ಮಾತಾಕೀ ಜೈ, ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿ ಕಿ ಜಯ್'**. *(ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು:* **ವಂದೇ ಮಾತರಂ** *ಎಂದು ಘೋಷಿಸುವರು)*

ಕು : ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ ಈ ಜಯ ಜಯಕಾರವನ್ನು. ಮುಂದಡಿ ಇಟ್ಟರೆ, ಗತಿ ಚೆನ್ನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾ : *(ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಡಿ ಇಟ್ಟು)* **ಭಾರತ ಮಾತಾ ಕೀ ಜೈ.** (ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು 'ಜೈ' ಎನ್ನುವರು).

ಕು : *(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ)* ತೆಗೆದುಕೋ ಹಾಗಾದರೆ ಫಲವನ್ನು! ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವನು. *(ರಾಮಸಿಂಗನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವನು) – (ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೆಹರು ಶರ್ಟು, ಜಾಕೀಟು, ಗಾಂಧೀ ಟೋಪಿ ಧರಿಸಿದ ಸೋಮಣ್ಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)* ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು **'ಭಾರತಮಾತಾಕಿ ಜಯ್', 'ರಾಮಸಿಂಗ್ ಕೀ ಜಯ್'** ಎಂದು ಘೋಷಿಸುವರು.

ಸೋಮಣ್ಣ : ಏನು? ಏನಿದು ಗದ್ದಲ?

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿ : ಪೋಲೀಸರು ಈ ರಾಮಸಿಂಗನನ್ನು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದರು.

ಸೋ : ಸೈತಾನರೇ, ಇಂತಹ ಬಾಲಕನ ಮೇಲೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿರುವಿರಾ? ಫೌಜುದಾರರೇ, ಈ ಹೀನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಳಾದರೂ ಹೇಗೆ ಮೇಲೆತ್ತಿದವು?

ಕು : ಇವನು ಅತಿ ಉದ್ಧಟನಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ಇಂಥವರ ಗತಿ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುವುದು. ಅವನು ಹಟಮಾರಿ.

ಸೋ : ಏನು? ಇವನು ಉದ್ಧಟನೇ? ಯಾವ ಮಾತಿಗೆ ಹಟ ಹಿಡಿದನು? ಕೊಟ್ಟ ಕೂಳಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಹಟವನ್ನು ನೀವು ನಡೆಸಿಕೊಡುವಾಗ, ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತರೆ, ಅದು ಹಟ ! ಇವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜೇಲಿಗೆ ಹಾಕಬಹುದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದು, ನಿಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವಲ್ಲವೇ?

ಕು : ಎಷ್ಟು ಪರಿ ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ, ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ಮೀರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಫಲ ಅವನಿಗೆ.

ಸೋ : ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ? ದುಶ್ಚಟಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿರಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಕೊಡಿರಿ. ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸುವೆವು. ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುವ ಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಆಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವೆವು. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ದೇವರಂತೆ ಪೂಜಿಸುವೆವು. ಆದರೆ – ಆದರೆ, ಭಾರತಮಾತೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳು ಹಂಬಲಿಸುವ ನಮಗೆ, ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳೆಯುತ್ತಲಿರಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಅದು ಹಿತಕರ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲ; ಉನ್ಮತ್ತ ಗುಲಾಮರ ಉಪದ್ವ್ಯಾಪ, ದಾನವನ ದರ್ಪ, ದಾಸ್ಯದ ದ್ಯೋತಕ.

ಕು : ಹಿರಿಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ. ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿ ಅರಿಯದ ಬಾಲಕರನ್ನು ಅಡ್ಡದಾರಿಗೆ ಎಳೆದು, ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡದಿರಿ.

ಸೋ : ಅಡ್ಡದಾರಿಗೆಳೆಯಲು, ನಾವೇನು ಅವರಿಗೆ ಸೆರೆ, ಸೇಂದಿ ಸೇವಿಸಲು ಹೇಳಿಲ್ಲ, ನೀಚಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ನೂಕಿಲ್ಲ; ಕಳ್ಳತನ ಕಲಿಸಿಲ್ಲ. ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಲು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಕು : ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೇನು ಲಾಭ?

ಸೋ : ಏನು ಲಾಭ? ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ಲಾಭ–ಹಾನಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕೆ ಆಶಿಸುವ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿಯೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ನೀರೆರೆಯುವವರು ಅದರ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ತಿಂದು ತೇಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದಲ್ಲ. ನಾವು ತಿನ್ನುವ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಹಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಜರು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ.

ಕು : ಅದಕ್ಕೂ ನಿಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?

ಸೋ : ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತರೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚ್ಯುತಿಯಾದರೆ, ನಾವು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಖಂಡಿತ.

ಕು : ಈ ಸ್ವರ್ಗ–ನರಕಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡೇ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹಾಳಾಗಿದೆ.

ಸೋ : ನೀವು ಫೌಜುದಾರರಾದಾಕ್ಷಣ, ನಿಮಗೆ ಸುಖ ಸಿಗುವುದೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿ ಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರ ಗೋಳಿಗೆ ನೀವೇ ಕಾರಣರು.

ಕು : ಸಾಕು ಮಾಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಪುರಾಣ. ನಾನು ಸರಕಾರದ ನೌಕರ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯಿದೆ.

ಸೋ : ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯೇ? ಹ ಹ ಹ ! ಗೇಣುಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ದೇಶದ ಕಂದಮ್ಮರನ್ನು ಕೊಂದು ಅವರ ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವುದು ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆಯೇ? ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ, ಶತಧಿಕ್ಕಾರ!

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತುಳಜಾಬಾಯಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತಾ ರಭಸದಿಂದ ಬರುವಳು)

ತು : ರಾಮಸೀ, ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ರಾಮಸಿ, ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ನಿಶಾನೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡರೊ? ಇಕೋ, ಇನ್ನೊಂದು ಧ್ವಜ ತಂದಿರುವೆ, ತಕ್ಕೊ *(ಅವನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುವಳು)*

ಕು : ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೇ, ಆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡು ಮೊದಲು.

ತು : ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಟ್ಟಿರುವೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡಲಾರೆ. **'ಭಾರತ ಮಾತೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ'!** (ಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಳು. –ತೆರೆಬೀಳುವುದು).

~~ **ಸಮಾಪ್ತಿ** ~~

ಕವಿ–ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

'ಶಾಮ್ ರೋಹಿಡೆ' ಇದು ಪ್ರೊ॥ ಎಸ್.ಆರ್. ರೋಹಿಡೇಕರ್ ಅವರ ಕಾವ್ಯನಾಮ. ಇವರು ೧೯೧೫ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೫ರಂದು ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ನಂತರ ಸರಕಾರಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿ ಹಳೆಯ ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲೂ ೧೯೫೬ರ ನಂತರ ಈಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಶ್ರೀಯುತರು ೧೯.೧.೨೦೧೪ ರಂದು ದೈವಾದೀನರಾದರು.

ಇವರು ಬರೆದ **'ಮೂರು ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳು'** ಕೃತಿಯಿಂದ **'ಧ್ವಜ ರಕ್ಷಣೆ'** ಎಂಬ ಈ ಭಾಗವನ್ನು **"ರಾಮ್‌ಸಿಂಗ್ ಚೌಕ"** ಎಂಬ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ

ಡಂಗುರಸಾರು	ಉದ್ಧಟ	ಸಪ್ರಸಿದ್ಧ	ಘೋಷಣೆ	ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿ	
ಪಣತೊಡು	ಪರಾಕ್ರಮ,	ದ್ಯೋತಕ	ಉನ್ಮತ್ತ	ಸೈತಾನ	ದಾಸ್ಯ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಡಂಗುರ–ತಮಟೆಯಂತಹ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಸುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾರುವುದು; **ಉದ್ಧಟ** – ಒರಟ; **ಫೌಜುದಾರರು** – ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ; **ಕಿಮ್ಮತ್ತು** – ಬೆಲೆ, ಗೌರವ; **ಮಾಂತ್ರಿಕರು** –ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು; **ಪಣತೊಡು**–ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು; **ಪರಾಕ್ರಮ** – ಶೌರ್ಯ; **ಚ್ಯುತಿ** – ಹಾನಿ ; **ಪೀಳಿಗೆ** – ಸಂತತಿ ; **ಧುಮುಕು** –ಸೇರು, ಭಾಗವಾಗು; **ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚು** – ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತಿಳಿ. **ಉಪದ್ವ್ಯಾಪ**– ಕಿರುಕುಳ; **ದ್ಯೋತಕ** – ಗುರುತು

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಚಲೇಜಾವ್ ಚಳವಳಿ ಯಾವಾಗ ನಡೆಯಿತು?

೨. ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಘಟನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ?

೩. ರಾಮಸಿಂಗ್ ಯಾರು?

೪. ರಾಮ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರೇನು?

೫. ಇಬ್ಬರು ಪೊಲೀಸಿನವರ ಜತೆ ಸೇರಿದ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾರು?

೬. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳನ್ನು ಚದುರಿಸಲು ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು – ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ರಾಮಸಿಂಗನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು?

೨. ರಾಮಸಿಂಗನಿಗೂ ಶಿಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

೩. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರಿಗೂ ರಾಮಸಿಂಗನಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

೪. ಕುಲಕರ್ಣಿಯ ಪಿಸ್ತೂಲು ಮತ್ತು ರಾಮಸಿಂಗ್ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಧ್ವಜ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ? ಏಕೆ?

ಇ) ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ಅರಿಯದ ಬಾಲಕರನ್ನು ಅಡ್ಡದಾರಿಗೆ ಎಳೆದು ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡದಿರಿ"

೨. "ಸಾಕು ಮಾಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಪುರಾಣ"

೩. "ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೇ, ಆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಮೊದಲು ಕೆಳಗಿಡು"

ಈ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ರಾಮಸಿಂಗನ ಛಲ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ? ಅದನ್ನು ಅವನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಿದನು?

೨. ಮಗನಿಗೆ ಗುಂಡಿನೇಟು ತಗುಲಿದ್ದರೂ ತುಳಜಾಬಾಯಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲು ಏನನ್ನು ತಂದಿದ್ದಳು? ಏಕೆ?

ಉ) ಈ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ಐದಾರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.

೧. ರಾಮಸಿಂಗ್ ೨. ತುಳಜಾಬಾಯಿ ೩. ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದು ಸಂಧಿ ಹೆಸರಿಸಿ.

ಜನರೊಪ್ಪದೆ, ನಡೆಯಲಾರದು, ಬಿಚ್ಚೆಂದಾಗ, ಮುಚ್ಚೆಂದಾಗ

ವ್ಯಾಕರಣ

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು

ಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಪದಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪದ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಅದು ಕರ್ತೃವಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ ವಚನಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ೧) ಹಸೀನ ಆಟವನ್ನು **ಆಡುತ್ತಾಳೆ.**

೨) ಜಾನ್ ಮೈದಾನಕ್ಕೆ **ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.**

೩) ಬಾಲಕರು ಪ್ರವಾಸ **ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.**

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕೊನೆಯ ಪದಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳು' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಧಾತು

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೂಲ ರೂಪವು 'ಧಾತು'. ಇದು ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ ಕೊಡುವ ಪ್ರತ್ಯಯರಹಿತ ಶಬ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಮಾಡು, ನೋಡು, ಹೋಗು

[ಧಾತು ಯಾವಾಗಲೂ ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ]

ಪುಲ್ಲಿಂಗ	**ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ**	**ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ**
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ	ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ	ಮಾಡುತ್ತದೆ
ಮಾಡಿದನು	ಮಾಡಿದಳು	ಮಾಡಿತು
ಮಾಡುವನು	ಮಾಡುವಳು	ಮಾಡುವುದು

ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪದಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೂ 'ಮಾಡು' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೂಲ ಪದವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 'ಧಾತು' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಕಾಲ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದದ ರೂಪ

'ಕಾಲ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಘಟನೆಗಳ ನಡುವಣ ಅವಧಿಯೆಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಇದು ಅನಾದಿ, ಅನಂತ. ಇದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದೆ (ನಡೆದದ್ದು) ಇಂದು (ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು) ಮುಂದೆ (ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಿರುವುದು) ಎಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಲವು ಅಖಂಡದ್ರವ್ಯ (Continuum). ಈ ಕಾಲವಾಹಿನಿಯನ್ನು 'ವರ್ತಮಾನವು' ಎರಡು ಖಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೂ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಡುವಣ ವಿಭಾಜಕವು ತುಂಬ ತೆಳು. ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸೆಕಂಡೂ ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಈ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಿಂದ ನಿಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳಿಗೆ **'ಕ್ರಿಯಾಪದ'**ಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ೧. ಜಾನ್ ಊಟ ಮಾಡಿದನು (ಭೂತಕಾಲ).

೨. ಸಲೀಂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (ವರ್ತಮಾನ).

೩. ಹುಡುಗನು ಊಟ ಮಾಡುವನು (ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ).

ಕನ್ನಡ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲರೂಪಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ರೂಪವು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

೧) ಭೂತಕಾಲ ರೂಪ. ೨) ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ ರೂಪ. ೩) ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ ರೂಪ.

೧) **ಭೂತಕಾಲರೂಪ** – ನಡೆದು ಹೋದ ಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಭೂತಕಾಲ

ರೂಪ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭೂತಕಾಲದ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ **'ದ'** ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ರಾಮನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು = (ಹೋಗು + ದ + ಅನು)

೨) **ವರ್ತಮಾನಕಾಲರೂಪ –** ಪ್ರಸ್ತುತ ನಡೆಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ **'ಉತ್ತ'** ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಬಡಗಿಯು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ = (ಹೋಗು + ಉತ್ತ + ಆನೆ)

೩) **ಭವಿಷ್ಯತ್‌ಕಾಲರೂಪ –** ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲಸೂಚಕ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯತ್‌ಕಾಲ ರೂಪ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭವಿಷ್ಯತ್‌ಕಾಲ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ **'ಉವ'** ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನಾಳೆ ಬರುವರು = (ಬರು + ಉವ + ಅರು)

ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ (ಉದಾ: ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ ರೂಪವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಬಳಸುವುದು ವಿರಳ.

ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ – ದ್ವಿರುಕ್ತಿ – ಜೋಡಿನುಡಿ – ನುಡಿಗಟ್ಟು (ಪಡೆನುಡಿ)

ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ – ಶಬ್ದವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಬರುವ ಪದಗಳೇ ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯಗಳು.

ಉದಾ: ಸರಸರ, ಚಟಚಟ, ಪಟಪಟ, ಢಣಢಣ, ಧಗಧಗ

ದ್ವಿರುಕ್ತಿ : ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಲು ಒಂದೇ ಪದವನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು. ಉದಾ: ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಹೌದು ಹೌದು, ಬೇಗಬೇಗ, ನಡೆನಡೆ.

ಜೋಡಿನುಡಿ : ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ, ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದಗಳು. ಉದಾ: ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ, ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು, ಆಟಪಾಠ, ಮನೆಮಠ, ರೀತಿನೀತಿ.

ನುಡಿಗಟ್ಟು/ಪಡೆನುಡಿ : ವಿಶೇಷಾರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಪದಪುಂಜ. ಉದಾ: ಕೈಕೊಡು, ಮೈಮರೆ, ಲಾಗ ಹಾಕು, ಹೊಂಚು ಹಾಕು, ಕಾಡು ಪಾಲಾಗು (ಪರದೇಶಿಯಾಗು), ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳು (ಪಲಾಯನಮಾಡು), ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡು (ಕೋಪಿಸು), (ಇಂತಹವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಈಡಿಯಮ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ).

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧) ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ "ಧ್ವಜರಕ್ಷಣೆ" ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಓದಿ.

೨) ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರ "ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ" ಪುಸ್ತಕ ಓದಿ.

೩) ಡಾ॥ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ ಅವರ "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸ್ಮೃತಿಗಳು" ಓದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ.

೪) ಹತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಈ ಪಾಠದಿಂದ ಆಯ್ದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

"ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಜಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾದವನು ನಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ"

***

ಪಾಠ – ೮

ವಚನ (ಪದ್ಯ)

– ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ

ಆಶಯ : ಲೋಕದ ಜನ ಶಿವಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವ ಪರಿಯನ್ನು ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನವರು ಚಿಂತೆಯ ಬಿಡಲಾರದ ಬಂಧನದ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಲೋಕದ ಮುಖವನ್ನು ಶಿವನ ಚಿಂತನೆಯೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಒಂದು ಸುಡುಬೇಸಗೆಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನೇ ಸುರಿಯುವ ಸೂರ್ಯ, ಕೆಳಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬರೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಕಾಯ್ದ ನೆಲ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಸೆಕೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಡೆದು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೇ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದ. ಯಾರು ಇಲ್ಲ. 'ಅಪ್ಪಾ, ಎಂತಹ ಬಿಸಿಲು, ಕುಡಿಯಲು ಒಂದು ಲೋಟ ನೀರು ಇದ್ದರೆ?' ಯೋಚಿಸಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಶುಭ್ರ ಸಿಹಿ ನೀರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಯಿತು. ಕುಡಿದು ಸಂತುಷ್ಟನಾದ. ಆದರೆ ಆಸೆ ಚಿಗುರು ಒಡೆಯಿತು. 'ಬಾಯಾರಿಕೆಯೇನೊ ತಣಿಯಿತು, ಹಸಿವು ಹೊಟ್ಟೆ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡಿದೆ! ಊಟ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ? ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. 'ಬಡಿಸಲು ಸುಂದರ ಕೈಗಳು ಬಂದರೆ!?' ಬಂದರು. ಊಟವಾಯಿತು.

ಕಣ್ಣುಗಳು ತೂಕಡಿಸತೊಡಗಿದವು. 'ಆಹಾ! ಮಲಗಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತದೆ.' ಅದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಅವನ ಬಯಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಇರಲು ಅರಮನೆ, ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ, ಧನ–ಕನಕ ಎಲ್ಲ ಒದಗಿದವು.

ಒಂಟಿ ಮನೆ. ಸುತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಜನವಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಭಯವಾಯಿತು. 'ದೇವರೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತಿನ ನಡುವೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇರುವುದು! ಕಳ್ಳಕಾಕರು ಬಂದು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ?' ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಂದದ್ದೇ ತಡ, ಕಳ್ಳರು ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ಇವನನ್ನು ಬಡಿದು ಇದ್ದದ್ದನೆಲ್ಲ ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಈ ಕಥೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಚನವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡೋಣ.

ಬಡತನಕೆ ಉಂಬುವ ಚಿಂತೆ

ಉಣಲಾದರೆ ಉಡುವ ಚಿಂತೆ

ಉಡಲಾದರೆ ಇಡುವ ಚಿಂತೆ

ಇಡಲಾದರೆ ಹೆಂಡಿರ ಚಿಂತೆ

ಹೆಂಡಿರಾದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆ
ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಬದುಕಿನ ಚಿಂತೆ
ಬದುಕಾದರೆ ಕೇಡಿನ ಚಿಂತೆ
ಕೇಡಾದರೆ ಮರಣದ ಚಿಂತೆ
ಇಂತೀ ಹಲವು ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವರನ್ನು ಕಂಡೆನು
ಶಿವನ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರನೊಬ್ಬರನು ಕಾಣೆನೆಂದಾತ
ನಮ್ಮ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ನಿಜ ಶರಣನು !

ಕವಿ–ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ್ದ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಒಬ್ಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಖಚಿತವಾದ ವಿವರಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಊರು ಇಂದಿನ ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಚೌಡದಾನಪುರ'ವೆಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಆಕರ : ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನವನ್ನು **'ಗಮಕ ಗಂಗೋತ್ರಿ'** ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ				
ಚಿಂತೆ	ಬದುಕು	ಕೇಡು	ಇಪ್ಪವರನ್ನು	ಶರಣ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಉಂಬುವ – ಉಣ್ಣುವ ; **ಉಡುವ** – ಬಟ್ಟೆ ತೊಡುವ ;
ಚಿಂತೆ – ಯೋಚನೆ, ವ್ಯಥೆ ; **ಇಪ್ಪವರ** – ಇರುವವರ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಬಡತನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆ?

೨. ಇಡಲಾದರೆ ಚಿಂತೆ ಯಾರದು?

೩. ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆ?

೪. ಕೇಡಾದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಐದು–ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

'ವಚನ' ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಇ) **ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.**

೧. 'ಹೆಂಡಿರಾದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆ'

೨. 'ಕೇಡಾದರೆ ಮರಣದ ಚಿಂತೆ'

೩. 'ಬಡತನಕೆ ಉಂಬುವ ಚಿಂತೆ'

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) **ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದು ಸಂಧಿ ಹೆಸರಿಸಿರಿ.**

ಉಣಲಾದರೆ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವರನ್ನು

ಆ) **ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ.**

ಬಡತನ ಬದುಕು ಶಿವಚಿಂತೆ ಕೇಡು

ಇ) **ಈ ಪದಗಳ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.**

ಬಡತನ ಇದ್ದವರ ಇರುಳು ಚಿಂತೆ

ಅನುಭವಗಳ ದಾಖಲೆ

ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಇದರಿಂದ ನೀವು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನಗಳನ್ನು ಪುನರಾವಲೋಕಿಸಲು ಅದರಿಂದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಈ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೂ, ಗುರಿಯೂ ಈ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ದೊರೆಯಬಹುದು.

ಅನುಭವಗಳ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ವಿಧಿ–ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಹಾಯಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು –

೧) ದಿನಚರಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಬರೆಯುವುದು

೨) ಓದಿದುದರ–ಕೇಳಿದ್ದರ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುವುದು

೩) ವರದಿ ತಯಾರಿಕೆ

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ

'ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಭಾವನೆಯನ್ನು 'ಪ್ರಕಟಪಡಿಸು'ವುದು. ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ಇದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು:

೧. ಆಶುಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು,

೨. ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆ,

೩. ಚರ್ಚಾ ಸ್ಪರ್ಧೆ,

೪. ಕಥೆ ಹೇಳಿಸುವುದು

೫. ನಾಟಕ

ಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆ

'ಪ್ರಬಂಧ' ಎನ್ನುವ ಪದದಲ್ಲಿ 'ಬಂಧ' ಎಂಬ ಪದವು ಅದರ ರಚನೆಯ ಬಿಗಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದು ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಮಂಥನ ಮಾಡಿ ಬರೆದ ಲೇಖನವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಕೌಶಲ 'ಬರವಣಿಗೆ' ಅಥವಾ 'ಲೇಖನ' ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

ಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆಯ ಹಂತಗಳು

೧) ವಿಷಯದ ಆಯ್ಕೆ

೨) ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ : ಉಪವಿಷಯಗಳನ್ನು – ಶಿರೋನಾಮೆಗಳನ್ನು – ಗುರುತಿಸುವುದು

೩) ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ

ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯಗಳು (ಸೂಚನೆ ಮಾತ್ರ)

೧) ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆ, ಮಾಲಿನ್ಯ ತಡೆಯುವುದು

೨) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ/ಭಾವೈಕ್ಯ

೩) ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮ – ಉಪಯೋಗ, ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ

೪) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ – ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ವಿಜ್ಞಾನ – ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹಗಳು

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

೨. ವಚನಗಳನ್ನು ರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡಲು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ.

೩. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡಿ.

೪. "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ" ಕುರಿತು ಕಿರುಪ್ರಬಂಧವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೫. ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಕುರಿತು ವರದಿ ತಯಾರಿಸಿ.

"ಚಿಂತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು; ಸಂತೋಷವೇ ಯೌವನ"

***

ಪಾಠ – ೯

ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರ ವನಿತೆಯರು

– *ಡಾ॥ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾಳೇಕುಂದ್ರಿ*

ಆಶಯ : ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿಯವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರವನಿತೆಯರ ಧೈರ್ಯ–ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮನೋಭಾವಗಳ ಸಾಕಾರ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿರುವ ಅಂಶವು 'ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ' ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ವೀರವನಿತೆಯರ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ನಮ್ಮ ನೆಲೆಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಾಠದ ಆಶಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಯೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಾದವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ನಮ್ಮ ನಾಡು ವೀರವನಿತೆಯರ ಬೀಡು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಹೋರಾಡಿದ ವೀರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಈ ಲೇಖನ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಡಿನ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇವರು ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಹೋರಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ವೀರ ವನಿತೆಯರ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿ ಝಳಪಿಸಿ ವಿಜಯಿಗಳಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ ವೀರವನಿತೆಯರ ಸಂಗತಿ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಮೈನವಿರೇಳುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ **ಉಲ್ಲಾಳದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ (೧೫೫೦–೧೬೨೫)**. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಭಾರೀ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲಾಢ್ಯ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಉಲ್ಲಾಳದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಗರು ಹಾಕಿದರಂತೆ. ಆಗ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿಯ ಮೊಗೇರು ಎಂಬ ಮೀನುಗಾರ ಸಾಹಸಿ ಸೈನಿಕರು ಕರಾಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ನೂರಾರು ಸಣ್ಣ ದೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಸಾವಿರಾರು ತೆಂಗಿನಗರಿಯ ಉರಿಯುವ ದೀವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನೌಕೆಯ ಮೇಲೆಸೆದರಂತೆ, ಧಗಧಗನೆ ಉರಿಯುವ ನೌಕೆಯಿಂದ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ ಸೈನಿಕರು ಸಾವಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾರಿದಾಗ, ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿಯ ಸೈನಿಕರ ಖಡ್ಗ, ಈಟಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಹೀಗೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಹಡಗನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ, ಮಿರಾಂಡಾ ಮತ್ತು ಡಿ ಮೆಲ್ಲೊ ಎಂಬ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರದಾಚೆ ವಿಖ್ಯಾತಳಾದಳು ವೀರ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ! ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ರೈತರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಬೆಳೆದ ಏಲಕ್ಕಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಮೆಣಸಿನ ಕಾಳು ಮತ್ತು ನೇಕಾರರು ನೇಯ್ದ ಬಟ್ಟೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಕೇಳಿದ ಬೆಲೆಗೆ ಕೊಡಲು ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಪ್ಪವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದಳು. ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ತಲೆಬಾಗದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ ವಿವೇಚನಾಶೀಲಳೂ, ನ್ಯಾಯಪರಳೂ, ಕುಶಲಳೂ ಆಗಿದ್ದಳೆಂದು **ಜಿನೋವ (ಇಟಲಿಯ) ಪ್ರವಾಸಿ ಪಿತ್ರೋ** ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಗ್ದಾದಿನ ದೊರೆ ಷಾ ಅಬ್ಬಾಸ್‌ರನ್ನು

ಅವನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಅವರು ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಪಲಾಯನಗೈಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ "ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ರಾಣಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗದೆ ಬರಬೇಡಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ! ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪಿತ್ರೋ ಸಂತಸದಿಂದ "ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಅಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು" ಎಂದಾಗ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ "ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುವಾಗ ಏನಾದರೂ ರೋಗರುಜಿನ ಬಂದರೆ ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವವರ್ಯಾರು?" ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜವಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡಳೆಂದು ಪಿತ್ರೋ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಉಲ್ಲಾಳದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪರದೇಶದ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ **ಅಜೇಯ ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿ** ಪಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯದ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಅಪ್ರತಿಮ ಪರಾಕ್ರಮಿ! ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಿವಾಜಿ ಬೆಳವಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಯಾದವಾಡದಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಯ ಹೂಡಿದರು. ಶಿವಾಜಿಯ ಸೈನಿಕರು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಸು, ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದ ಬೆಳವಡಿಯ ದೇಸಾಯಿ ಈಶಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ೨೦೦೦ ಸ್ತ್ರೀಯರುಳ್ಳ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೋದಳು. ಸ್ತ್ರೀ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಂಡು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿಯ ಕಾಳಿರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಕಂಗೆಟ್ಟ ಸೈನಿಕರು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರು. ಹಳ್ಳಿಗರು ಸಂತಸದಿಂದ ವಿಜಯೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿಗೆ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಮಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿ ಅತ್ತ ಹೋದಾಗ ಇತ್ತ ೧೦,೦೦೦ ಮರಾಠ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಈಶಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. "ರಾಣಿ ನಿಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮದ ಪರಿಚಯ ನಮಗಿದೆ. ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ನೀವು ಸೋಲಿಸಲೇಬೇಕು, ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೀರೆಂದು ನನ್ನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ" ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಈಶಪ್ರಭುಗಳು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಒಂದು ಸಲ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಈಶಪ್ರಭು ನಿದ್ರಿಸಿದಾಗ ಬಂದ ಎರಡು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿಯ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದ ಈಶಪ್ರಭುಗಳ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ರಾಣಿಯ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹಾರಿಹೋಯಿತು.

ದುಃಖತಪ್ತಳಾದ ರಾಣಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಳು. ಬೆಳವಡಿಯ ಸರದಾರ ಶಾಂತಯ್ಯನನ್ನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸಿದಳು. ಅವನು "ಸಿದ್ಧ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ದ್ಯಾಮವ್ವ ಎಂಬ ಜಾಗೃತ ಜಗದಾಂಬೆ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರೆ ಉತ್ತಮ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಈ ಸೂಚನೆಗೆ ಶಿವಾಜಿ ಒಪ್ಪಿದರು. ಇತ್ತ ರಾಣಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಮಗ ನಾಗಭೂಷಣನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗದ್ಗದಿತ ಕಂಠದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ "ಇದು ನಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಭೇಟಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪತಿ ಈಶಪ್ರಭುವಿನ ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿ ಅರಸನ ಕುದುರೆ ಏರಿ ಗುಪ್ತಮಾರ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಮುನ್ನಡೆದಳು. ೮-೧೦ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಜಗದಾಂಬೆಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಮರಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಾಜಿಯ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಎರಗಿ ಖಡ್ಗದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿದಳು. ಹಠಾತ್ತನೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಶಿವಾಜಿ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡರು. ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ "ದೇವಿ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ರಾಣಿಯು ಶಿವಾಜಿಗೆ "ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಈಗ ಕ್ಷಮೆ

ಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಾ?" ಎಂದಳು. ಅದು "ನನ್ನ ದುಷ್ಟ ಸರದಾರನ ಕೆಲಸ, ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು, ಶಿವಾಜಿ. ನಾನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಇಬ್ಬರೂ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರದ ಹೃದಯಂಗಮ ದೃಶ್ಯವನ್ನು **ಶಿಲ್ಪಿ ಯಾದವಾಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ.** ಶಿವಾಜಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಮಗನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ರಾಣಿ ಹಿಂದೆ ಶಿವಾಜಿಯ ನಾಯಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತವೆ!

ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, **ಕೆಳದಿಯ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ (೧೫೭೨-೧೬೯೭)** ಮೊಘಲರಿಗೆ ಅಂಜಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಬಂದ ಶಿವಾಜಿಯ ಮಗ ರಾಜಾರಾಮನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ ರಾಣಿ. ಔರಂಗಜೇಬ್ ತನ್ನ ಮಗ ಅಜಮತಾರನ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರಿ ಸೈನ್ಯ ಕಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಚಾಣಾಕ್ಷಳಾದ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಭುವನಗಿರಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಬೆಟ್ಟ, ಕಣಿವೆ, ಇಕ್ಕಟ್ಟು ದಾರಿ, ಕಾಲುದಾರಿ, ಕಳ್ಳದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮುಘಲ್ ಸೇನೆಗೆ ಅನ್ನ ನೀರು ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡುಗಳ ಸಂದುಗೊಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಿಸಲು ಆಗದೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮಳೆಗೆ ತತ್ತರಿಸಿ ಪ್ರಾಣಭೀತಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದರು ಮೊಗಲರು. ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಓಡುವಾಗ ಹೇರಳವಾದ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪುಟ್ಟ ರಾಜ್ಯದ, ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಭೀಕರ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಕಂಡ ರಾಣಿ, ಬಲಾಢ್ಯ ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಅಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಅಮೋಘ ಸಾಧನೆ!

ಕೆಳದಿಯ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಮೊಗಲರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಿತ್ತೂರು ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಬಲಾಢ್ಯ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಸೆರೆಯಾಳುಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಕಂಡ ಕರುಣಾಮಯಿ. ಮುಂದೆ ಹಿತಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಿತೂರಿ ನಡೆಸಿ ಮದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಸೆಗಣಿ ಸೇರಿಸಿ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಳ ತೋಪು ಹಾರದಂತೆ ಮೋಸಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಇಟ್ಟಾಗ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕನಸನ್ನೇ ಕಂಡಳು ವೀರರಾಣಿ. ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಲು ಬಂದ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ 'ತಾಯಿ' ಎಂದು ಕರೆದಾಗ "ತಾಯಿ ಎಂದು ಕರೆದ ಕನ್ನಡದ ಕಂದ ಯಾರು?" ಎದು ಕೇಳಿದ ಕೆಚ್ಚಿನ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ. "ನಿಮ್ಮ ಧಮನಿ-ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಕಣಗಳಿರುವವರೆಗೂ ವೀರರಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ" ಎಂದು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ ಕಿತ್ತೂರು ಚನ್ನಮ್ಮ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಹಳೆ ಊದಿದ್ದು ಝಾನ್ಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗಿಂತಲೂ ೩೪ ವರ್ಷ ಮೊದಲು!

ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಪತಾಕೆ ಹಾರಿಸಿ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿ ಈ ವೀರವನಿತೆಯರು ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿ-ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಈಶ್ವರಪ್ಪಾ ಬಾಳೇಕುಂದ್ರಿಯವರು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೦ ಆಗಸ್ಟ್ ೬ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಾಯಿ ಸಿದ್ದವ್ವ, ತಂದೆ ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಾಳೇಕುಂದ್ರಿ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯವರು ಎಮ್.ಡಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಗಳಿಸಿದರು. ಇವರು **ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಹೃದ್ರೋಗ**

ತಜ್ಞೆ. ಇವರು ೨೨ ಚಿನ್ನದ ಪದಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿತು. ೨೦೦೮ ಮತ್ತು ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಜೀವಮಾನದ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಎರಡು ಸಾರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾಳೇಕುಂದ್ರಿಯವರು ವೈದಕೀಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, ಅಂಕಣಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಾಠವನ್ನು ಇವರ **'ಜೀವನಧಾರೆ'** ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ

ದಾಸ್ಯ – ಊಳಿಗ, ಅಧೀನತೆ ; **ಲಂಗರು (ನಾ)** – ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಹಡಗನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಡಗಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಬಿಡುವ ಭಾರವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಕರಣೆ ; **ಕರಾ(ಲ)ಳ** – ಭಯಂಕರವಾದ; **ಪ್ರಮಾಣ** – ಅಳತೆ, ಪರಿಮಿತಿ, ನಿಯಮ ; **ಕಹಳೆ** – ಉದ್ದವಾಗಿ ಬಾಗಿರುವ ತುತ್ತೂರಿ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಈಟಿ – ಶೂಲ ; **ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ** – ೭ ಸಮುದ್ರಗಳು ; **ಪಲಾಯನ (ನಾ)** – ಓಟ, ಪರಾರಿ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ; **ಸಾರ್ಥಕ** – ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳ, ಸಫಲವಾದ ; **ಜಾನುವಾರು** – ದನ–ಕರು ; **ವಿಜಯೋತ್ಸವ** – ಗೆಲುವು ದೊರೆತಾಗ ಆಚರಿಸುವ ಸಮಾರಂಭ ; **ಗದ್ಗದಿತ** – ದುಃಖಭರಿತ ನಡುಕದ ಧ್ವನಿ ; **ತಲ್ಲಣ**– ತಳಮಳ ; **ತೋಪು** – ಮರಗಳ ಸಮೂಹ ; **ಹೃದಯಂಗಮ** – ಮನಮುಟ್ಟುವಂತಹದು ; **ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿ** – ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ ; **ಪ್ರಾಣಭೀತಿ** – ಜೀವಭಯ ; **ಪತಾಕೆ** – ಧ್ವಜ, ಬಾವುಟ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದೇಕೆ?

೨. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಯಾರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದಳು?

೩. ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಯಾರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಗೆಲುವು ಗಳಿಸಿ ವೈರಿ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು?

೪. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿದ ಸರದಾರನ ಹೆಸರೇನು ?

೫. ಯಾವ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈಶಪ್ರಭುವು ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು?

೬. ಕೆಳದಿಯ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಭುವನಗಿರಿಗೆ ಏಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದಳು?

೭. ಔರಂಗಜೇಬನು ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಮಾಡದೆ ಯಾರಿಗೆ ಸೋತನು?

೮. ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಯಾರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದಳು?

೯. ಕೆಳದಿಯ ರಾಣಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದ ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಹೆಸರೇನು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಇಟಲಿಯ ಪ್ರವಾಸಿ ಜಿನೋವ ಪಿತ್ರೋ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾನೆ?

೨. ಮೊಗಲರು ಪ್ರಾಣಭೀತಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈಯಲು ಕೆಳದಿಯ ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಕೈಗೊಂಡ ಉಪಾಯಗಳೇನು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಪರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ

೨. ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರಿದ ಕಿತ್ತೂರ ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮನ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಒಳಸಂಚೇನು?

ಈ) ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಅಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಬಂದುದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು"

೨. "ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ದ್ಯಾಮವ್ವ ಎಂಬ ಜಾಗೃತ ಜಗದಾಂಬೆ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರೆ ಉತ್ತಮ"

೩. "ದೇವಿ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿ"

೪. "ತಾಯಿ ಎಂದು ಕರೆದ ಕನ್ನಡದ ಕಂದ ಯಾರು?"

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರಿ.

ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ; ಸಂಕೋಲೆ; ತಲ್ಲಣ; ಹೃದಯಂಗಮ; ಪತಾಕೆ, ವಿಜಯೋತ್ಸವ

ಆ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ ಮತ್ತು ದ್ವಿರುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಕಣಕಣ; ಧಮನಿಧಮನಿ; ಧಗಧಗ; ಕಿಡಿಕಿಡಿ; ಝಳಝಳ

ವ್ಯಾಕರಣ

ಸಮಾಸ

ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ

ಹಿರಿದಾದ ಜೇನು ಹೆಜ್ಜೇನು. ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪದಗಳು ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಆದ ಹೊಸ ಪದವನ್ನೇ ಸಮಾಸ ಪದ ಅಥವಾ 'ಸಮಸ್ತಪದ' ಎನ್ನುವರು.

ಸಮಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಪದವನ್ನು 'ಪೂರ್ವಪದ'ವೆಂದು, ಎರಡನೆಯ ಪದವನ್ನು 'ಉತ್ತರಪದ'ವೆಂದು ಸಮಾಸ ಪದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು 'ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯ'ವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪದಗಳೆರಡು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಾಗಿರಬೇಕು ಅಥವಾ

ಎರಡೂ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾದಾಗ ಅದು 'ಅರಿಸಮಾಸ'ವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಷಿದ್ಧ. ಆದರೆ ಬಿರುದುಗಳಿಗೆ, ಪೂರ್ವ ಕವಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ವಿಧಗಳಿವೆ. (೧) ತತ್ಪುರುಷ; (೨) ಕರ್ಮಧಾರಯ; (೩) ದ್ವಿಗು; (೪) ಅಂಶಿ; (೫) ದ್ವಂದ್ವ; (೬) ಕ್ರಿಯಾ; (೭) ಬಹುವ್ರೀಹಿ; (೮) ಗಮಕ

ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಪೂರ್ವಪದ + ಉತ್ತರ ಪದ = ಸಮಸ್ತ ಪದ/ಸಮಾಸ ಪದ

೧) ಕಾಲಿನ + ಬಳೆ = ಕಾಲುಬಳೆ

೨) ಅರಸನ + ಮನೆ = ಅರಮನೆ

೩) ಮಳೆಯ + ಕಾಲ = ಮಳೆಗಾಲ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಪದಗಳು ನಾಮಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪದದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಲೋಪವಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ತರಪದ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಸ್ತ ಪದರಚನಗಳೇ **ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ.**

ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಪೂರ್ವಪದ		**ಉತ್ತರಪದ**		**ಸಮಸ್ತಪದ**
ಹಳೆಯದು	+	ಕನ್ನಡ	=	ಹಳೆಗನ್ನಡ
ಇನಿದು	+	ಸರ	=	ಇಂಚರ
ಹಿರಿದು	+	ಮರ	=	ಹೆಮ್ಮರ

ಸಮಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದ ಗುಣವಾಚಕವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತರಪದ ನಾಮಪದವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಎರಡು ಪದ ರಚನೆಗಳ ನಡುವೆ ವಿಶೇಷಣ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಾಸವೇ **ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ.**

ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಎರಡು + ಕೆಲ = ಇಕ್ಕೆಲ

ಮೂರು + ಮಡಿ = ಮುಮ್ಮಡಿ

ಮೂರು + ಕಣ್ಣು = ಮುಕ್ಕಣ್ಣು

ಮೂರು + ಗಾವುದ = ಮೂಗಾವುದ

ಸಮಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದ ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಕವಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಪದ ನಾಮವಾಚಕವಾಗಿದ್ದು

ಅವೆರಡೂ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ **ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ.**

ಪೂರ್ವಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಸಗಳು

ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಪೂರ್ವಪದ	+	**ಉತ್ತರಪದ**	=	**ಸಮಾಸಪದ (ಸಮಸ್ತಪದ)**
ಕೈಯ	+	ಅಡಿ	=	ಅಂಗೈ
ಕೈಯ	+	ಮುಂದು	=	ಮುಂಗೈ
ತಲೆಯ	+	ಹಿಂದು	=	ಹಿಂದಲೆ

ಸಮಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದ ಅಂಶೀ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ಆಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅದು ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉತ್ತರಪದ ಕೇವಲ ಆ ಅಂಶಿಯ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಅಂಶ, ಅಂಶೀ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಪೂರ್ವಪದದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಸಮಾಸವೇ **ಅಂಶೀ ಸಮಾಸ.**

ಉಭಯ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಸ

ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಸಮಸ್ತ ಪದದ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪ		**ಸಮಸ್ತ ಪದ**
ಕಸವೂ, ಕಡ್ಡಿಯೂ	=	ಕಸಕಡ್ಡಿ/ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳು
ಕೆರೆಯೂ, ಕಟ್ಟೆಯೂ, ಬಾವಿಯೂ	=	ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಬಾವಿಗಳು

ಸಮಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಹಲವು ನಾಮಪದಗಳು ಸಹಯೋಗ ತೋರುವಂತೆ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗುಳ್ಳ ಸಮಾಸ ರಚನೆಯೇ **ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ.**

ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಪೂರ್ವಪದ	+	**ಉತ್ತರಪದ**	=	**ಸಮಸ್ತಪದ**
ಕೈಯನ್ನು	+	ಮುಗಿ	=	ಕೈಮುಗಿ
ಮೈಯನ್ನು	+	ತಡವಿ	=	ಮೈದಡವಿ
ತಲೆಯನ್ನು	+	ಕೊಡವು	=	ತಲೆಗೊಡವು

ಸಮಾಸರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದ ನಾಮಪದವಾಗಿದ್ದು (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯಾಂತವಾಗಿದ್ದು) **ಉತ್ತರಪದ ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿದ್ದು** ಅವೆರಡೂ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ **ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ.**

ಅನ್ಯ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಸ

ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಸಮಸ್ತ ಪದದ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪ / ಸಮಸ್ತ ಪದ		
ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು	=	ಹಣೆಗಣ್ಣ (ಶಿವ)
ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು	=	ಮುಕ್ಕಣ್ಣ (ಶಿವ)
ಒಂದು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು	=	ಒಕ್ಕಣ್ಣ

ಸಮಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಬೇರೊಂದು ಪದದ (ಅನ್ಯ ಪದದ) ಅರ್ಥ ಪ್ರಧಾನವಾಗುಳ್ಳ ಸಮಾಸವೇ **ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ.**

ಗಮಕ ಸಮಾಸ

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಪೂರ್ವಪದ	**+ ಉತ್ತರಪದ**	**=**	**ಸಮಸ್ತಪದ**
ಇವಳು	+ ಹುಡುಗಿ	=	ಈ ಹುಡುಗಿ
ಅದು	+ ಶಾಲೆ	=	ಆ ಶಾಲೆ
ಇದು	+ ಮನೆ	=	ಈ ಮನೆ

ಪೂರ್ವ ಪದದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮ ಕೃದಂತ ಗುಣವಾಚಕ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಿದ್ದು ಉತ್ತರಪದ ನಾಮಪದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ **ಗಮಕ ಸಮಾಸ.**

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. **ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಜೋಡಿನುಡಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ:**

ಮಾದರಿ : ಸಂದು–ಗೊಂದು

೨. ಸಮಾಸಗಳು ಎಷ್ಟು? ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

೩. ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಸಮಾಸಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ.

೪. ನಿಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

"ನೀ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ – ನೀ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ ಶಾಶ್ವತ"

***

ಪಾಠ – ೧೦

ದಾಸರ ಪದಗಳು (ಪದ್ಯ)

ಮನಃಶುದ್ಧಿ

– ಪುರಂದರ ದಾಸರು

ಆಶಯ : ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿಂತನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿರದೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಿಂತನದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇವರು ಬದುಕಿನ ತಿರುಳನ್ನೇ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿ ಮನೆ–ಮನೆಗೆ ಮನ–ಮನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸರಳ ಸುಂದರ ಭಾಷಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತದ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಭಕ್ತರು, ಶರಣರು, ದಾಸರು ತಾವು ನಂಬಿದ ದೈವಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಗತ್ತನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ತರಲು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಲು ಅಪಾರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪುರಂದರದಾಸರು. ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ಕೆಲವು ದಾಸರಪದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಮನವ ಶೋಧಿಸಬೇಕು, ನಿಚ್ಚ, ದಿನ
ದಿನ ಮಾಡುವ ಪಾಪಪುಣ್ಯದ ವೆಚ್ಚ ॥ ಪ ॥

ಧರ್ಮ ಅಧರ್ಮ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅ
ಧರ್ಮದ ನರಗಳ ಬೇರ ಕತ್ತರಿಸಿ
ನಿರ್ಮಲಾಚಾರದಿ ಚಲಿಸಿ ಪರ
ಬೊಮ್ಮಮೂರುತಿ ಪಾದಕಮಲವ ಭಜಿಸಿ ॥ ೧ ॥

ತನುವ ಖಂಡಿಸಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಣೋ ನಿನ್ನ
ಮನವ ದಂಡಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ್ನ ಕಾಣೋ
ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನೊಳು ನೀ ಜಾಣೋ ಮುಕ್ತಿ
ನಿನಗೆ ದೂರವಿಲ್ಲವು ಒಂದೆ ಗೇಣೋ ॥ ೨ ॥

ಆತನ ಭಕುತರಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ ಅವ
ಪಾತಕ ಪತಿತ ಸಂಗವ ಮಾಡುವನಲ್ಲ
ನೀತಿವಂತರು ಕೇಳಿರೆಲ್ಲ ನಮ
ಗಾತನೆ ಗತಿ ಈವ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ॥ ೩ ॥

ಕವಿ–ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ಪುರಂದರ ದಾಸರು ೧೪೮೪–೧೫೬೪ರ ನಡುವೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದ ಪುರಂದರದಾಸರು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ ಹರಿದಾಸರಾದರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಇವರ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕ. ತಂದೆ ವರದಪ್ಪ ನಾಯಕ. ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ. ಹೆಂಡತಿ ಸರಸ್ವತಿ ಬಾಯಿ. ಇವರಿಗೆ ವರದ ಪುರಂದರ, ಗುರು ಪುರಂದರ, ಮಧ್ವ ಪುರಂದರ ಮತ್ತು ಅಭಿನವ ಪುರಂದರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.

ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಕೀರ್ತನೆ, ಸುಳಾದಿ, ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು **'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪಿತಾಮಹ'** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. **'ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರಯ್ಯ'** ಎಂದು ತಮ್ಮ ದೀಕ್ಷಾಗುರುಗಳಾದ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದಲೇ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೀರ್ತನಕಾರರು. ಇವರ ಅಂಕಿತ **'ಪುರಂದರ ವಿಠಲ'**.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು **'ಗಮಕ ಗಂಗೋತ್ರಿ'** ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ					
ಶೋಧ	ಪಾಪ–ಪುಣ್ಯ	ನಿರ್ಮಲ	ಖಂಡನೆ	ದಂಡಿಸಿ	ಪತಿತ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಶೋಧಿಸು – ಕೊಳೆಯನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸು; **ನಿಚ್ಚ (ದ್ಭ)** – ನಿತ್ಯ (ತ್ಸ) ; **ವೆಚ್ಚ** – ಖರ್ಚು (ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ) ; **ಪಾಪ–ಪುಣ್ಯ** – ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ; **ಧರ್ಮ–ಅಧರ್ಮ** – ಒಳ್ಳೆ ನಡತೆ, ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆ ; **ಅಧರ್ಮದ ನರಗಳ ಬೇರು** – ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು ; **ನಿರ್ಮಲಾಚಾರ** – ಶುದ್ಧ ನಡವಳಿಕೆ ; **ಬೊಮ್ಮಮೂರುತಿ** – ಪರಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿ ; **ತನುವ ಖಂಡಿಸಿ** – ಶರೀರದ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟು; **ಮನವ ದಂಡಿಸಿ** – ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ; **ಜಾಣೋ** – ನೋಡೋ, ತಿಳಿಯೋ ; **ಗೇಣು** – ಒಂಬತ್ತು ಅಂಗುಲ (ಸಮೀಪ) ; **ಪಾತಕ–ಪತಿತ** – ಪಾಪಿ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟವ ; **ಗತಿ** – ಮುಕ್ತಿ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ನಾವು ದಿನದಿನವೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೇನು?

೨. ಯಾವುದರ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಬೇಕು?

೩. ಅಧರ್ಮದ ಬೇರನ್ನು ಕೀಳಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

೪. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಲು ಏನನ್ನು ದಂಡಿಸಬೇಕು, ಖಂಡಿಸಬೇಕು?

೫. ಮುಕ್ತಿಯು ಸಮೀಪವಾಗಬೇಕಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹರಿಸಬೇಕು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು–ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಡಲು ಅನುಸರಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

೨. 'ಮುಕ್ತಿ ನಿನಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಗೇಣು ದೂರ' ಎಂಬುದನ್ನು ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ?

೩. ಎಷ್ಟೇ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಿ ದೊರೆಯಲು ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಐದು–ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಪುರಂದರ ದಾಸರು ತಿಳಿಸಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

೨. 'ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನೊಳು ನೀ ಜಾಣೋ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈ ಕೀರ್ತನೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧) ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ "ಶ್ರೀ ಪುರಂದರರು" ಕವಿತೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಓದಿ.

೨) **ದಾಸರ ಪದಗಳು** ಪದ್ಯದ **ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯ**ವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.

ಪತ್ರಲೇಖನ

ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧) **ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪತ್ರ :** ಖಾಸಗಿ ಅಥವ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಪತ್ರಗಳು

೨) **ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪತ್ರ :** ಔಪಚಾರಿಕ ಪತ್ರಗಳು ಅಥವ ಮನವಿ ಪತ್ರಗಳು

ಪತ್ರದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು

ಉತ್ತಮವಾದ ಪತ್ರವು ಐದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಪತ್ರದ ಚೌಕಟ್ಟು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧) **ವಿಳಾಸಗಳು –** ಪತ್ರ ಬರೆಯುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರ ತಲುಪಬೇಕಾದವರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪತ್ರ ತಲುಪದೆ ವಾಪಸ್ಸಾಗುವ, ಕಳೆದು ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

೨) **ಸಂಬೋಧನೆ –** ಹಿರಿಯರನ್ನು, ಕಿರಿಯರನ್ನು, ಮಿತ್ರರನ್ನು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಬೋಧನೆ ಸರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಕಿರಿ ಕಿರಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

೩) **ವಿಷಯ –** ನೀವು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ಯಾವುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

೪) **ಒಡಲು –** ಪತ್ರದ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸುಮಾರು ಎಂಟು/ಹತ್ತು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

೫) **ಮುಕ್ತಾಯ –** ಪತ್ರವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುವಾಗ ವಂದನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಂದು ಬರೆದು ಕೆಳಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಹಿ ಇಲ್ಲದ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಸಂಬೋಧನೆ

೧) ಗುರುಗಳಿಗೆ – ಪೂಜ್ಯಗುರುಗಳೇ

೨) ತಂದೆಯವರಿಗೆ – ತೀರ್ಥರೂಪ/ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆಯವರಿಗೆ

೩) ತಾಯಿಗೆ – ಮಾತೃಶ್ರೀ/ಪ್ರೀತಿಯ ತಾಯಿಯವರಿಗೆ

೪) ತಮ್ಮ/ತಂಗಿ – ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ/ತಂಗಿಗೆ

೫) ಅಕ್ಕ/ಅಣ್ಣ – ಪ್ರೀತಿಯ ಅಕ್ಕ/ಅಣ್ಣ ನವರಿಗೆ

೬) ಗೆಳೆಯ/ತಿ – ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ/ತಿ

೭) ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ – ಮಾನ್ಯರೇ

ಮುಕ್ತಾಯದ ಗೌರವ ಸಂಬೋಧನೆ

೧) ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ – ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

೨) ಕಿರಿಯರಿಗೆ – ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು.

೩) ಗೆಳೆಯ/ತಿ – ವಂದನೆಗಳು/ಶುಭಾಷಯಗಳು

೪) ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ – ವಂದನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮವಿಶ್ವಾಸಿ

೫) ಗುರುಗಳಿಗೆ – ವಿಧೇಯವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ/ನಿ

ಪತ್ರಗಳ ಮಾದರಿ

(೧) ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪತ್ರ

ತಂದೆಗೆ ಪತ್ರ

ಕ್ಷೇಮ   ಶ್ರೀ   **ಇವರಿಂದ**

ಶೋಭಾ
ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ
ವಿವೇಕಾನಂದ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ
ಸರಸ್ವತಿಪುರಂ
ಮೈಸೂರು – ೫೭೦ ೦೦೧
ದಿನಾಂಕ: ....

ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆಯವರಿಗೆ,

....

....

....

....

....

ನಮಸ್ಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ,

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳು

(ಶೋಭಾ)

ಇವರಿಗೆ:

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ್
ಮನೆ ನಂಬರ್ ೧೦೮
ಎರಡನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ
ಆದರ್ಶನಗರ, ಮಂಡ್ಯ – ೫೭೧ ४०१

(೨) ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪತ್ರ

ಇವರಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶ
ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ
ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ – ೫೭೭ ೫೦೧

ಇವರಿಗೆ
ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು
ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.

ಪೂಜ್ಯಗುರುಗಳೇ,

ವಿಷಯ : " "

....

....

....

ವಂದನೆಗಳೊಂದಿಗೆ,

ತಮ್ಮ ವಿಧೇಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ/ನಿ

ದಿನಾಂಕ :
ಸ್ಥಳ :

(ಪ್ರಕಾಶ)

"ಒಳ್ಳೆಯವರ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಅವರಲ್ಲಿಯ ಎರಡು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ"

* * *

ಪಾಠ – ೧೧

ಹಾಸ್ಯ ಜೀವಿ ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿ

– ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ

ಆಶಯ : ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೋವು–ನಲಿವುಗಳೂ, ಸಿಹಿ–ಕಹಿಗಳೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳು. ನಲಿವೂ, ಸಿಹಿ ಅನುಭವಗಳೂ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ದುಃಖ, ಕಹಿ ಅನುಭವಗಳು ಬಂದಾಗ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಗುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಧೈರ್ಯ, ನೋವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಸಂವೇದನೆಯೂ ಒಂದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಶ್ರೀ ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ಹಾಸ್ಯ ವೈಖರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಈ ಗದ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ನೀವು ತೆನಾಲಿ ರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೀರಾ? ಅವನು ಎಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ನಗೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮ. ಅವನು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ಭಕ್ತ.

ತೆನಾಲಿರಾಮನು ಒಮ್ಮೆ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಧ್ಯಾನಿಸಿದನಂತೆ. ದೇವಿ ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾದಳಂತೆ. ಅವಳ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಜೋರಾಗಿ ನಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನಂತೆ. ದೇವಿಗೆ ತುಂಬ ಕೋಪ ಬಂತು. ರಾಮಕೃಷ್ಣನು: "ತಾಯೇ ಕ್ಷಮಿಸು. ನನ್ನದೊಂದು ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು. ಅನಂತರ ಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡು" ಎಂದನಂತೆ. "ಏನು? ಹೇಳು" ಎಂದಳು ತಾಯಿ. "ನಿನಗೆ ಹತ್ತು ಮೂಗುಗಳಿವೆ ಇರುವುದೆರಡೆ ಕೈ. ನೆಗಡಿಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ? ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ" ಎಂದನು. ಆಗ ತಾಯಿಗೂ ನಗು ಬಂದಿತು. ಕೋಪ ಇಳಿಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ರಾಮಕೃಷ್ಣನು 'ವಿಕಟಕವಿ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ವಿನೋದ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪ್ರೊ. ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ ಅವರು ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಪಾಠವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡೋಣ.

ಕಸ್ತೂರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಂಪು ಹರಡಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ವಕ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಕಸ್ತೂರಿಯವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನಿಮಿತ್ತ ವೈದ್ಯರ ಬಳಿ ಹೋದರಂತೆ. ವೈದ್ಯರು ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಲಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಇವರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದು ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಮಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ನೇಹಿತರೆದುರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಕಟ ತೋಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಹೀಗೆ: "ನೋಡಿ ನಾನೀಗೆ ಮಲಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಡಬ್ಬಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಅಂತ ಬರೆದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ – ಅದೇ ಸಂಕಟದ ವಿಷಯ". ಸಮರ್ಥ ಹಾಸ್ಯಗಾರನ ಲಕ್ಷಣ ಇದೇ. ಬಳಸುವ ಶಬ್ದದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ವಿಹಾರ ಮಾಡಿ ರೂಢಿಯ

ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತಿರುಚಿ ನಾನಾರ್ಥ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಸ್ತೂರಿ, ಕೈಲಾಸಂ, ರಾಶಿ, ವೈಎನ್‌ಕೆ ಮತ್ತು ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಒಳ ಸತ್ವವನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. **'ಒಲಿದರೆ ನಾರಿ, ಮುನಿದರೆ ಮಾರಿ'** ಎಂಬ ಸರಳ ಸುಂದರ ಕನ್ನಡ ಗಾದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಎರಡು ಮುಖಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವಂಥದಾದರೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಈ ಗಾದೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. ಒಲಿದರೆ ನಾರಿ, ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಕಸ್ತೂರಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಮುನಿದರೆ 'ಮಾರಿ' ಎಂದರೆ, ಕೂಡಲೇ ಅವರು 'ನಾನೇನೋ ಮಾರಲು ಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರು?' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶಬ್ದ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ದಿಕ್ಕನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಶಬ್ದಜ್ಞ ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡಿಗನಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ಮಲಯಾಳೀ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬುದೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ.

ಮಹಾರಾಜರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಭೋಜನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು, ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನ ಗಿಟ್ಟಿಸಿ ಬಿ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ತರುಣ ಕಸ್ತೂರಿ, ದಾಮೋದರನ್ ಪೊಟ್ಟಿ ಎಂಬುವವರ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಘೋಸ್ಟ್ ರೈಟರ್ ಆಗಿ, ಬಿಟ್ಟಿ ಮನೆಯನ್ನೂ, ಆ ಮನೆಯ ಕಾಂಪೌಂಡಿನ ತೆಂಗಿನ ಫಸಲನ್ನೂ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ವೃತ್ತಿ ಜೀವನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಮುಂದೆ ಮೈಸೂರಿನ ಡಿಬಿಸಿ ಕೊಲಿಜಿಯೇಟ್ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ಭಾಗ್ಯ ಎನ್ನಬೇಕು. ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕ್ಷಿತಿಜ ರೂಪಿತವಾಗಿ ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ ಅಪರಿಮಿತವಾದದ್ದು. ಅವರು ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕನಸುಗಳು ಅಪಾರ. ಮುಂದೆ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇರಿದ ಕಸ್ತೂರಿ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ **ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನೂ ನಾಚಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಭಕ್ತರಾದರು.**

ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಕಾಮನ್ ರೂಮಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿ ಇಡೀ ವಿದ್ವತ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದಂತಕಥೆಗಳೇ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದ್ದವು. ನಾನು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕೇಳಿದ ಅಂಥ ಒಂದು ದಂತಕಥೆ ಇದು. ಒಂದು ಸಲ ಅವರ ಅಂತಿಮ ಬಿ.ಎ. ತರಗತಿಯ ನೋಟ್ಸ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಯಾರೋ ಹುಡುಗರು ಲಪಟಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟರಂತೆ. ನೋಟ್ಸ್ ಕದ್ದರೆ ಮರುದಿನ ಅವರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ 'ಡಿಕ್ಟೇಟ್' ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಈ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಅಂತಿಮ ಬಿ.ಎ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೇ ಸ್ಟಾಫ್ ರೂಮಿನಿಂದ ಎಗರಿಸಿದ್ದನಂತೆ. ಇವರು ಸಂಜೆ ನೋಟ್ಸ್ ಕಳುವಾಗಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಇತರ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಹೇಳಿ, 'ನಾಳೆ ಕ್ಲಾಸೇನೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಅದೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆ ನೋಟ್ಸನ್ನು ನನ್ನ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ, ನೋಡಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಉಳಿದ ಅಧ್ಯಾಪಕರುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಆದರೆ ಮರುದಿನ ಕಸ್ತೂರಿ ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಆ ನೋಟ್ಸು ಬಂದುಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಗೊತ್ತೇ? ಕಸ್ತೂರಿ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೋಟ್ಸನ್ನು ಮಲೆಯಾಳಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ.

ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ, ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಪ್ರಭುಶಂಕರ್, ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಎಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರುಗಳು ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ಹಾಸ್ಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು, ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ **ಆಶುನಾಟಕಗಳು** ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಗೆಗಡಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಹರಟೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಮರೆಯಲಾಗದ ಹೆಸರು. ಅವರ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಕಲನಗಳು 'ಯದ್ವಾ ತದ್ವಾ', 'ಡೊಂಕುಬಾಲ', 'ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ', 'ಉಪಾಯ ವೇದಾಂತ' ಮೊದಲಾದವುಗಳು. ಕೊರವಂಜಿಯ ಸಂಪಾದಕರೂ ಸ್ವಭಾವತಃ ಹಾಸ್ಯ ಮನೋಧರ್ಮದವರೂ ಆದ ಡಾ|| ಎಂ. ಶಿವರಾಂ (ರಾಶಿ) ಅವರ ಗೆಳೆತನ ಕಸ್ತೂರಿಯವರಿಗೆ ಲಭಿಸಿದ್ದು ಹಾಸ್ಯಲೋಕದ ಪುಣ್ಯ ಎನ್ನಬೇಕು. ಕಸ್ತೂರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು **ರುದ್ರಮ್ಮ, ಕೇಸರಿ, ಪಾಟಾಳಿ, ಖಾರಾಂತ, ನಾಕ, ತಾರಕ** ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೊಡದೆ ಬರೆದಿರುವ ಹರಟೆಗಳೂ ಉಂಟು. **ನನ್ನ ಬೆನ್ನು, ಹೀಗೂ ಒಬ್ಬರು, ಅಯ್ಯೋ ಬಾಲವೇ ನಾಸ್ತಿ** ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತಾರು ಹರಟೆ–ಪ್ರಬಂಧಗಳು.

'ಬಾಲವೇ ನಾಸ್ತಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವಂತೂ ರಾಮಾಯಣದ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಬರಹ. ರಾವಣವಧೆಯಾದ ನಂತರ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ರಾಮ ಸೀತೆಯರು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗ ಇದು. ವಾನರ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಚೆಲುವೆಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೂ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಪೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸೀತೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸುಂದರಿಯೇನಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ 'ಬಾಲವೇ ನಾಸ್ತಿ' !

ಅಣಕುವಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಬುಳ್ಳ, ರಾಶಿ ಇವರ ಸಾಲಿಗೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು "ನಾನ್ಯಾಕೆ ಬಡವನೋ, ನಾನ್ಯಾಕೆ ಪರದೇಶಿ? ಸೋಮಾರಿ ಹೇ ಮಾವ ನೀನಿರುವ ತನಕ" ಎಂದು ಹಾಸ್ಟಲ್ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನ ಗೀತೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಇವರ ಸಾಧನೆ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ **'ಅಣಕು ಮಿಣಕು'** ಎಂಬ ತುಂಟ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಕಲನ ಕನ್ನಡದ ಅಣಕವಾಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ.

ಏನೇ ಬರೆದರೂ ಎಲ್ಲದರ ತಳದಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿಯವರ **'ಶಬ್ದ ಸಿದ್ಧಿ'** ಮಾತ್ರ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತಾವು ಕೇಳಿದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಚಿತ್ರ ಧ್ವನಿ ಸಂಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಅವರಿಗಿದೆ. ಶಬ್ದ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹರಡುವ ಅನನ್ಯ ದಾರಿ ಅವರದು. ವನಸ್ಪತಿ, ಮನಸ್ತಾಪ, ಕಳೇಬರ, ಶಿಶಿರಋತು, ವನಮಾಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಧನಸ್ಪತಿ, ಧನಸ್ತಾಪ, ಕೊಳೇಬರ, ಜ್ವರದೃತು, ಒಣಮಾಲಿ, ನಾತಾವರಣ, ಅಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ, ಉಗುಳುಭಟ, ಅಂಬೆಗೋಲು (ನಿವೃತ್ತರು ಹಿಡಿಯುವ ಕೈಗೋಲು), ಕಡಪಾಯಿ (ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿದವ), ಅಗ್ನಿಮಿತ್ರ (ಪೆಟ್ರೋಲು), ಅಮಲುದಾರ (ಮತ್ತು ಹಿಡಿದವನು), ಗಂಡಾಂತರ (ಗಂಡನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಿಕೆ) ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದವರಿಗೆ ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ಭಾಷಾ ಸಿದ್ಧಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಕಂತುವರಾಳಿ' ಎಂಬುದು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವವರು ಎಳೆಯುವ

ರಾಗ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಂಗೀತ ಲೋಕದ ಪಂತುವರಾಳಿ ರಾಗವನ್ನು ಗೋಳು ಹೊಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ನವೀನ ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿ ಹಳೆಯ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ,

ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕೊಂಚಾಮೃತ

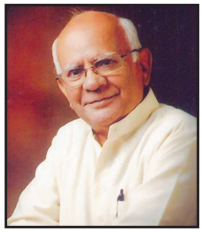
ಇಡ್ಲಿ ಹೊಡೆಯೋಕೆ ಕೊಡ್ಲಿ ಕೇಳಿದನಂತೆ

ಗಂಜೀಫ಼ು ಆಡೋರಿಗೆ ಗಂಜಿಯೂ ಸಿಗದು

ತಬ್ಬಲಿ ದೇವರಿಗೆ ತಂಬಿಟ್ಟೇ ನೈವೇದ್ಯ

ಬೆರಳು ತೋರಿದರೆ ಹಸ್ತ ನುಂಗುವ ಪ್ರಾಣಿ, ಚೀಪುವ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ.

ಇಂತಹ ಹತ್ತಾರು ನವೀನ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವ **ಗ್ರಾಮ್ಯಸತ್ವ** ಕಸ್ತೂರಿಯವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿದೆ.

ಕವಿ–ಕೃತಿ–ಪರಿಚಯ

ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ ಅವರು ೧೯೩೫ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೫ರಂದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರ ಊರು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಕ್ಕಿಹೆಬ್ಬಾಳು. ಕನ್ನಡ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ, ಮತ್ತು ವಾಗ್ಮಿ. ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆಳ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಇವರು ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃತಿಗಳು – **'ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ'** ಆರತಕ್ಷತೆ, ನಾನೇಕೆ ಕೊರೆಯುತ್ತೇನೆ, **ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನ** (೨ ಸಂಪುಟ) **ಸಣ್ಣಕತೆ** – ಪ್ರೇಮ ನದಿಯ ದಡಗಳಲ್ಲಿ ; **ವಿಮರ್ಶೆ** – ಒಳನೋಟಗಳು, ಛಂದೋ ಮಿತ್ರ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಕಥಾ ಮಿತ್ರ. ಈ ಪಾಠವನ್ನು ಅವರ **'ಸ್ಮರಣೀಯರು'** ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ

ಹಾಸ್ಯಗಾರ – ಮಾತು, ನಟನೆ, ಅಭಿನಯ, ಬರವಣಿಗೆ, ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ನಗೆಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸುವವನು/ಳು.

ಶಬ್ದದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ವಿಹಾರ – ನಾನಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಚಿಂತಿಸುವುದು

ವೈಎನ್‌ಕೆ – ವೈ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಕರ್ತರು, ಹಾಸ್ಯ ಸಾಹಿತಿ

ರಾಶಿ – ಡಾ॥ ಎಂ. ಶಿವರಾಮ್, ವೈದ್ಯರು ಹಾಗೂ ಹಾಸ್ಯ ಸಾಹಿತಿ, **'ಕೊರವಂಜಿ'** ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು

ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ – ಪಾವೆಂ ಆಚಾರ್ಯರು; 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಮಾಸಿಕದ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಂಪಾದಕರು

ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೆಟ್ – ಈಗಿನ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಮನಾದ ಅಂದಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಘೋಸ್ಟ್ ರೈಟರ್ – ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಅಂಕಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಜಾಗ ತುಂಬಿಸುವ ಸಮರ್ಥ ಅನಾಮಧೇಯ ಲೇಖಕ.

ಗೃಹದಾರಣ್ಯಕ, ಚಕ್ರದೃಷ್ಟಿ – ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ, ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಪದಗಳ ವ್ಯಂಗ್ಯ ರೂಪ

ಈರವಾಣಿ, ಹಿಂಸಧ್ವನಿ, ಕರಕರಪ್ರಿಯ – ಇವುಗಳು ಕೀರವಾಣಿ, ಹಂಸಧ್ವನಿ, ಖರಹರಪ್ರಿಯ ಎಂಬ ಸಂಗೀತದ ರಾಗಗಳ ಹಾಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪ

ಗ್ರಾಮ್ಯಸತ್ತ್ವ – ಜಾನಪದರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆ

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಕಾಮನ್ ರೂಮು – ಈ ಕಾಲೇಜಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಕೊಠಡಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಬಿಡುವಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳು ಪಾಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀ ಕಂಠಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯ ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ತೀ.ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್ ಮುಂತಾದವರು ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂಪ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಇವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ **'ಕಾಸಿನ ಸಂಘ'** ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದವೊಂದು ನುಸುಳಿದರೆ ಪದವೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾಸಿನಂತೆ ಒಂದು ಹುಂಡಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈ ಹಣವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿ, ಉಪಾಹಾರಗಳಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇದೊಂದು ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದ ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿತ್ತು (ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಕ್ಕೆ ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾಯರ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಓದಿ).

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಕಸ್ತೂರಿ – ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯ ; **ಕಂಪು**– ಸುವಾಸನೆ, ಪರಿಮಳ ; **ಒಳಅರ್ಥ**– ಮೇಲ್ನೋಟದ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಗೂಢವಾದ ಧ್ವನಿ ; **ಬೆರಗು** – ಆಶ್ಚರ್ಯ ; **ದೀಪ್ತಗೊಂಡ** – ಬೆಳಕು ಪಡೆದ ; **ಆಪ್ತ** – ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ; **ಕ್ಷಿತಿಜ** – ದಿಗಂತ, ಹರಹು ; **ಕಾಯಕ** – ಅರ್ಪಣಾಭಾವದಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ; **ಆಶುನಾಟಕ** – ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಕಥೆ, ಪಾತ್ರ, ಮಾತು ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯೆಲ್ಲವುದನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಬರೆಯದೇ ಆಡುವ ನಾಟಕ ; **ದಂತಕಥೆ** – ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ ಆದರೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ಕಟ್ಟುಕತೆ ; **ಬಾಲವೇ ನಾಸ್ತಿ** – ಬಾಲವೇ ಇಲ್ಲ ; **ಆಜ್ಞೆ**– ಅಪ್ಪಣೆ, ಅನುಮತಿ ;

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದಗಳಿಗೆ ರೂಢಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿರುಚಿ ನಾನಾರ್ಥ ಹೊರಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಇಬ್ಬರು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಕಸ್ತೂರಿಯವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ?

೩. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕ್ಷಿತಿಜ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು?

೪. ಕಸ್ತೂರಿ ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಭಕ್ತರಾದರು?

೫. ಕಸ್ತೂರಿ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬೆರಗಿನ ಸಂಗತಿ ಯಾವುದು?

೬. ಕಸ್ತೂರಿಯವರಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದ ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಆ ರೂಮು ಯಾವುದು?

೭. ಕಸ್ತೂರಿಯವರದು ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಲಾಗದ ಹೆಸರು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು–ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಕಸ್ತೂರಿಯವರಿಗೆ 'ಸಂಕಟದ ವಿಷಯ'ವಾದುದು ಯಾವುದು?

೨. ಹಾಸ್ಯಗಾರನ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?

೩. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಒಳಸತ್ವವನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸಿದವರು ಯಾರು ಯಾರು?

೪. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ಆರಂಭಿಕ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು?

೫. 'ಆಶುನಾಟಕ'ಗಳೆಂದರೇನು? ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ.

ಇ) ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

೧. 'ಅದೇ ಸಂಕಟದ ವಿಷಯ'

೨. 'ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕೊಂಚಾಮೃತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು'

೩. 'ನಾಳೆ ಕ್ಲಾಸೇನೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ'

೪. 'ಬಾಲವೇ ನಾಸ್ತಿ'

ಈ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಲೇಖಕರು ಕಸ್ತೂರಿ ಅವರ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಹಾಸ್ಟೆಲುಗಳ, ಕಾಲೇಜುಗಳ, ನಾಡಹಬ್ಬ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿ ಅವರ ನಾಲ್ಕು ನಾಟಕಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

೩. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ಪಾಠಟಿಪ್ಪಣಿ ಕಳೆದು ಹೋದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೪. ಕಸ್ತೂರಿಯವರು 'ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿ'ಯನ್ನು ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಹೊಸ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕುರಿತು ಮೊದಲು ಚರ್ಚಿಸಿ ಅನಂತರ ಐದಾರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.

೧. 'ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕೊಂಚಾಮೃತ'

೨. 'ಗಂಜೀಫ಼ು ಆಡುವವರಿಗೆ ಗಂಜಿಯೂ ಸಿಗದು'

ವ್ಯಾಕರಣ

ವಾಕ್ಯಗಳು

ಪೂರ್ಣಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ವಾಕ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ: ೧) ತಮ್ಮಯ್ಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದನು.

೨) 'ಮಾಧುರ್ಯ' ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಾಳೆ.

ವಾಕ್ಯಪ್ರಭೇದ

ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳು:

೧) ಸಾಮಾನ್ಯ (ಸರಳ) ವಾಕ್ಯ

೨) ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯ

೩) ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ

೧) **ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯ :** ಒಂದೇ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಖಚಿತ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ವಾಕ್ಯಗಳೇ 'ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯ'ಗಳು.

ಉದಾ: ೧) ಹಕ್ಕಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ೨) ಮೀನು ನೀರಲ್ಲಿ ಈಜುತ್ತದೆ.

೨) **ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯ :** ಎರಡು ಅಥವ ಅನೇಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅರ್ಥಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಾಗಿ ಸಂಬಂಧಾವ್ಯಯದ ಮೂಲಕ ಸೇರಿ ಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ೧) ಮಕ್ಕಳು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೨) ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ.

೩) **ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ :** ಒಂದು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ವಾಕ್ಯಗಳು ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ೧) ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಸ್ಸು ಬರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಂತಸಪಟ್ಟರು.

೨) ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಭಾವಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮೈಮರೆತರು.

ವಾಕ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಕ್ರಮ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಪರಿಕ್ರಮವೇ 'ವಾಕ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಕ್ರಮ'.

ಉದಾ: ೧) **ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯ** – ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರು.

೨) **ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯ** – ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರು, ಆದರೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಓದಲಿಲ್ಲ.

೩) **ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ** – ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಜನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದರು.

ಲೇಖನ ಚಿಹ್ನೆಗಳು

ಲಿಖಿತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಅಥವಾ ಭಾವದ ಪೂರ್ಣ ನಿಲುಗಡೆ, ಅರ್ಧ ಇಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಪ ನಿಲುಗಡೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ, ಅಚ್ಚರಿ, ಒಪ್ಪಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲು ಅವಶ್ಯ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ರೂಢಿ. ಮಾತಿನಲ್ಲಾದರೆ ಉಸಿರು ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತದಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಅಂತಹ ಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥ, ಸೂಚಿತ ಭಾವಗಳನ್ನು ಲಿಖಿತ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವವೇ ಲೇಖನ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಲೇಖನ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಲ್ಲದ ಬರವಣಿಗೆ ಖಚಿತ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡದು.

. **ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ/ಬಿಂದು:–** ವಾಕ್ಯದ ಪೂರ್ಣಾರ್ಥ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು.

ಉದಾ: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

; **ಅರ್ಧವಿರಾಮ:–** ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುವುದು.

ಉದಾ: ಊರು ಉಪಕಾರ ಅರಿಯದು; ಹೆಣ–ಸಿಂಗಾರ ಅರಿಯದು.

, **ಅಲ್ಪವಿರಾಮ:–** ಸಂಬೋಧನೆಯ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಬಂದಾಗ ಕೊನೆಯ ಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪದಗಳ ಮುಂದೆ ಬಳಸುವ ಚಿಹ್ನೆ.

ಉದಾ: ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ.

? **ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆ:–** ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪದ ಅಥವಾ ವಾಕ್ಯದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಚಿಹ್ನೆ.

ಉದಾ: ನಿನ್ನದು ಯಾವ ಊರು? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?

! **ಭಾವಸೂಚಕ ಚಿಹ್ನೆ:–** ಹರ್ಷ, ಅಚ್ಚರಿ, ಸಂತಸ, ದುಃಖ, ಕೋಪ, ತಿರಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಚಿಹ್ನೆ.

ಉದಾ: ಆಹಾ! ಹೂ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ! ಈ ಹಸಿರು ವನ ಎಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ!

:– : ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಚಿಹ್ನೆ:– ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿವರಣೆ ಇಂತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಚಿಹ್ನೆ.

ಉದಾ: ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು.

“ ” ಉದ್ಧರಣ ಚಿಹ್ನೆ:– ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಬಳಸುವ ಚಿಹ್ನೆ.

ಉದಾ: "ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಪಂಚದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದರು.

' ' **ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನ ಚಿಹ್ನೆ:–** ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ |ಪ್ರಧಾನ| ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಚಿಹ್ನೆ.

ಉದಾ: ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್' ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

( ) **ಆವರಣ ಚಿಹ್ನೆ:–** ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು, ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಒಂದು ದಿನ ನರಿಯು ಕೊಕ್ಕರೆ (ನೀರು ಹಕ್ಕಿ)ಯನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿತು.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ **'ಅನರ್ಥ ಕೋಶ'** ಎಂಬ ವಿನೋದಾರ್ಥಕೋಶವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪಡೆದು ಓದಿ ಸಂತಸಪಡಿ.

೨. 'ನಾ.ಕಸ್ತೂರಿ' ಮೂಲ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದಿ.

೩. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು "ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಭೇಧ"ಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ.

"ನಕ್ಕವರು ನೂರ್ಕಾಲ ಬಾಳಿಯಾರು"

***

ಪಾಠ – ೧೨

ಜಾನಪದ (ಪದ್ಯ)

– ಸಂಗ್ರಹ

ಆಶಯ : ರೈತರಿಗೆ ಬೇಸಾಯವು ಪ್ರಧಾನ ವೃತ್ತಿ. ಮಳೆ ಬಂದು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ, ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಭತ್ತ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂತೋಷ. ಸಂಭ್ರಮ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಳೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅವರು ದೇವರಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಡುವ ರೀತಿ ಎಂಥವರ ಮನವನ್ನೂ ಕಲಕುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಬದುಕೇ ಶೂನ್ಯ. ಅಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಳೆರಾಯನನ್ನು ಕರೆಯುವ ಪರಿ ಹೇಳತೀರದು. ಇಂತಹ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಜಾನಪದಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಬೋಧನಾಪೂರ್ವ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಇದು ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಹಳ್ಳಿಗರು ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದುಃಖ ದುಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು, ಆಸೆ–ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು, ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಈ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಡೀ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಏರು–ಪೇರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಗಳಾಗಿವೆ. ನೀವು ತಿಳಿದಿರುವ ಜಾನಪದಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ.

ಮಳೆದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು

ಅಪ್ಪರಿಲ್ಲದೆ ಸೊಪ್ಪಾದೊ ಈ ಭೂಮಿ
ಸಪ್ಪೆ ದಂಟಾದೊ ದನಕರ – ಮಳೆರಾಯ
ಅಪ್ಪ ನೀ ಬಂದು ಕರುಣೀಸೊ ॥೧॥

ಮೂಡಮೋಡ ನೋಡೋ ಮೋಡದ ಚಂದನೋಡೋ
ಗೋಡೆಗೆ ಕಪ್ಪ ಬಳಿದ್ಹಂಗೆ – ಮಳೆರಾಯ
ಬೋರಾಡು ತಾವೆ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ॥೨॥

ಮೂಡಲಾಗಿ ಹುಯ್ಯೋ ಮುತ್ತಿನ ಸೋನೆ ಮಳೆಯೇ
ಎದ್ದು ಮೇಲವನೆ ಭೈರವ – ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ
ಜಗ್ಗಿಸಿ ಹುಯ್ಯೋ ಮಳೆರಾಯ ॥೩॥

ಸಾತೆಯ ಮಳೆ ಹುಯ್ದು ಸಾವಿರಾರು ಕೆರೆ ತುಂಬಿ
ಜೋತಾಡು ತಾವೆ ಕುಣಿಗಲು – ಕುಚ್ಚಲ ಮೀನು
ಮುಂಗಯ್ಯ ಕಂಡು ನಗುತಾವೆ ॥೪॥

ಕವಿ–ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳಾದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅಜ್ಞಾತ ಕವಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳೇ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರ ಕೃತಿಯಲ್ಲ ಅಥವಾ ರಚಿತವಾದವೂ ಅಲ್ಲ. ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಸಮಷ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಿವೆ. ಇವು ಎಂತಹವರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವಂತಹವುಗಳಾಗಿವೆ. ಜನಪದಗೀತೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳಸುವ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ, ಸಂಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಮಳೆ ಬೆಳೆಯಾಗಿ, 'ಲೋಕಾಃ ಸಮಸ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋಭವಂತು' ಎಂಬ ಸದಾಶಯ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

ಗಮನಿಸಿ : ಅಪ್ಪ, ಸಪ್ಪೆ, ಮೂಡ, ಮೋಡ, ಸಾತೆ, ಜೋತಾಡು, ಮುಂಗಯ್ಯ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಅಪ್ಪರು – ರಕ್ಷಿಸುವವರು, **ಸೊಪ್ಪಾದೊ** – ಬಾಡಿಹೋದವು ಸೊರಗಿವೆ, **ಸಪ್ಪೆ** – ಸೊರಗು, **ಮೂಡ** – ಪೂರ್ವ, **ಬೋರಾಡು** – ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಗುವ ಶಬ್ಧ, **ಸೋನೆ** – ಜಿನುಗು, ತುಂತುರುಮಳೆ, **ಜಗ್ಗಿಸಿ** – ಜಾಸ್ತಿ, ಹೆಚ್ಚು. **ಸಾತೆ** – ಸ್ವಾತಿ (ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಳೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.) **ಜೋತಾಡು** – ನೇತಾಡುವುದು, **ಕುಣಿಗಲು ಕುಚ್ಚಲಮೀನು** – ಕುಣಿಗಲು ಕೆರೆಯ ಮೀನಿನ ಒಂದು ತಳಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

1. ರೈತ ಮಳೆಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ?
2. ರೈತನಿಗೆ ಮೋಡಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು?
3. ಎಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯ ಬೇಕೆಂದು ರೈತನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ?
4. ಯಾವ ಮಳೆ ಸುರಿದರೆ ಕೆರೆಗಳು ತುಂಬುತ್ತವೆ?

ಆ) **ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು–ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.**

೧. ರೈತನು ದನಕರುಗಳು ಹೇಗಾದವೆಂದು ಮಳೆರಾಯನಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಾನೆ?

೨. ಮೋಡಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ರೈತನಿಗಾದ ಸಂತೋಷವೇನು?

೩. ಸ್ವಾತಿ ಮಳೆ ಸುರಿದಾಗ ರೈತನಿಗಾಗುವ ಲಾಭವೇನು?

ಇ) **ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.**

ಮಳೆದೇವರಲ್ಲಿ ರೈತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇನು?

ಈ) **ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.**

೧. "ಗೋಡೆಗೆ ಕಪ್ಪ ಬಳಿದ್ಹಂಗೆ"

೨. "ಜಗ್ಗಿಸಿ ಹುಯ್ಯೋ ಮಳೆರಾಯ"

೩. "ಸಾವಿರಾರು ಕೆರೆ ತುಂಬಿ"

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) **ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.**

ಮೂಡಲಾಗಿ; ಜೋತಾಡು

ಆ) **ಸಜಾತೀಯ, ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.**

ಅಪ್ಪನಿಲ್ಲದೆ; ಹುಯ್ದು; ಕುಚ್ಚಲ; ಜಾಸ್ತಿ;

ಗಾದೆಗಳ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಗಾದೆ, ನಾಣ್ಣುಡಿ, ನಾಡನುಡಿ, ಲೋಕೋಕ್ತಿ ಈ ಪದಗಳು ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳು. ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಪರಿಣತಮತಿಗಳ್' ಎಂದು ಕವಿ ಶ್ರೀವಿಜಯನು ಕರೆದಿರುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡವರ್ಗಳ್ ಅವರ ಅನುಭವವು ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಗಾದೆಯು ಅಲ್ಪ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನಂತೆ, ಅಲ್ಲ, ಪಟಾಕಿಗಳಂತೆ. ವೃಕ್ಷವನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಆಲದ ಬೀಜದಂತೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತನೆಯ ಕಾವು, ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೀಟುಗೋಲು ತಗುಲಿದರೂ ಅರ್ಥದ ವೃಕ್ಷ ಚಿಗುರೊಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವವರ ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವ, ವಯಸ್ಸುಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಅರ್ಥವು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ವಿಸ್ತಾರ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಕೆಳಗಿನ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

೧. "ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಯುಕ್ತಿ ಮೇಲು"

೨. "ಕೈ ಕೆಸರಾದರೆ ಬಾಯಿ ಮೊಸರು"

೩. "ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚು"

೪. "ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ವರುಷ; ದೊಣ್ಣೆಗೆ ನಿಮಿಷ"

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ನಿಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

೨. ರಾಮನಗರ ಬಳಿಯಿರುವ ಜಾನಪದ ಲೋಕ, ಜನಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ.

೩. ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳನ್ನು **ಕಂಠಪಾಠ**ಮಾಡಿ.

೪. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗಾದೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

"ದುರಾಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ."

* * *

ಭಾಗ – ೨, ಪಠ್ಯ ಪೋಷಕ ಅಧ್ಯಯನ

೧. ಹೀಗೊಂದು ಟಾಪ್ ಪ್ರಯಾಣ

(ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ)

– ಈರಪ್ಪ ಎಂ. ಕಂಬಳಿ

ಒಂದು ಸಾರೆ, ತಂಗಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಯಲಬುರ್ಗಿಯಿಂದ ಮುಂಡರಗಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಒಳ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಐವತ್ತು ಕಿಲೋ ಮೀಟರು ದೂರ. ನೇರ ಬಸ್ಸು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದಾಗಿ, ಗದಗ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಾ ಕೊಪ್ಪಳ ಮೂಲಕ ಬಳಸು ಪ್ರಯಾಣ ನಮಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಕೊಪ್ಪಳ ಹೊಸದಾಗಿ ಸಾರಿಗೆ ಡಿಪೋ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳವೆಂಬ ಕಿರೀಟ ಬೇರೆ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯವನೇ ಆದ ನಾನು ಕೊಪ್ಪಳ ಮೂಲಕ ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಬೆಳಗಿನ ಏಳು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಹಿಡಿದು ಕೊಪ್ಪಳ ತಲುಪಿದಾಗ ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆ. ಬೇಸಿಗೆಯ ದಿನ ಬೇರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಕಲ್ಲು–ಗುಡ್ಡವಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ದಳದಳ ಬೆವರು ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಸೀದಾ ಟಿ.ಸಿ. ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, 'ಮುಂಡರಗಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು' ಎಂದೆ. 'ಈಗ ಹೋತಲ್ರೀ ಸಾಯೇಬ್ರ. ಯಾಡು ಮಿನಿಟು ಆಗಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ.... ಗಾಡಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅದಾವು ತಡೀರಿ' ಅಂದರು.

ಮೂರು ಮುಕ್ಕಾಲರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅಂತೂ ಬಸ್ಸು ಕದಲಿತು. ಮೇಲೆ–ಒಳಗೆ ಭರ್ತಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಅದು ಥೇಟ್ ಗಬ್ಬದ ಹಂದಿಯಂತೇ ವಾಲಾಡುತ್ತ ಹೊರಟಿತ್ತು. ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ರಸ್ತೆಗಿಳಿದಾಗ ಸುತ್ತ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ವಾಹ್ ! ಆಕಾಶಯಾನ. ಮಜಭೂತಾದ ಆನೆಯಂಬಾರಿ ಏರಿ ಕೂತಂತೆ ಭಾಸ. ಟಾಪಿನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದಿದ್ದ ಸ್ಟೆಪ್ನಿಯ ಟಯರು ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಕೆಳಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವವರೇ ನಾವು. ಒಂದಿಷ್ಟು ಭಯ ನಾಚಿಕೆಗಳಿಂದ, ಯಾರಾದರೂ ಗುರ್ತಿನವರು ನೋಡಿಯಾರೆಂದು ಬಗೆದು, ಬಸ್ಸು ಊರು ದಾಟುವವರೆಗೂ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದೆ. ಕರವಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದು ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ತಲೆಗೆ ಬಿಗಿದೆ. ಟಾಪಿನ ಮೇಲಿನ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರು ನನ್ನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ನನಗೆ ತುಸು ಕಕವಕ ಆಯಿತು.

ನಾನು ಕುಂತ ಬಸ್ಸು ಹೊರತಟ್ನಾಳ, ಕೋಳೂರು, ಕರಡಿಮಂಗಳಾಪುರದ ಮೂಲಕ ಅಳವಂಡಿ ತಲುಪಿ, ಒಳದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಡರಗಿಗೆ ಹೋಗುವಂಥದ್ದು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೋಗುಣಿಯಂತೆ ಬೋರಲು ಬಿದ್ದ ನೀಲಿ ಬಾನು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದ ಕಾವ್ಯಾನಂದರ ಪದ್ಯವೊಂದು ನೆನಪಾಯಿತು:

ಪ್ರಕೃತಿಯೆ ಗುರು
ಗಗನ ಲಿಂಗವು
ಜಗವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ.

ಭಂಡಬಿದ್ದು, ತೇರ(ಟಯರ)ನೇರಿ ಕೂತ ಈಗ ನಾನೇ ಇಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ! ಟಾರು ರೋಡ್ ಬಿಟ್ಟು ಮಡ್ ರಸ್ತೆಗೆ ಇಳಿದು ಹೊರಟಾಗ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಹೊಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಾರುವ ರಾಕೆಟ್ಟಿನಂತೆ ನಮ್ಮ ಬಸ್ಸಿನ ಹಿಂದೆ ದಟ್ಟ ದೂಳು ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಸಲು ಸಮಸ್ಯೆ ಶುರುವಾದದ್ದೇ ಈಗ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಸ್ಸು ನಿಂತಾಕ್ಷಣ, ಹಿಂದೆ ಎದ್ದಿದ್ದ ದೂಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಸ್ಸನ್ನೂ, ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಜನಗಳನ್ನೂ ಅಮರಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹತ್ತಾರು ಕಡೆ ಹಾಗೆ ಆಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ನಮ್ಮ ತಲೆ, ಮುಖಗಳೆಲ್ಲ ಗುರ್ತುಸಿಗದಷ್ಟು ದೂಳಿನಿಂದಾವೃತವಾಗಿದ್ದವು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಲೆಯಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆವರೆಣ್ಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಈಗ ಮಣ್ಣೂ ಸೇರಿ, ಮುಖ ಕುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೆಬರಿದರೆ ಸಾಕು ಥೇಟು ಗುಡಿಯೊಳಗಿನ ಕರಿ ಹನುಮನ ಮೈಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಜಿಡ್ಡು ಮ್ಯಾಣ ಬಂದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ರೆಪ್ಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂದೂಳು ಅಡರಿ ಅವುಗಳಿಗೊಂದು ರೀತಿಯ ಮೇಕಪ್ ಒದಗಿತ್ತು. ಏನೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಬಸ್ಸು ನಿಲ್ಲುವ ಸೂಚನೆ ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಒಬ್ಬರ ಮುಖ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಕಾಣದಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕವಿಯುವ ದೂಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬೇಂದ್ರೆ ಹಾಡನ್ನು ತುಸು ತಿರುಚಿ ಗೊಣಗಿಕೊಂಡೆ – 'ಬಸ್ಸಿನ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು ದೂಳಿನಾಭಿಷೇಕ, ಕೆಳಗಿದ್ದ ನೋಡುಗರ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಮಂದಹಾಸ!'

ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರು ಹಾಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಒಂದು ಕಡೆ ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಎಳೆಯಲಾಗಿದ್ದ ವಿದ್ಯುತ್ ತಂತಿಗಳು ತಲೆಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾದು ಹೋದಾಗ ಮೈಮರೆತು ಕೂತಿದ್ದವನಿಗೆ ಸಾವೇ ಭುಜ ಸವರಿ ಹೋದಂತಾಗಿ ದಿಗ್ಗನೇ ಟಾಪಿಗೆ ಒರಗಿದ್ದೆ. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟಿದಂತೆ. ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಏಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಪಕಪಕನೇ ನಕ್ಕರು. 'ಸಾಯೇಬ್ರಾ ಹೆದ್ರಿದ್ರಿ ಅಂತಾ ಕಾಣ್ಸುತ್ತ. ಹಾಂಗ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಬೇಕಾದ ಜಾಗ ಇನ್ನೂ ಮುಂದ ಐತಿ. ನಾವೆಲ್ಲ ಹೇಳ್ತೀವಿ. ಹೆದರಬ್ಯಾಡ್ರಿ' ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದರು. ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿ ತೂಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿ, ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಹದಿನೈದು ಮಿನಿಟುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಪಾಟೂ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಷ್ಟು ದೂರ ಇರುವಾಗಲೇ ಟಾಪ್ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಕೂತ ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಬದಬನೇ ಬೋರಲು ಒರಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು, ನಾನೂ ಅಷ್ಟೇ. ಟೈರಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಜಾರಿ, ಉಸಿರು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಬೋರಲು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಪಾಯದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದ್ದಾಯಿತು.

ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿದ್ಯುತ್ ತಂತಿ ತಗುಲಿ, ಹಾಗೆ ಟಾಪಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಸತ್ತು ಹೋದ ಮೇಲೆಯೇ, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೊಂದು ಕಂಬ ಹಾಕಿ ಆ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಆದರೂ ಅದು ಜೋತುಬಿದ್ದು ಟಾಪಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದವರ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಅಡಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ಹೊಸಬರಿಗಂತೂ ಹೃದಯ ಕಿತ್ತು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿತ್ಯ ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಅದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರಲ್ಲ ಇವರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚರಿಯೂ ಆಯಿತು.

ಬಿಸಿಲ ಸೀಮೆಯ ಜನರು ಸ್ವಭಾವತಃ ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುಗಳೂ, ಸಾಹಸಪ್ರಿಯರೂ ಆಗಿರುವುದು ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅನಿಸಿತು. ಆದರೂ, ಇಂಥ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳು ಜನರ ಪ್ರಾಣಗಳ ಜತೆ ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುವುದು ಉಚಿತವೆ? ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆ. ಬಸ್ಸು ಅದಾವುದರ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಓಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ನಿಂತಾಗಲೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಎದ್ದ ದೂಳು–ದುಮ್ಮ ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಇಳಿದು, ಹಾಕಿದ್ದ ನನ್ನ ಬಿಳಿ ಶರ್ಟು ಆಗಲೇ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ' ಅಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರೆಲ್ಲ 'ಮೇಲೆ ಹತ್ತಂಗಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅವೆಂಥಾ ಬಸ್‌ರೀ' ಎನ್ನುವಂತೆ ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿದರು – ಹಡಗಿನ ಡೆಕ್ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಹರಟುತ್ತಿರುವವರಂತೆ ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಟಾಪ್ ಮೋಸ್ಟ್ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು !

ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹಾದು, ಅಂತೂ ಅಳವಂಡಿ ತಲುಪಿದಾಗ, ಬಸ್ಸಿನೊಳಗಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಇಳಿದರು. ತಕ್ಷಣ ನಾನು ಟಾಪಿನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿ, ಸರಸರನೇ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಒಳಸೇರಿದೆನೆನ್ನಿರಿ. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವ ಹಾಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ಕಕ್ಕುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಜರುಗಿ ನಿಂತು ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾರಥಿ ಎಂಜಿನ್ನು ಆಫ್ ಮಾಡಿ ಇಳಿದು, ಪಕ್ಕದ ಬೀಡಾ ಅಂಗಡಿ ಮುಂದ ಮಾತುಕತೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದ. ಹತ್ತಿರದ ಡಬ್ಬಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ 'ಮಿಲೇ ಸುರ್ ಮೇರಾ ತುಮ್ಹಾರಾ, ತೋ ಸುರ ಬನೇ ಹಮಾರಾ' ಉಲಿಯುತ್ತಿತು. ಕಾಕತಾಳೀಯವೆನ್ನುವಂತೆ, ಅದೇ ತಾನೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು, ವಿಚಿತ್ರ ರೂಪು ಪಡೆದ ಮುಖ, ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆಗೆ ಅಂಟಿದ್ದ ದೂಳಿನ ಕಣಗಳನ್ನು ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಾಜೂಕಾಗಿ ಹೆಕ್ಕುತ್ತ ನಿಂತ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು:

'ಬಾದಲೋಂ ಕಾ ರೂಪ ಲೇಕರ್

ಬರಸೇ ಹಲಕೆ ಹಲಕೆ' *(ಅರ್ಥ: ಮೋಡಗಳ ರೂಪ ಪಡೆದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಳೆ ಬಂದಿತು.)*

ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಕೆಲವರು ಒಳಗೊಳಗೇ ನಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಸೀಟು ಇರದಿದ್ದರೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಪ್ರಯಾಣವೆಂದು ನಿರುಮ್ಮಳಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಿದೆ. ಅಂತೂ ಮುಂಡರಗಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಸಂಜೆ ಆರರ ಹೊತ್ತು. ಯಾರಿಗಾದರು ಹೇಳಿದರೆ ಅಚ್ಚರಿಪಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ನೇರವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಒಂದೇ ಗಂಟೆಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೆಂಪು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನೆಚ್ಚಿ ಇಡೀ ದಿನ ವ್ಯಯಿಸಿದೆ. ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ರಿಸ್ಕ್‌ಗಾಗಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಹಳಹಳಿಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ ಸವಲತ್ತುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಬದುಕುವುದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸರ್ಕಸ್ ಆಗಿರುವಾಗ, ಕ್ರೀಡಾಮನೋಭಾವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕಿಗೊಂದು ಅರ್ಥವಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ರಿಸ್ಕ್ ಇಲ್ಲ ಹೇಳಿರಿ!!

ಕವಿ–ಕೃತಿ–ಪರಿಚಯ

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಲಬುರ್ಗಿ **ಈರಪ್ಪ ಎಂ. ಕಂಬಳಿ**ಯವರ ಊರು. ಆಗಸ್ಟ್ ೧೫, ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಜನನ. ತಂದೆ – ಮುದಕಪ್ಪ, ತಾಯಿ – ಶಿವಬಸಮ್ಮ. 'ಅರೆಸತ್ತ ಬದುಕು' ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಇವರ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ. 'ಹೆದ್ದಾರಿಗುಂಟ, ಹೀಗೊಂದು ಟಾಪ್ ಪ್ರಯಾಣ, ಚಾಚಾನೆಹರು ಮತ್ತು ಈಚಲಮರ, ಹುರಳಿಕಟ್ಟು, ಕಳ್ಳೀಹಾಲು', ಹೀಗೆ ಐದು ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. 'ಕರಾವಳಿಗುಂಟ ಆರು ದಿನ' ಇವರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ. ಎಂ.ಎ. ಕನ್ನಡ ಪದವೀಧರರಾದ ಇವರು ಭಾಷಾಂತರ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಭಾಷಾಂತರ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಪೋಡಿಯಂ ಬ್ಲಾಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅವರ 'ಹೀಗೊಂದು ಟಾಪ್ ಪ್ರಯಾಣ' ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು–ಮೂರುವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಮುಂಡರಗಿಗೆ ಹೋಗಲು ಯಾವ ಊರುಗಳ ಮೂಲಕ ಬಸ್ಸು ಪ್ರಯಾಣ ಅನಿವಾರ್ಯ?

೨. ಬಸ್ಸು ಹೇಗೆ ವಾಲಾಡುತ್ತ ಹೊರಟಿತು?

೩. ವಿದ್ಯುತ್ ತಂತಿಗಳು ತಲೆಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಹಾದು ಹೋದಾಗ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಅನುಭವ ಯಾವುದು?

೪. ಬಿಸಿಲ ಸೀಮೆಯ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ ಎಂತಹದು?

***

೨. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ

(ಹಳಗನ್ನಡ ಪದ್ಯ)

– ಪುಲಿಗೆರೆ ಕವಿಸೋಮ

೧

ಅವಿನೀತಂ ಮಗನೇ ಅಶೌಚಿ ಮುನಿಯೇ ಬೈವಾಕೆ ತಾಂ ಪತ್ನಿಯೆ ॥
ಸವಿಗೆಟ್ಟನ್ನವದೂಟವೇ ಕುಜನರೊಳ್ ಕೂಡಿರ್ಪವಂ ಮಾನ್ಯನೇ ॥
ಬವರಕ್ಕಾಗದ ಬಂಟನೇ ಎಡರಿಗಂ ತಾನಾಗದಂ ನಂಟನೇ ॥
ಶಿವನಂ ಬಿಟ್ಟವ ಶಿಷ್ಟನೇ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ॥

ವಿನಯವಿಲ್ಲದ ಮಗನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧನಲ್ಲದ ಋಷಿಯೂ, ಬೈಯುವ ಹೆಂಡತಿಯೂ, ರುಚಿಗೆಟ್ಟ ಅನ್ನದ ಊಟವೂ, ಕೆಟ್ಟವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನೂ, ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗದ ಭಟನೂ, ಕಷ್ಟಕ್ಕಾಗದ ನಂಟನೂ ಶಿವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಆಚಾರವಂತನೂ ಆಯಾ ಹೆಸರಿಗೆ ಅರ್ಹರಲ್ಲ.

೨

ಇರಿಯಲ್ಬಲ್ಲೊಡೆ ವೀರನಾಗು ಧರೆಯೊಳ್ ನಾನಾ ಚಮತ್ಕಾರಮಂ ॥
ಅರಿಯಲ್ಬಲ್ಲೊಡೆ ಮಂತ್ರಿಯಾಗು ವಿಭುವಾಗಾರೆಂದೊಡಂ ಕೋಪಮಂ ॥
ತೊರೆಯಲ್ಬಲ್ಲೊಡೆ ಯೋಗಿಯಪ್ಪುದರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳಂ ಗೆಲ್ವೊಡೆ ॥
ತೆರಬಲ್ಲರ್ಪೊಣೆಯಪ್ಪುದೈ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ॥

ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬಲ್ಲವನೇ ಭಟನಾಗಬೇಕು; ನಾನಾ ವಿಧದ ಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನೇ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಬೇಕು; ಯಾರು ಏನೆಂದರೂ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಇರುವವನೇ ದೊರೆಯಾಗಬೇಕು. ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಮೊದಲಾದ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನೇ ಯೋಗಿಯಾಗಬೇಕು. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ದಂಡ ತೆರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವವನು ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಾಡುವ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಯಾಗಬೇಕು.

ಕವಿ–ಕೃತಿ–ಪರಿಚಯ

'ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ' ಕನ್ನಡದ ಜನಪ್ರಿಯ ಶತಕ. ಇದನ್ನು ಬರೆದವರು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಶೈವಕವಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಗಳೆಗಳನ್ನೂ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬಸವ ಪುರಾಣಮು ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಬರೆದವನು. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ ಬರೆದವನು ಇವನಲ್ಲ. ಇವನಾದ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಬಂದವರು ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಕವಿ ಸೋಮ (ಸು. ೧೩೦೦).

ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮ ಹರಿಹರರಲ್ಲಿ ಭೇದದೃಷ್ಟಿ ಉಳ್ಳವನಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನ ಶತಕದಲ್ಲಿ ವೇದಮಾನ್ಯ ಮಾತುಗಳಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ, ಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳ ಕಥಾಂಶ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಈತ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನಿಂದ ಭಿನ್ನ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಪ್ರತಿಪದ್ಯದ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ **'ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ'** ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶತಕದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು, ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಈಗಲೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ **'ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ'** ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆರಿಸಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಮೊದಲ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಜನರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಉದ್ಯೋಗ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಯಾವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

* * *

೩. ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ

(ಸಣ್ಣ ಕತೆ)

– **ಪ್ರೇಮಾಭಟ್**

ಹಿಂದಿನ ಕಥೆ: ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇವಾಲಯವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ, ಮಹಾ ಶಿಲ್ಪಿ ಎಂದು ಆಗಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ 'ವಿಶು' ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತ ಕರುಣ ಕಥೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಸಾವಿರಾರು ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಶ್ರಮದಿಂದ ದೇವಾಲಯದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದು ಕಲಶವನ್ನು ಕೂರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿಯಿದೆ. ಯಾರೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ ವಿಶುವೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಕಲಶ ಕೂಡಿಸಲು ಆಗಿಲ್ಲ. ದೊರೆಯು ವಿಷಯವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟು ಭಾರೀ ಬಹುಮಾನವನ್ನೂ ಗೌರವ – ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಂದೆಯ ಮುಖನೋಡದ ಮಗ ಧರ್ಮಪದನೂ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೂ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣಿತ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ವಿಶುವಿಗೆ ತಿಳಿಸಬಾರದೆಂದು ತಾಯಿ ಚಂದ್ರಲೇಖಾ ಮಗನಿಗೆ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನೇ ತನಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯೆನ್ನುವುದು ತಿಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಘಾತವೂ ಅವಮಾನವೂ ಆಗಬಹುದೆಂದು ತಾಯಿಗೆ ಭಯ....

ಶಿಲ್ಪಿ ಧರ್ಮಪದನು ಕೋನಾರ್ಕ ದೇವಾಲಯದ ಮಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಕಲಶಕೂಡಿಸಲು ವಿಶುವಿನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ವಿಶುವಿನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆಳಕ್ಕಿಳಿದಿವೆ. ನರೆಗೂದಲಿನ ಗಡ್ಡ, ಅದರ ನಡುವೆ ಇಣುಕುತ್ತಿರುವ ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಸೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಟವಾದ ಪ್ರೇಮ ತುಂಬಿ, ತಂದೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಧರ್ಮಪದನಿಗೆ. ಬಹುಕಾಲದ ಅಗಲಿಕೆ ಅವನ ಜೀವವನ್ನು ಹಿಂಡಿತ್ತು. ಬಯಕೆ ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒತ್ತಿ ಬಂದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ. ಮೊದಲು ಕೆಲಸ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸೋಣ. ತಂದೆಗೆ ತಾನು ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ 'ಈ ಪೋರ ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲ? ಆತನಿಂದಾಗದು' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರಬಹುದು. ಇಲ್ಲ, ಮಗನ ಮುಂದೆ ತಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ ಎಂಬ ನೋವಿನಿಂದ ನರಳಬಹುದು. ಅಮ್ಮ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯ ನೆನಪು ಬಂದು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ ವಿಶುವಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೇರ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದ.

"ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿಗಳೆ! ದೇವಾಲಯದ ಕಲಶವನ್ನು ನಾನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲೆ. ಅನುಮಾನ ಬೇಡ, ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿ. ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಜಯ ಖಂಡಿತ. ನಿಮ್ಮ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ನೀಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ಅಲಕ್ಷಿಸಬೇಡಿ" ಎಂದ. ಎದೆಯುದ್ದ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಆ ತರುಣನನ್ನು ತದೇಕ ಚಿತ್ತದಿಂದ ನೋಡಿದ ವಿಶು. ಸುಂದರ ಮೊಗದ ದೃಢಕಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ತನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತನಗೂ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದಾನಲ್ಲವೆ? ಅವನು ಇವನಾಗಿರಬಾರದೇಕೆ? ದೂರದೂರಿನಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಅವನು ಚಣ್ಣ ತೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಆಗ ಆರೋ, ಏಳೋ. ಈಗವನಿಗೆ ಹದಿನೇಳರ ಪ್ರಾಯದ ಅಂಚು. ಇವನಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಇರಬಹುದು. "ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸೆಷ್ಟು ಮಗು? ಹೆಸರೇನು?" ಎಂದು

ಕೇಳಿದ ವಿಶು. "ನನಗೀಗ ಇಪ್ಪತ್ತರ ಹರೆಯ. ಹೆಸರು ಮುಕುಂದ" ಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮಪದ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ. "ಹಾಗಾದರೆ ಇವನು ಆ ದೂರದೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲ" ಎಂದು ವಿಶು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, "ಈಗೇನು ನೀವು ನನಗೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಿತು ಧರ್ಮಪದನಿಂದ.

"ಆಯ್ತಪ್ಪ, ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಯಾರು? ದೈವಸಂಕಲ್ಪ ! ಯಾರಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕೋ, ಅದು ಆಗಲೇಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಏನೆಂದು, ಎಷ್ಟೆಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡೋಣ. ನಡಿ ಮಗು, ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರೆಸು". ತಂದೆಯಿಂದ ಅನುಮೋದನೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ತಡ, ಧರ್ಮಪದ ಉಳಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಧರ್ಮಪದನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ನಗುಮೊಗದಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ. ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ವಿಶು. ಧರ್ಮಪದ ಕಲಶ ಕೂಡಿಸಬೇಕಾದ ಜಾಗವನ್ನು ಕ್ಷಣವೆರಡು ಕ್ಷಣ ನಿರುಕಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಾಗಿರುವ ಲೋಪ ಹುಡುಗನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ತಡಮಾಡದೆ ಅವನು ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರೆಸಿದ. ವಿಶು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ನೋಡುನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಲಶ ಕೂಡಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಶತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ತನ್ನಿಂದ ಕೂಡಿಸಲಾಗದ ಕಲಶವನ್ನು ಅರ್ಧಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಜಯಭೇರಿ ಹೊಡೆದ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವಿಶುವಿಗೆ ಅವಮಾನದಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತಾಯ್ತು. 'ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಮುಳ್ಳಾಗಿ ಇವನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ. ಈಗಿವನು ಮಹಾರಾಜನಿಂದ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ತನ್ನಿದಿರೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಾನೀಗ ಕೈ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇತರ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮುಂದೆ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಉದ್ವೇಗಕ್ಕೊಳಗಾದ ವಿಶು ಜ್ಞಾನತಪ್ಪಿ ಕೆಳಗುರುಳಿದ. ಜನ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು. ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಸಾಂತ್ವನ ಪಡಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಧರ್ಮಪದನಿಗೆ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ದೂರದೂರಿನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಶ್ರಮ ಬೇರೆ. ಕಲಶ ಕೂಡಿಸಲು ಪಟ್ಟ ದಣಿವು ಬೇರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಬೇರೆ ಹಸಿದಿದೆ. ಆಗಲೇ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಅನೇಕರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. "ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ಪ್ರತಿಭೆ ಇವನಿಗೆ! ಅವನನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಬಿಡಬಾರದು. ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಅವನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮುಂದೆ ಸಣ್ಣದಾಗುವುದು ಬೇಡ. ಈಗಲೇ ಅವನನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಇದು ತಕ್ಕ ಸಮಯ". ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಧೂರ್ತ ಆಲೋಚಿಸಿದ. ಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಬುತ್ತಿಗೆ ವಿಷ ಬೆರೆಸಿ ತಂದ. ಧರ್ಮಪದನ ಸನಿಹ ಕುಳಿತು ಅವನ ಮನ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವದಿಂದ ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತಾ, ತಂದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಅವನ ಕೈಗಿತ್ತು "ಊಟ ಮಾಡು ಮಗು ತುಂಬ ದಣಿದಿದ್ದೀಯ. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದಿರಬೇಕು. ತಗೋ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರುಚಿರುಚಿಯಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅದು ಇವತ್ತು ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದೆ. ಹಸಿದವನಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡಬೇಕಾದ್ದು ಧರ್ಮ. ತಿನ್ನು ಮಗು ತಿನ್ನು". ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ ಅರ್ಧ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತದೆ! ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅನ್ನಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ತಂದೆಯತ್ತ ಸರಿಯಿತು.

"ಅವನ ಪಾಡಿಗೆ ಅವನು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ತಾನೇ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಏನಾಯ್ತು? ಅದಕ್ಕೆ; ಪದವಿ ಬಂದಾಗ ಅಹಂಕಾರ ಪಡಬಾರದು. ನೀನು

ತಿನ್ನು ಮಗು". ಅವನು ಮತ್ತೆ ಪುಸಲಾಯಿಸಿದ. ಬುತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಧರ್ಮಪದ ಇನ್ನೇನು ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನಬೇಕು, ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹಾರುತ್ತಾ ಬಂದ ಗಿಡುಗ ಒಂದು, ಬುತ್ತಿಗೆ ಎರಗಿ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಬುತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಿನಿಸು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿತು.

"ಅಯ್ಯೋ! ಅನರ್ಥವಾಯಿತು" ಅವನು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡ. "ಹೋದರೆ ಹೋಯ್ತು, ಋಣವಿಲ್ಲ. ಅನ್ನದ ಋಣ ಇರಬೇಕಲ್ಲ" ವೇದಾಂತಿಯಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಧರ್ಮಪದ. ಬುತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಮುಖ ಬಿಳಿಚಿತು. ಅವನು ಹೆದರಿದಂತೆ ಕಂಡ. ಯಾಕೆ ಏನಾಯ್ತು ಇವನಿಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದ ಗಿಡುಗ ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅರ್ಥವಾಯ್ತು ಧರ್ಮಪದನಿಗೆ. ಬುತ್ತಿಗೆ ವಿಷ ಹಾಕಿದ್ದು ಆ ಶಿಲ್ಪಿ ಎಂದು. ಅವನ ಕತ್ತಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು "ಯಾಕೋ ದ್ರೋಹಿ, ದುಷ್ಟ ಮಗನೆ! ನನ್ನ ಕೊಲ್ಲೋಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸಿತು. ನೋಡಿದರೆ ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಆಗಲೆ ಆ ಗುಂಪೊಳಗೆ ನುಸುಳಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದೀಗ ಧರ್ಮಪದನ ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಈ ಜನರ ನಡುವೆ ಇರಬಾರದು ಎನಿಸಿತು. ಅವನು ಎದ್ದು ಓಡತೊಡಗಿದ. ಹೆಜ್ಜೆ ಅಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಿಗೆಂದು ಅವನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಯಾರೋ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. "ಓಡಬೇಡ ಮಗು, ನಾನು ವಿಶುವಿನ ಪರಮಾಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತ. ಮಹಾರಾಜರು ಕೊಡುವ ಗೌರವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ?" "ನೀವು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ: ಮುಕುಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಎಂದು. ಆಗ ಅವರ ಮುಖ ನೋಡಿ. ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ನಾನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನು, ಅವರ ಮುಂದೆ ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿಯಾಗುವುದೆಂದರೇನು, ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈ ಸಮಾಜ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮುಕ್ಕಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಬೇಕು". ಧರ್ಮಪದ ಮತ್ತೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಓಟದ ರಭಸ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹಿಂದೆ ಹೋದವನು ತಣ್ಣಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಶುವಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿತ್ತು. "ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗ ಧರ್ಮಪದ?" "ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಅಂತ ಹೇಳಿದವರು ಯಾರು?".

"ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವನು ನನ್ನ ಮಗ. ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಲು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವವನು ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನೊಬ್ಬನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಅವನು?"

"ಅವನಿಲ್ಲ ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತಿರಬೇಕು". ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ ಮೌನಿಯಾದ. ನಿರಂತರ ಮೌನಿಯಾದ. ಸಕಲ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಿಂದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಧರ್ಮಪದನನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವು. ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ವಿಶುವಿಗೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದನೆ ವಿಶು! ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ 'ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ' ಎಂಬ ಪದ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರವಾಗಿ.

ಕವಿ–ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ಪ್ರೇಮಾ ಭಟ್ ಅವರು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೪೧ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ನಿವೃತ್ತ ಸರ್ಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿ; ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಅವರದು. ಅವರ ಶೈಲಿ ನಿರರ್ಗಳ; ಸಲೀಸಾಗಿ ಅರಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಕಥನಗಾರಿಕೆ. ಕತೆ ಹೇಳುವುದೊಂದು ಕಲೆ. ಅದನ್ನೊಂದು ಕಲೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಹೊರಟಿರುವವರು ಲೇಖಕಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರೇಮಾ ಭಟ್ ಅವರು.

ಕೃತಿಗಳು : ಕಥಾ ವರ್ಷ: ೩೬೫ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಬೃಹತ್ ಸಂಕಲನ

ಕಾದಂಬರಿಗಳು : ಕುಂಕುಮಶೋಭಿನಿ, ದೇವರಾಣೆ, ಮನೆ ಮನ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಇವಲ್ಲದೆ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿನೋದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು : ಮಾತೃಶ್ರೀ ರತ್ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪುರಸ್ಕಾರ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಅನುಪಮಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ (೧೯೫).

ಈ ಪಾಠವನ್ನು ಅವರ 'ಕಥಾವರ್ಷ' ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಧರ್ಮಪದನು ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ?

೨. ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ ವಿಶುವಿಗೆ ಧರ್ಮಪದನು ನೀಡಿದ ಆಶ್ವಾಸನೆಯೇನು?

೩. ಧರ್ಮಪದನನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಭಾವನೆಗಳೇನು?

೪. ವಿಶು ಜ್ಞಾನತಪ್ಪಿ ಏಕೆ ಕೆಳಗುರುಳಿದ?

೫. ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಧರ್ಮಪದನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು?

* * *

ಪಠ್ಯಾಧಾರಿತ ಪದಕೋಶ

ಅ

ಅರಿವು – ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಜ್ಞಾನ.

ಅಸಂಖ್ಯಾತ – ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ.

ಅತಿರೇಕ – ರೂಢಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ನಡೆ. ಅತಿಶಯ, ಅಳತೆಗೆ ಮೀರಿದ.

ಅಲಕ್ಷಿಸು – ಕಡೆಗಣಿಸು, ಉದಾಸೀನ ಮಾಡು.

ಅನುಮೋದನೆ – ಸಮ್ಮತಿ, ಸಂತೋಷವುಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಒಪ್ಪಿಗೆ.

ಆ

ಆಪತ್ಕಾಲ – ಕಷ್ಟಕಾಲ. ತುರ್ತುಸಮಯ

ಆಜ್ಞೆ – ಅಪ್ಪಣೆ, ನಿರ್ದೇಶ, ಅನುಮತಿ.

ಆರ್ಡರ್ – ಆಜ್ಞೆ, ಕ್ರಮ.

ಇ

ಇತಿಹಾಸ – ಪೂರ್ವಕಥೆ, ಚರಿತ್ರೆ.

ಉ

ಉನ್ಮತ್ತ – ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವನು, ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣೆ ಆದವನು, ಕೊಬ್ಬಿದ, ದತ್ತೂರದ ಗಿಡ.

ಉದ್ಧಟ – ಒರಟ, ಅವಿನೀತ.

ಉತ್ಕಟ – ಆಧಿಕ್ಯ, ಉಗ್ರತೆ, ಹೆಚ್ಚಾದ, ಪ್ರಬಲ

ಉಣ್ಣೆ – ಕುರಿ ತುಪ್ಪಟ.

ಉಲ್ಲಸ – ಉಲ್ಲಾಸ.

ಅಂ

ಅಂತರಾತ್ಮ – ಜೀವಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ, ಅಂತರಂಗ.

ಅಂತರಾಳ – ನಡುವಣ ಜಾಗ, ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶ ಒಳಭಾಗ, ಅಂತರಂಗದ ಭಾವ.

ಕ

ಕಳಸ – ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗೋಪುರದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಅಥವಾ ಕಂಚಿನ ಮೊನಚಾದ ಕುಂಭ

ಕಾರ್ಪಣ್ಯ – ಬಡತನ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ದೈನ್ಯ, ದಯೆ.

ಕೀರ್ತಿ – ಹೇಳಿಕೆ, ವರದಿ, ಖ್ಯಾತಿ, ಯಶಸ್ಸು.

ಕೃತಜ್ಞತೆ – ಉಪಕಾರ ಸ್ಮರಣೆ.

ಕುಶಲ – ಚತುರ, ಚಾತುರ್ಯ, ಕ್ಷೇಮ, ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ, ಸರಿಯಾದ, ಚತುರನಾದ.

ಕಾಲ್ತೆಗೆ – ಹಿಂಜರಿ

ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆ – ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ, ಉಗ್ರ ಆಜ್ಞೆ.

ಕೆಚ್ಚೆದೆ – ಗಟ್ಟಿ ಎದೆ, ಧೈರ್ಯ.

ಕೃತಕ – ಕಪಟ, ಮೋಸ, ನಿರ್ಮಾಣ, ರಚನೆ, ಮೋಸಗಾರ, ವಂಚಕ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲದ.

ಕೇಡು – ಕೆಡುಕು, ಅಪಾಯ, ಆಪತ್ತು, ಅಳಿವು, ನಾಶ, ನಷ್ಟ, ಹಾನಿ, ದುಃಸ್ಥಿತಿ.

ಕೌಶಲ – ಜಾಣತನ, ಚದುರು, ಸುಖ, ಕ್ಷೇಮ.

ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟ – ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಆವೇಶ ಹೊಂದಿದವನು.

ಕುಬುದ್ಧಿ – ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ, ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿ – ಚತುರ ಕೆಲಸಗಾರ.

ಕಂದ – ಮಗು, ಕೂಸು, ಹೆಗಲು, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪದ್ಯ, ಸೂರಣ ಮುಂತಾದ ಗಡ್ಡೆಗಳು, ಮೋಡ, ಷಣ್ಮುಖ.

ಖ

ಖಾತ್ರಿ – ನಂಬಿಕೆ, ಭರವಸೆ, ನಿಶ್ಚಯ, ನಿರ್ಧಾರ.

ಗ

ಗುಪ್ತಮಾರ್ಗ – ಕಳ್ಳದಾರಿ, ರಹಸ್ಯಮಾರ್ಗ.

ಘ

ಘೋಷಣೆ – ಕೂಗಿ ಹೇಳುವುದು, ಸಾರುವುದು, ಶಾಸನವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದು.

ಆಘ್ರಾಣಿಸು – ಮೂಸಿ ನೋಡುವುದು.

ಚ

ಚೆಂಬೆಳಕು – ಕೆಂಪು ಬೆಳಕು.

ಚೈತನ್ಯ – ಜೀವದ ಲಕ್ಷಣ, ಜೀವಂತಿಕೆ, ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ, ಅರಿವು, ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆತ್ಮ–ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಚಾಣಾಕ್ಷ – ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು/ಳು.

ಚೇತನ – ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆತ್ಮ, ಜೀವಿ.

ಚಡಪಡಿಸು – ಚಡಪಡ, ಅಸಮಾಧಾನ.

ಜ

ಜಗತ್ತು – ಲೋಕ, ವಿಶ್ವ.

ಡ

ಡಂಗುರ – ಡಂಗೂರ, ತಮಟೆ, ಡೋಲು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಸಾರುವುದು ಈ ಹೆಸರಿನ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯ.

ತ

ತಾಜಾ – ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾದ.

ದ

ಧ್ರುವತಾರೆ – ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು, ಮೋಟುಮರ.

ದಂಡಯಾತ್ರೆ – ಸಾಲಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ ಜನರ ಗುಂಪು, ಸೈನ್ಯದ ಆಕ್ರಮಣ.

ದೀವಟಿಗೆ – ಪಂಜು, ದಾರಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಸಾಧನ.

ದೀಪ್ತಗೊಂಡ – ಬೆಳಕು ಪಡೆದ.

ದಿಙ್ಮೂಢ – ದಿಕ್ಕು ತೋಚದವನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡವನು.

ದಶಕ – ಹತ್ತುಪಟ್ಟು, ಹತ್ತರ ಒಂದು ಗುಂಪು, ಹತ್ತು ವರ್ಷ.

ದೀಪಾಲಂಕಾರ – ಅನೇಕ ದೀಪಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ದೀಪಮಾಲೆ.

ದ್ವೇಷ – ಹಗೆತನ, ವೈರ, ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಅರುಚಿ, ಜಿಗುಪ್ಸೆ, ಅಸಹ್ಯ, ಕೋಪ, ಕ್ರೋಧ.

ದೂತ – ಸಂದೇಶ, ಸುದ್ದಿ ಒಯ್ಯುವವನು, ಓಲೆಕಾರ, ರಾಯಭಾರಿ, ನಿಯೋಗ ಸಂಧಾನ ಮಾಡುವವನು, ಸೇವಕ.

ದಾನವರು – ದೈತ್ಯರು, ರಾಕ್ಷಸರು.

ದೇವರು – ಪರಮಾತ್ಮ, ಭಗವಂತ, ರಾಜ, ಗುರು.

ದಾಂಡಿಗ – ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾದ ಆಳು, ಗಟ್ಟಿಗ, ಒರಟ ಹುಂಬ, ಅಸಂಸ್ಕೃತ, ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಟ್ ಮಾಡುವವನು.

ನ

ನಮಿಸು – ನಮಸ್ಕರಿಸು.

ನಿರ್ಗಮಿಸು – ಹೊರಹೋಗು.

ನೀಚಕೃತ್ಯ – ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ.

ನಿರ್ವಾಹ – ನಿವಾರಣೋಪಾಯ, ಬೇರೆದಾರಿ, ಗತ್ಯಂತರ, ನಿಭಾಯಿಸು, ಬದುಕು, ಮುಕ್ತಾಯ.

ನಿಧಿ – ಸಂಪತ್ತು, ಹುದುಗಿಟ್ಟ ಧನ, ನಿಕ್ಷೇಪ, ನಿಯತ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲು ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಹಣ, ಪುದುವಟ್ಟು ಕಡಲು, ಒಂಬತ್ತು ಎಂಬ ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ.

ನಿರ್ಮಾಣ – ಅಳತೆ, ಮಾನ, ಕಟ್ಟುವುದು, ರಚನೆ, ಸೃಷ್ಟಿ

ನೇರ – ನೆಟ್ಟಗಿರುವುದು, ತಕ್ಕದ್ದು, ಬಳಸಿಲ್ಲದೆ ಸೀದಾತನ, ಋಜುಮಾರ್ಗ, ಸತ್ಪಥ, ದಿಕ್ಕು, ಕಾಲ, ಸಮಯ.

ನಿವೃತ್ತಿ – ಸುಖದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಮುಕ್ತಿ, ಬಿಡುಗಡೆ, ವಿಶ್ರಾಂತಿ.

ನರ – ಮನುಷ್ಯ, ಅರ್ಜುನ, ಜ್ಞಾನವಾಹೀ ತಂತು, ತಂತಿ, ಧೈರ್ಯ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

ಪ

ಪರಿಣತ – ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಅನುಭವವುಳ್ಳ, ನಿಪುಣ ಪ್ರೌಢ, ನಿಷ್ಣಾತ, ನುರಿತ.

ಪಡು – ಮಲಗು, ಒರಗು, ಸಾಯು, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕು.

ಪೀಡಿಸು – ನೋಯಿಸು, ಬಾಧೆಗೊಳಿಸು, ಹಿಸುಕು ಕಾಟಕೊಡು, ಹಿಂಡು.

ಪ್ರಗತಿ – ಏಳಿಗೆ, ಮುನ್ನಡೆ, ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ – ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷಣ.

ಪ್ರಮಾಣ – ಅಳತೆ, ಮರ್ಯಾದೆ, ಸತ್ಯ, ವಿಧಿ, ನಿಯಮ, ಕಾರಣ, ಆಧಾರ, ಸಾಕ್ಷಿ, ತೀರ್ಪು.

ಪರಾಕ್ರಮ – ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದು, ಆಕ್ರಮಣ ಕಲಿತನ, ಶೌರ್ಯ, ಶ್ರಮ, ಯತ್ನ.

ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ – ಪರಾಧೀನತೆ.

ಪೀಳಿಗೆ – ವಂಶ, ಕುಲ, ತಲೆಮಾರು.

ಪಿಸ್ತೂಲು – ಸಣ್ಣ ತುಪಾಕಿ, ಬಂದೂಕು.

ಪವಿತ್ರ – ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುವ ಸಾಧನ, ಒಂದು ಬಗೆ ಹುಲ್ಲು, ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ ವಿಧಾನ, ಶುದ್ಧವಾದ, ಪಾವನವಾದ.

ಪುಣ್ಯತಿಥಿ – ಮಂಗಳವಾರ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ.

ಪ್ರಮೋಶನ್ – ಬಡ್ತಿ, ಮೇಲಿನ ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸು.

ಪಲಾಯನ – ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವುದು.

ಪ್ರೇಕ್ಷಕ – ನೋಡುವವ, ನೋಟಕ.

ಪ್ರಶಂಸೆ – ಹೊಗಳಿಕೆ, ಸ್ತುತಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ.

ಫ

ಫೌಜು – ದಂಡು, ಸೈನ್ಯ.

ಬ

ಬಾನೆತ್ತರ – ಆಕಾಶದಷ್ಟು ಎತ್ತರ, ಬೃಹತ್.

ಬೀಸಣಿಕೆ – ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಸಾಧನ, ವ್ಯಜನ.

ಬಿರುಗಾಳಿ – ಚಂಡಮಾರುತ.

ಬಾದಶಾಹ – ಸುಲ್ತಾನ.

ಭ

ಭಗಿನಿ – ಸೋದರಿ.

ಭೂಮಿ – ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕ, ನೆಲ, ಜಮೀನು, ಗದ್ದೆ, ತೋಟ.

ಮ

ಮಹಾಕಾವ್ಯ – ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾವ್ಯ, ಬೃಹತ್ ಕಾವ್ಯ.

ಮೊಗು – ಮಗು.

ಮೃದು – ಮಿದುವಾದ, ಮೆದುವಾದ, ಕೋಮಲ ಇಂಪಾದ, ಮಧುರವಾದ.

ಮುಖಚರ್ಯೆ – ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ಭಾವ.

ಮೈದಾನ – ಬಯಲು, ಸಮತಟ್ಟಾದ ವಿಶಾಲ ಭೂಮಿ.

ಮಲೆನಾಡು – ಬೆಟ್ಟ–ಗುಡ್ಡಗಳ ಪ್ರದೇಶ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ – ಸರಿಯಾದ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವ/ಳು.

ಮೈನವಿರೇಳು – ರೋಮಾಂಚನವಾಗು.

ಮನೋಭಾವ – ಅಂತರಂಗದ ಭಾವನೆ.

ಮನ್ನಣೆ – ಗೌರವ, ಮರ್ಯಾದೆ.

ಮರಣ – ಜೀವ ಹೋಗುವುದು, ಸಾವು

ಮಾನವರು – ಮನುಷ್ಯರು, ಮರ್ತ್ಯರು.

ರ

ರಾಜಧಾನಿ – ದೇಶದ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣ.

ರಿಟರ್ನ್ ಟಿಕೆಟ್ – ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟವರು ವಾಪಸು ಬರುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು–ಕೊಂಡ ಟಿಕೆಟ್ಟು.

ವ

ವ್ಯಯ – ನಷ್ಟ, ನಾಶ, ವೆಚ್ಚ, ಅರವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಸಂವತ್ಸರ.

ವಾಹನ – ಹೊರುವಿಕೆ, ರಥ, ಬಂಡಿ ಮುಂತಾದ ಒಯ್ಯುವ ಸಾಧನ.

ವಿಶಿಷ್ಟ – ಗಣ್ಯ, ಪ್ರಮುಖ, ಬೇರೆಯಾದ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ, ಉತ್ತಮವಾದ, ಸಮಗ್ರ, ಸಂಪೂರ್ಣ.

ವಿದ್ಯಮಾನ – ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ, ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ, ವಿಷಯ, ಸಂಗತಿ, ಯಥಾರ್ಥವಾದ, ಸಹಜವಾದ.

ವಿದ್ಯೆ – ಜ್ಞಾನ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಓದು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿದ್ವತ್ತೆ.

ವಂಶಜರು – ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು, ಕುಲಜರು, ಬಿದಿರಕ್ಕಿ.

ಶ

ಶಾಶ್ವತ – ನಿತ್ಯವಾದುದು, ಚಿರವಾದುದು ನಿತ್ಯವಾದವನು, ಪರಮಾತ್ಮ, ಅಮರವಾದ

ಶಿಲೆ – ಕಲ್ಲುಬಂಡೆ, ಅರೆ.

ಶಿಲ್ಪ – ಲಲಿತಕಲೆ, ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸ. ಕಂಡರಣೆ, ಕಟ್ಟಡ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ.

ಶ್ರೇಷ್ಠ – ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದದು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದದು.

ಶಸ್ತ್ರ – ಆಯುಧ.

ಶಾನುಭೋಗ – ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗ, ಕುಲಕರ್ಣಿ.

ಶೀತ – ಚಳಿ, ಥಂಡಿ, ನೆಗಡಿ, ತಣ್ಣಗಿರುವ.

ಶೈಲಿ – ಕ್ರಮ, ಧಾಟಿ, ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ರೀತಿ, ಮಾರ್ಗ

ಸ

ಸಮರಸ – ಸಮಭಾವ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ.

ಸಂಕಟ – ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದುದು, ದುರ್ಗಮವಾದದು, ಬಾಧೆ, ನೋವು, ಕಷ್ಟ, ತೊಂದರೆ, ಹಿಂಸೆ, ದುಃಖ, ಅಳಲು.

ಸರ್ವಶಕ್ತ – ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥ.

ಸಿಪಾಯಿ – ಸೈನಿಕ, ಯೋಧ, ಆಳು, ಜವಾನ.

ಸಾಗರ – ಕಡಲು, ಸಮುದ್ರ, ಕೆರೆ, ಜಲಾಶಯ.

ಸ್ವಚ್ಛತೆ – ಪರಿಶುದ್ಧಿ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ.

ಸೆಳೆತ – ಆಕರ್ಷಣೆ, ಮೋಹ.

ಸೊಗ – ಸುಖ, ಆನಂದಾನುಭವ, ಕ್ಷೇಮ, ಕುಶಲ.

ಸತ್ತ್ವ – ಶಕ್ತಿ, ಸತ್ತ್ವಗುಣ, ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ಗುಣ, ಇರುವಿಕೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಕೆಚ್ಚು, ಸಾರ, ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಸಂಪತ್ತು – ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸಿರಿ.

ಸಹಿಷ್ಣು – ತಾಳ್ಮೆಯುಳ್ಳವನು, ಸೈರಣೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಸರದಾರ – ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿ, ದಕ್ಷ, ಸಮರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ.

ಸ್ಮರಿಸು – ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು, ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು.

ಸ್ತ್ರೀ – ಹೆಣ್ಣು, ಹೆಂಗಸು.

ಹ

ಹರಳು – ಕಲ್ಲಿನ ಚೂರು, ನೊರಜು, ಹಳಕು, ಎಣ್ಣೆ ಕೊಡುವ ಬೀಜ, ಔಡಲಗಿಡ.

ಹೃದಯ – ರಕ್ತವನ್ನು ದೇಹದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಪಸರಿಸುವ ಅಂಗ (ಹಾರ್ಟ್), ಎದೆ, ಮನಸ್ಸು, ಅಂತಃಕರಣ, ದಯೆ, ಸಾರವತ್ತಾದ ಭಾಗ.

* * *